

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

SUBOTICA, 1. TRAVNJA 2005. * CIJENA 35 DINARA * BROJ 112

**Intervju:
Dorđe Čović**

Godinu dana "Jelačića" u Petrovaradinu

TEMA BROJA: SRBI U HRVATSKOJ I HRVATI U SIČG TRAŽE ISTO – SVOJE TV EMISIJE

kolpa-san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, dr. Marija P. Matarić,
Dražen Prčić, Stipan Stipić, Zvonko Sarić,
Zvonko Tadijan, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

POMOĆNICA I ZAMJENICA**ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Dušica Dulić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (glazba i kazalište),
Jasminka Dulić (politika),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto, po
Službenom glasniku broj 140 od 1. siječnja 2005.

Isti zahtjevi

Na osnovi jedne netočne informacije, da emitiranje TV emisije za Hrvate u Srbiji nije sporno, veleposlanik SiCG u Zagrebu Milan Simurdić zatražio je od Hrvatske i ravnatelja HRT-a Mirka Galića da i oni učine prvi korak u tom smislu da Srbi u Hrvatskoj, primjereno zakonu i sporazumu o manjinama, ali i općem razvoju dobrosusjedskih odnosa i regionalne suradnje, dobiju svoju TV emisiju koju će oni sami voditi i uređivati.

Ovoj se inicijativi veleposlanika Simurdića nema što prigovoriti, dapače, podržavamo je, bez obzira što je zasnovana na inputu koji se ne može nazvati korektnim. Naime, dovoljno je letimice baciti pogled na nedavno usvojene odluke Hrvatskog nacionalnog vijeća, u kojima se jednoglasno i jednoznačno osporavaju nastojanja RTV Novi Sad, da »svoju« TV emisiju na hrvatskom jeziku nametne kao ostvarenje prava pripadnika hrvatske zajednice na informiranje, pa zaključiti kako je emitiranje TV emisije za Hrvate u Srbiji itekako sporno, još uvijek.

Zapravo, kada se razgrnu paragrafi i ogole zahtjevi, jasno je kao dan da i Srbi u Hrvatskoj i Hrvati u Srbiji traže isto – TV emisiju na državnoj televiziji, koju će sami uređivati, koja neće biti samo »na« njihovom jeziku nego »za« njih, i koja će biti u funkciji očuvanja njihovoga nacionalnog identiteta, a ne u funkciji zadovoljavanja nečijih ambicija da se prema svijetu prikaže ljepšim i demokratskijim nego što to može biti.

Ova inicijativa veleposlanika Simurdića, koordinirana i podržana od strane službenih predstavnika srpske zajednice u Hrvatskoj, budući da je u pozitivnom kontekstu objavljena u njihovom tjednom glasilu, iz drugoga kuta osvjetljava i nastojanja Hrvata u Srbiji da dobiju ono što sada Srbi u Hrvatskoj traže. U međuvremenu je veleposlanik Simurdić od strane Izvršnog odbora HNV-a obaviješten da Hrvati u Srbiji, predstavljeni u Hrvatskom nacionalnom vijeću, i dalje imaju problem sa svojom emisijom, pa bi možda paralelni pritisak i na Zagreb i na Beograd na kraju mogao uroditi plodom.

Kako sada stvari stoje, dosta toga ovisi i o političkim predstavnicima i jedne i druge manjine u tijelima domicilne države, što više pogoduje Srbima u Hrvatskoj, koji u tom pogledu imaju gotovo sve, za razliku od Hrvata u Vojvodini koji imaju vrlo malo. Tri direktna i zagarantirana zastupnika Srba u Hrvatskome saboru nasuprot niti jednog u srbijanskoj Skupštini znači da svako manjinsko pravo, pa i ovo s televizijskim informiranjem, lakše može biti realizirano tamo nego ovdje. No, to je već pitanje političke reprezentacije nacionalnih manjina, koje u Srbiji tek treba biti uistinu otvoreno.

Z. P.

Srbi u Hrvatskoj s pravom traže svoju emisiju: HRT u Zagrebu

Veleposlanik SiCG u Hrvatskoj zatražio emisiju na srpskom na HTV-u

Prvi korak do vlastite televizijske emisije.....8-11

Mijenjanje naziva ulica

Kulturno ili političko pitanje?.....12,13

U pripremi novi Zakon o vijećima nacionalnih manjina
Vlada se treba izjasniti.....14

Na Veliki petak incident u Bačkom Bregu

Srušena Mikina bista.....15

Intervju

Dorđe Čović.....16-19

Godišnjica HKPD »Josip Jelačić« iz Petrovaradina
Čuvari tradicije i nada opstanka.....20,21

Voda svugdje, a ni kapi za piće

Bitka za život.....22,23

ČETVRTAK, 24. 3.

Spajanje

Tužiteljstvo Haškog suda (ICTY) najavilo je namjeru spajanja optužnice protiv generala Ivana Čermaka i Mladena Markača s onom protiv Ante Gotovine, u podnesku kojim traži produljenje roka za doradu optužnice protiv prve dvojice optuženih. Glavni zahtjev iz podneska Tužiteljstva raspravnom vijeću je da se trojedni rok za zatraženu doradu optužnice za Čermaka i Markača, koji ističe 29. ožujka, produlji na 45 dana. Tužiteljstvo navodi kako se ne očekuje da bi suđenje u predmetu Čermak i Markač moglo početi tijekom 2005., te ocjenjuje da najavljeni potezi neće štetiti ni postupku ni optuženima. Svu trojicu tereti se za ratne zločine počinjene nad krajinskim Srbima tijekom i nakon operacije Oluja.

Rušenje

Predsjednik SPO Vuk Drašković kaže da bi rušenje Vlade Srbije u ovom trenutku bilo pogrešno. »Poslije prethodnih parlamentarnih izbora u Srbiji, politička slagalica trebala je biti drugačije sklopljena, ali bi sada svako rušenje Vlade direktno otvorilo vrata preuzimanju vlasti Srpske radikalne stranke, što bi bila nacionalna i državna katastrofa«, kaže Drašković.

PETAK, 25. 3.

Razoružavanje

Ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti RH Jadranka Kosor pozvala je razvojačene branitelje da vrate oružje te najavila raspravu o pooštrenju uvjeta za dobivanje dozvola za oružje i o suzbijanju obiteljskog nasilja. »Braniteljima, koji su 90-ih godina obranili Hrvatsku, danas doista nije potrebno oružje«, kazala je ministrica, komentirajući slučaj trostrukog ubojstva u Petrinji, kada je 37-godišnji umirovljeni policajac Vlastimir Kihalić ubio svoju suprugu i njezine dvije prijateljice.

Ljubav

Odluka o prekidu političkog djelovanja Liberalnog saveza donesena je na stranačkom kongresu skoro jednoglasno, a praktično obrazloženje glasi da ta stranka ne vidi više prostor za djelovanje. Analitičar i osnivač LS-a Slavko Perović je na samoj konferenciji ocijenio da u Crnoj Gori živi loš narod i da su strane organizacije uvele izborni sustav kojim se održavaju svi latino-američki diktatorski režimi: »Mi liberali smo, kao razumni ljudi, shvatili da je ova vlast, koja se ne mijenja punih 15 godina, zapravo narodna vlast, da narod želi takvu vlast, da je podržava i da ova vlast voli svoj narod. Mi ne nalazimo nikakve potrebe da kvarimo bilo kakvu idilu i veliku ljubav koja postoji između vlasti i ovoga naroda.«

Zašto

Savez vojvođanskih Madara prosvjeduje što policija još nije otkrila tvorce antimanjinskih grafita u Vojvodini. Ta stranka navodi da je zadovoljna što su uhićeni mladići koji su pisali antisemitske grafite po Beogradu, ali pita kako je moguće da policija nije pronašla prekršitelje u Vojvodini.

»Zašto još nisu otkriveni napadači na obitelj Sötét, zašto nadležni šute o ubojstvu obitelji u Horgošu i kada će MUP smijeniti nesposobne rukovoditelje«, navodi SVM.

SUBOTA, 26. 3.

Gotovo

Predsjednik Nacionalnog vijeća za suradnju s Haškim tribunalom Rasim Ljajić kaže da je pozitivna ocjena Studije o izvodivosti gotova stvar ako se Sreten Lukić i Nebojša Pavković nađu u Haagu. Ljajić je rekao za Radio-televiziju Srbije da nema bojazni od nereda u Srbiji ako haški bjegunci koji se ne predaju budu uhićeni jer i vlast i oporba znaju da sve obveze prema Haagu moraju biti ispunjene.

NEDJELJA, 27. 3.

Stručnjaci

U Vojvodini 83 ljudi s doktorskom i magistarskom diplomom čekaju posao. Podaci do kojih je došlo Pokrajinsko tajništvo za znanost i razvoj govore kako je prosječna starost nezaposlenih stručnjaka u Vojvodini oko 40 godina, a prema istim podacima, nezaposleni stručnjaci u prosjeku čekaju posao i po nekoliko godina. »Mi smo već napravili projekciju mogućnosti, realnu i pragmatičnu i već za 15 dana očekujem da će stručne službe Izvršnog vijeća pojedinačno, za svaki od ovih slučajeva imati izvjestan prijedlog i pokušati u dogovoru s tim osobama naći neka prihvatljiva rešenja«, kaže pokrajinski tajnik za znanost i razvoj Dragoslav Petrović.

Stimulacije

Predsjednik Demokršćanske stranke Srbije i bivši ministar pravosuđa Vladan Batić tvrdi u Nezavisnim novinama da je serija dobrovoljnih predaja haških optuženika Vladi Srbije stimulirana stotinama tisuća eura. »Jednostavno, ljudi idu iz finansijskih razloga«, tvrdi Batić sugerirajući da je ovo način pranja novca priskrbljenog institucionalnim reketiranjem biznismena i tajkuna povezanih s kriminalom.

»Postoje ljudi koji su, za odlaske optuženih u Haagu, dali novac kako bi legalizirali svoj prljavi novac. I zadovoljni su svi: i ti biznismeni, i Koštunica, ali i haški optuženici«, rezolutan je Batić i navodi da 'stimulacije' iznose od nekoliko stotina tisuća do dva milijuna eura, i to po pravilu 'što veći patriot – to veći novci'. Vlada Srbije to ni-

jednom nije demantirala.

PONEDJELJAK, 28. 3.

Pola

Predsjednik Skupštine Srbije Predrag Marković kaže kako je usuglašeno više od pola radnog teksta Ustava Srbije. Marković je rekao da je prije godinu dana izjavio kako ne postoje stručni i tehnički razlozi da Ustav ne bude usuglašen i donesen do 28. lipnja 2004. »Izostala je politička volja. Ona trenutno postoji i preko polovice radnog teksta je usuglašeno. Ali, ovoga puta ne bih o rokovima jer i moje strpljenje ima granicu«, rekao je on.

Dopuna

Sa zajedničke molitve kod Zida boli u Selskoj cesti u znak sjećanja na 13.650 poginulih i nestalih u Domo-vinskom radu, Centar Apel za zaštitu ljudskih prava zatočenih i nestalih građana Hrvatske uputio je inicijativu za dopunu Opće deklaracije o ljudskim pravim UN-a. Centar Apel tako predlaže nadopunu trećeg član-

ka Deklaracije u kojoj bi stajalo da se život, sloboda i osobna sigurnost ljudima treba osigurati do njihova kraja tj. prirodne smrti. Također predlažu uvrštavanje u Deklaraciju dodatna dva članka – 31. u kojemu bi se istaknulo da svaka osoba ima pravo na dostojanstven pokop i grob a obitelj na vjerodostojnu informaciju o tome, te članka 32. prema kojemu bi nasilne smrti bez valjanog suđenja morale biti sankcionirane u svakom vremenu i prostoru, zločinci kažnjeni a obitelji obeštećene.

UTORAK, 29. 3.

Smjena

Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu Paddy Ashdown smijenio je Dragana Čovića s dužnosti hrvatskog člana Predsjedništva BiH, no nije mu izrekao i trajnu zabranu budućeg političkog djelovanja. Čović je smijenjen zbog optužbi za korupciju, a odbio je podnijeti ostavku na mjesto u Predsjedništvu Bosne i Hercegovine iako su to od njega tražili i predstavnici međunarodne zajednice. »Bila je ovo možda najteža odluka koju sam donio u svojem mandatu«, kazao je Ashdown novinarima u Sarajevu, gdje se tijekom dana sastao s Čovićem i obrazložio mu mjere koje je odlučio poduzeti.

Operiran

Sretenu Lukiću je u Kliničkom centru uspješno izvršena intervencija na krvnom sudu.

General Lukić će otputovati za nekoliko dana u Haag u pratnji liječnika iz Beograda i ministara Vlade Srbije, izjavio je za Betu predsjednik Nacionalnog vijeća za suradnju s Haškim sudom Rasim Ljajić.

»Ja zaista mislim kako su šanse da se general Lukić pusti da se brani sa slobode do početka suđenja više nego realne. Nijednog trenutka nije bio bjegunac, sam je preuzeo optužnicu, bio je podvrgnut pregledu od liječnika koje je odredio sud i smatramo da su s medicinske i formalno-pravne točke gledišta ispunjene sve pretpostavke da se pusti na slobodu do početka suđenja«, kazao je Ljajić.

Uplašena

Gradonačelnica Novog Sada i dalje strahuje za svoju sigurnost, a Branislav Pomoriški najavljuje tužbu protiv nje. Gradonačelnica Novog Sada i dalje se plaši za svoju sigurnost i pokraj činjenice da je novosadska policija privela na informativni razgovor mladića koji joj je slao prijeteće poruke elektronskom poštom.

Kako je rečeno, policijsko osiguranje koje je dobila nakon prvih prijetnji, ostaje do daljnjeg.

SRIJEDA, 30. 3.

Epilog

Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović kaže da će uvjeti referenduma o državnoj samostalnosti Crne Gore, utvrđeni »Beogradskim sporazumom«, biti poštovani. On kaže kako je izvjesno da će referendum u Crnoj Gori biti održan sljedeće godine i da će njegov rezultat biti prihvaćen. Komentirajući najavu da će u sljedeća dva tjedna doći do promjene Ustavne povelje, Vujanović je rekao da će ona vjerojatno biti korigirana radi punog legaliteta Skupštine Srbije i Crne Gore.

»Epilog državne zajednice odredit će volja građana«, kaže Vujanović i dodaje kako je siguran da će građani Crne Gore najbolje procijeniti da je najbolja budućnost u samostalnosti i međunarodnom priznanju.

ŽIDOVİ, AMERIKANCI I VATIKANCI

Neki sveučilišni profesori tvrde da polupismenih studenata ima ne samo na prvoj, već i na završnim godinama studija. A djeca? Znaju da im nitko ništa ne može, pa se tako i ponašaju. Opravdanja za ovako mračnu sliku ima bezbroj. Od sankcija nadalje. Tu i jest problem: problematična država. Otkad je ona krenula lošim putem, obrazovanje joj je posljednja briga. A odgoj se smatra društveno opasnom djelatnošću. Zašto dijete, koje nije srelo nijednog Židova, zna da su za sve krivi Židovi? To jest, Amerikanci i Vatikanci kojima vlada židovsko-masonske lobi. Zato što mu se to utvuljuje u glavu od trenutka kad postane sposobno shvatiti da negdje postoje neki loši čike. **Mihal Ramač**, komentator, Danas, 24. ožujka

MOGU ONI SVAŠTA

Kao što vidimo, oni u Bačkoj cijeli narod preimenuju – Hrvate u Bunjevce – pa nije čudno da i ulice ovdje preimenuju. **Mato Jurić**, predsjednik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, Otvoreno, HTV, 24. ožujka

ULICE KAO NACIONALNA STVAR

Plaški je, kao dio tzv. krajine, četiri godine bio okupiran, iz nje su bili protjerani Hrvati i svi drugi nesrbi. Velikosrpski ideolozi, koji su sve to osmislili, činili su to pozivajući se na ikone srpske povijesti i kulture, tj. Sv. Savu i Vuka Stefanovića Karadžića.

Stoga je danas, deset godina nakon završetka rata u Hrvatskoj, doista promašeno imenovati ulice u hrvatskim gradovima njihovim imenima, bez obzira na to što u njima živi srpska nacionalna manjina.

Političke organizacije hrvatskih Srba, poput SDSS-a Milorada Pupovca, pokazale su odgovornost, dogovorivši s lokalnim vlastima da se imena ulica ipak ne promijene, bez obzira na to što ih opterećuju pojedinci iz vlastitih redova, koji su su djelovali u »krajinskoj«
okupatorskoj vlasti. Inzistiranje na prošlosti ne može biti dobar залог za skladnije međunacionalne odnose u budućnosti.

Dugo će još vremena proći dok imenovanje ulica u malom mjestu poput Plaškog, koje se još ne može izliječiti od posljedica srpske agresije, ne prestane biti nacionalno važna vijest. I to ne obična vijest, nego informacija koja produbljuje osjetljive nacionalne podjele. **Dubravko Grakalić**, Vjesnik, 25. ožujka

MANJINE OD VELIKE POMOĆI

Mi smo dali veliki doprinos približavanju Hrvatske europskim integracijama. U dva navrata davali smo i pismenu podršku, obračunujući se svim članicama EU, gdje smo se zalagali za to da se Hrvatskoj što prije omogući početak pregovora i što brži ulazak u EU. I danas smo na tome stanovištu. Iako naš sporazum ne ide baš onim tempom, kako bismo mi to željeli, smatramo da pregovori trebaju što prije početi, jer će Hrvatska na taj način imati obvezu brže rješavati probleme koje naša zajednica ima. Podsjećam da je jedan od predmeta pregovora i pitanje manjinskih prava, a da ne govorimo o pitanju povrata imovine i drugim imovinskim pitanjima. Smatramo da će ulaskom Hrvatske u EU našoj nacionalnoj zajednici biti bolje i s tog aspekta prilazimo tom pitanju. Odgađanje datuma pregovora i radikalizacija političke situacije samo otežava teškoće, koje su i tako ogromne za našu zajednicu. **Vojislav Stanimirović**, predsjednik SDSS-a, Novosti, 11. ožujka

I BEZ GLAVE I BEZ NOGE

Tito je u Kumrovcu ostao bez glave, a antifašist u Murteru bez noge. Nasilje nad ljudima nije na ovim prostorima ništa nova, no u modu je ušlo izivljavanje nad memorijalnom broncom. Rukopis barbarogenija koji podmeću dinamit prepoznatljiv je, istovjetan, svima vidljiv i jasan, samo ga nije u stanju iščitati Mlinarićeva policija. Ona koja tapka u mjestu i ne zna tko je izvršio atentat na Augustinčićevog Maršala, koja ne vidi ljude koji marširaju Zadrom u ustaškim uniformama usred dana, ali privodi i sudski goni nekog koji je u svojoj bijedi na nekom buvljaku kupio neku štracu s dvoglavim orlovima na dugmadi. On je sumnjiv i opasan zato što je Srbin, baš kao što su partizanski monumenti neprijatelji koje valja prizemljiti. **Branko Mijić**, komentator, Novi list, 29. ožujka

u svojoj bijedi na nekom buvljaku kupio neku štracu s dvoglavim orlovima na dugmadi. On je sumnjiv i opasan zato što je Srbin, baš kao što su partizanski monumenti neprijatelji koje valja prizemljiti. **Branko Mijić**, komentator, Novi list, 29. ožujka

Dujizmi

- ✓ *Naše vrijeme još nije prošlo.*
- ✓ *Mi zaostajemo za vremenom;*
- ✓ *Život me je puno puta razočarao, ali ga i dalje volim;*
- ✓ *Priznajem da sam nerazvijen, ali ne i zaostao;*
- ✓ *U nas je sve više nepogrešivih ljudi. Ništa ne rade.*

Dujo Runje

Peter Semneby, šef misije OEES-a u Hrvatskoj, o položaju Srba u Hrvatskoj

Stanje poboljšano, ali nije savršeno

O položaju srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj:

Položaj srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj umnogome je poboljšan zbog toga što predstavlja jedan od uvjeta za prijam Hrvatske u EU. Pred Stalnim vijećem OEES-a u Beču nisam iznio negativnu ocjenu kada je riječ o položaju srpske manjine u Hrvatskoj, kako su pisali neki mediji. Prije bih rekao da je ona bila izbalansirana jer se ovaj problem mora promatrati u dužem vremenskom periodu. Tome je pridonijelo i usvajanje Zakona o pravima nacionalnih manjina, kao i politički dogovor između HDZ-a i SDSS-a, koji je pitanje nacionalnih manjina stavio u središte pažnje.

Ali to ne znači da je sve savršeno, ima dosta problema koje treba riješiti. Na primjer, još uvijek nije završena dokumentacija o povratku izbjeglica, a postoje i dijelovi Zakona o pravima nacionalnih manjina koji se ne primjenjuju. Mislim na sudjelovanje Srba u tijelima državne uprave, sudstva, policije... Taj se problem mora riješiti. To nije problem prepoznavanja prava, njima se pravo na to priznaje prema hrvatskom zakonu, ali je problem primjena ovog zakona. Trebaju se razraditi programi kojima bi se stimulirali predstavnici Srba da sudjeluju u radu tih tijela, a to se ne može riješiti preko noći. Istovremeno moraju se održati profesionalni standardi. Ne kažem da su ovi programi prihvaćeni, ali mi smo ih ponudili hrvatskoj vlasti.

O povratku izbjeglih Srba:

Povratak Srba je u fokusu političkih rasprava zbog sporazuma između HDZ-a i SDSS-a i to je pozitivno. Pozitivno je i to što su se tri vlade, SiCG, BiH i Hrvatske, nedavno u Sarajevu sastale, kako bi napravile program koji će definitivno riješiti problem izbjeglištva do kraja 2006. godine. To je prvi put nakon Daytonskog sporazuma da su se te tri vlade složile u regionalnom okviru oko bilo čega što se odnosi na povratak izbjeglica. I pokraj toga postoje mnogi problemi koje treba riješiti, a najvažniji je stambeno zbrinjavanje onih koji su imali stanarska prava.

Što ako povratnika bude malo:

Nadam se da će što više ljudi, koji se žele vratiti u Hrvatsku, podnijeti zahtjev. Onima koji se ne žele vratiti također treba pomoći tako, što će im se omogućiti pristojan život tamo gdje žele ostati. Mislim da će većina njih ostati hrvatski državljani i oni će u budućnosti imati mogućnost da se vrate u Hrvatsku ako hoće. Oni neće izgubiti pravo da se vrate, ali možda u budućnosti neće imati toliku podršku kao do sada. Rokovi ističu, a vlade triju država složile su se s međunarodnom zajednicom da podrže izbjeglice u odluci, kakva god ona bila, ali je oni sami moraju donijeti. Ovaj program nije savršen, ali je ipak najbolje što je izbjeglicama trenutačno dostupno i bojim se da u budućnosti neće postojati nešto bolje. Ljudi se ne bi

Položaj srpske

nacionalne

manjine u

Hrvatskoj

umnogome je

poboljšan zbog

toga što

predstavlja jedan

od uvjeta za

prijam Hrvatske

u EU. Pred

Piše:

Peter Semneby

Stalnim vijećem

OEES-a u Beču

nisam iznio

negativnu ocjenu

kada je riječ o

položaju srpske

manjine u

Hrvatskoj, kako

su pisali neki

mediji

trebali kockati tako, što se neće prijaviti za ovaj program, misleći da će biti boljih ponuda. Definitivno bi se trebali prijaviti sada. Veoma je važno da se veliki broj ljudi prijavi jer ako ne bude tako, onda bi se poslala poruka međunarodnoj zajednici i svim organizacijama, koje pokušavaju pomoći, da to i nije tako veliki problem.

O podacima koji se razlikuju:

U područjima koja su bila pod hrvatskom vlašću tijekom rata ima 23.700 slučajeva u kojima su sudovi otkazali stanarska prava zbog tzv. neopravdanog odsustva. Za druga područja nemamo precizne podatke, ali pretpostavljamo da se radi o pet do šest tisuća kućanstava, što znači da ukupno ima 30 tisuća kućanstava. Ako to pomnožimo s tri ili četiri člana kućanstva, dobivamo broj od oko 100.000 izbjeglica.

O pravosuđu u Hrvatskoj:

Pravosuđe u Hrvatskoj ima problema kao sve zemlje u tranziciji. Poseban problem je pitanje koliko su ti sudovi fer. U nekim sudovima postoji diskriminacija Srba, posebno u slučajevima koji se odnose na povratak imovine i ratne zločine. Toga su hrvatske vlasti svjesne, a mi smo o tome napisali opširna izvješća, posebno o ratnim zločinima. Skupa s hrvatskim vlastima i međunarodnom zajednicom pokrenuli smo neke programe, kako bismo ispravili ovaj problem. Osnovana su samo četiri suda koji se specijalno bave ratnim zločinima, ali to je samo početak jer ove promjene moraju prožeti cijeli pravosudni sustav. U budućnosti bi trebalo osigurati i sudjelovanje Srba u radu sudskih tijela.

O spiskovima za uhićenje povratnika:

O ovoj temi sam često razgovarao s hrvatskom ministricom pravosuđa i državnim tužiteljem i to je rezultiralo time, što je državni tužitelj revidirao spiskove ljudi koji su optuženi za ratne zločine. Broj osoba sa spiska je smanjen s 4.000 na 1.900. Državni tužitelj namjerava nastaviti reviziju spiskova. Mi smo predložili, a Vlada Hrvatske je prihvatila da preda taj spisak Vladi u Beogradu. Ova informacija je službeno dostupna srpskom Ministarstvu pravosuđa. Ti spiskovi nisu hrvatska državna tajna. Naravno, na spisku se još mora raditi jer je većina onih koji su uhićeni puštena, jer su se optužbe pokazale neopravdanim. Vjerujem da će taj proces od sada ići lakše jer otkako je Beograd dobio spisak obje vlade imaju iste osnove za razgovore. Počinju s istim dokumentima na stolu.

O tajnim spiskovima:

Koliko mi znamo, ne postoje. Gotovo svi koji su bili uhićeni su bili na spisku, koji je sad dostupan Beogradu.

S. Gluščević, S. Milanović

Tekst je objavljen u novosadskom listu Dnevnik, 28. ožujka

Veleposlanik SiCG Milan Simurdić i ravnatelj HRT-a Mirko Galić o uvođenju emisije za Srbe u Hrvatskoj

Prvi korak do vlastite televizijske emisije

Razgovori su bili okvirne prirode i u početnoj fazi, a razrada te ideje će sigurno potrajati.

S obzirom na to da Hrvati u Srbiji od 2001. već imaju svoju emisiju, koja je privremeno ukinuta iz tehničkih razloga, Simurdić očekuje da Hrvatska i HRT učine prvi korak u tom smislu da Srbi, shodno zakonu i sporazumu o manjinama, dobiju svoju TV emisiju koju će sami voditi i uređivati. Brzini svakako neće pomoći odluka HTV-a da nakon edukacije, za koju je Vijeće za nacionalne manjine doniralo 360.000 kuna, među buduće honorarce ne uvrsti nekog od mladih srpskih novinara.

Omogućavanje toga da srpska zajednica u Hrvatskoj dobije svoju emisiju na Hrvatskoj televiziji, na što bi imala pravo po Ustavnom zakonu o zaštiti nacionalnih manjina, ali i po potpisanom Sporazumu o zaštiti nacionalnih manjina između SiCG i Hrvatske, bila je tema razgovora generalnog direktora Hrvatske radio-televizije (HRT) Mirka Galića i veleposlanika SiCG u Hrvatskoj Milana Simurdića. Nakon razgovora koji je održan u petak 4. ožujka na inicijativu srpske strane, Simurdić je izjavio da su razgovori bili okvirne prirode i u početnoj fazi, a da će razrada te ideje potrajati. S obzirom na to da Hrvati u Srbiji od 2001. već imaju svoju emisiju, koja je privremeno ukinuta iz tehničkih razloga, Simurdić očekuje da Hrvatska i HRT učine prvi korak u tom smislu da Srbi, shodno zakonu i sporazumu o manjinama, ali i općem razvoju dobrosusjedskih odnosa i regionalne suradnje, dobiju svoju TV emisiju koju će oni sami voditi i uređivati.

»PRIZMA« I »AGORA« NE ZADOVOLJAVAJU: Govoreći o emisiji za Hrvate, Simurdić je rekao da emitiranje njihove emisije nije sporno, što je potvrdio i generalni direktor RTS-a Aleksandar Tijanić, dodajući da se pravo na informiranje Hrvata u Vojvodini, odnosno Srba u Hrvatskoj ne bi trebalo omogućavati zbog reciprociteta već zbog samih država u kojima manjine žive.

Neslužbeno se saznaje da su interes za dobivanje »svoje« emisije izrazili i pripadnici drugih nacionalnih zajednica u Hrvatskoj. Jedan od razloga za to je i relativno slaba zastupljenost manjina na programima državnih elektronskih medija: TV emisija »Prizma« jednom tjedno u trajanju od 45 minuta i slično trajanje radio emisije »Agora«, koje (još) ne uređuju pripadnici manjina. U »Prizmi« se, prema mišljenju najvećeg dijela pripadnika nacionalnih zajednica, može čuti skoro isključivo hrvatski jezik, a ta emisija ne može zadovoljiti informativne potrebe Srba u Hrvatskoj jer stavlja naglasak na »ve-sele teme«: folklor, pjesmu i plesove.

Razgovor Simurdića i Galića prvo je slovo u priči koja će jednog dana rezultirati srpskom emisijom. Brzini svakako neće pomoći odluka HTV-a da nakon edukacije, za koju je Vijeće za nacionalne manjine doniralo 360 tisuća kuna, među buduće honorarce, njih sedam, ne uvrsti nekog od mladih srpskih novinara i suradnika u medijima koji su sudjelovali na seminarima. **NOVINE NEKAKO, NA HTV-U NIKAKO:** Navodno, nitko od njih ne zadovoljava uvjete, a kada će emisija krenuti, sa ili bez njih, još se ne zna, jer emisije u trajanju od 20 minuta koje bi se jednom mjesečno prikazivale na HRT-u a vodili bi novinari jedne od sedam manjina, među ostalim i srpske.

Podsjetimo, Ustavni zakon i sporazum Hrvatske i SiCG o zaštiti manjina omogućava, u ovom slučaju srpskoj manjini, da se informira na svom jeziku i da ima pristup državnim elektronskim medijima. Dok ostali vidovi informiranja idu, ovo na HTV-u još se ne miče s mrtve točke.

Sporazum o manjinama prošao i zastupničke klubove

Zastupnici Hrvatskog sabora ocijenili su na svom zasjedanju 9. ožujka da je prijedlog ratifikacije sporazuma sa SiCG o zaštiti srpske i crnogorske manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u SiCG još jedan korak u normalizaciji odnosa dviju država. Prijedlog potvrđivanja sporazuma, kojeg su 15. studenoga 2004. potpisali ministar za ljudska i nacionalna prava SiCG Rasim Ljajić i hrvatska ministrica pravosuđa Vesna Škare Ožbolt, podržali su dan ranije, 8. ožujka saborski odbori za zakonodavstvo i ljudska prava i nacionalne manjine.

Rasprava nije protekla bez hvalisanja kako je zaštita manjina u Hrvatskoj mnogo veća nego u zemljama EU, sumnjičenja da li će SiCG taj sporazum provoditi kad stupi na snagu i prozivanja vlasti i predstavnika Srba da nisu dovoljno jasno osudili formiranje vlade RSK u izbjeglištvu. Uzvrćajući na prozivanja zdesna i optužbe da je položaj Hrvata u SiCG sve gori, o čemu navodno svjedoči i prestanak emitiranja radio i TV emisije na novosadskoj televiziji, srpski zastupnik i potpredsjednik SDSS-a Milorad Pupovac rekao je da je predloženi sporazum najbolji odgovor onima koji osnivaju vlade u izbjeglištvu. Naglasio je da sporazum potvrđuje nove realnosti, koje su Srbi u Hrvatskoj već odavno prihvatili i radili na tome da one budu afirmirane, pa je takav sporazum najbolja poruka onima koji žele ponovno osnovati RSK.

N. Jovanović
Preneseno iz Novosti – sedam dana,
11. ožujka 2005.
(Samostalne srpske novine
u Hrvatskoj)

Prava na informiranje na manjinskim jezicima na nacionalnim televizijama u Srbiji i Hrvatskoj

Malo nekako, pa onda nikako

*Srbi u Hrvatskoj otpočeli s pregovorima oko pokretanja TV emisije na srpskom jeziku na HTV-u *
Hrvati na TV NS imaju emisiju na hrvatskom jeziku na koju nemaju utjecaja i koju ne priznaju
kao svoju * Zakoni obiju zemalja omogućavaju televizijsko informiranje na manjinskim jezicima,
ali se ono ne provodi sukladno zakonima*

Piše: Dubravka Ivković

Mora imati pravu informaciju: Mirko Galić

»Novine nekako, na HTV nika-
ko« – pišu kolege novinari iz
srpske zajednice u Hrvatskoj
o ostvarivanju prava na informiranje na
srpskom jeziku. Uz takav opis situacije,
osvrću se i na ostvarivanje tog manjinskog

prava Hrvata u SiCG. Tako navode kako
od 2001. godine Hrvati u SiCG imaju svo-
ju TV emisiju, te da i oni žele početi s ost-
varivanjem toga prava.

Njihova je zamisao opravdana i legitim-
na, Ustavnim zakonom zagarantirana, ali
činjenice o stanju u ovdašnjoj hrvatskoj za-
jednici u svezi tog istog pitanja nisu takve
kakve se čine i opisuju, s druge strane gr-
nice. I Hrvati, složno s legalnim predst-
avničkim tijelom Hrvatskim nacionalnim vi-
jećem mogu aktualnu situaciju opisati –
»Novine nekako, na TV NS nikako«.

SRBI TRAŽE SVOJU TV EMISIJU: Sr-
bi u Hrvatskoj traže svoju TV emisiju na
HTV-u koju će »sami voditi i uređivati«, te
tvrde kako postojeća emisija »Prizma« na
HTV-u namijenjena manjinama ne zado-
voljava informativne potrebe Srba jer stav-
lja naglasak na vesele teme: folklor, pjes-
me i ples.

Kad smo kod veselih tema, TV emisija
na hrvatskom »TV divani« koja se, kako
pišu i Novosti-sedam dana, emitirala od
2001. na ekrane TV NS je stizala baš is-
ključivo kad se bavila veselim temama. U
protivnom, skidana je s programa. I to čim
bi se u emisijama našli neki problemi iz
ostvarivanja manjinskih prava ili, ne daj
Bože, prikaz već svugdje objavljenih priča
o brojnim incidentima.

Treba podsjetiti da su »TV divani« na
TV Novi Sad išli isključivo kao nezavisna
produkcija i da su se samofinancirali. A
kad je sredstava ponestalo, uslijedila bi
stanka. I taman kad je dogovoren nastavak
emitiranja, otvaraju se novi problemi. U
njihovo rješavanje uključila se i hrvatska
diplomacija na čelu s veleposlanikom
Tončijem Staničićem. Ista pitanja je u Zag-
rebu otvorio čelnik diplomacije Srbije i Cr-
ne Gore.

Veleposlanik SiCG u Hrvatskoj Milan
Simurdić je za Novosti– sedam dana izja-
vio kako »emitiranje emisije na hrvatskom
nije sporno i kako je to potvrdio i general-
ni direktor RTS-a Aleksandar Tijanić«. Gos-
podin Tijanić je verbalno potvrdio pu-
no toga, no, na provođenju toga se nije po-
kazao tako odlučan. Obećao je on u sred
Zagreba, gostujući u emisiji »Nedjeljom u
2« 14. studenoga 2004., kako emisija na
hrvatskom kreće za dva-tri tjedna, pa nije
bilo tako. Obećali su to isto i najviši poli-
tički dužnosnici SiCG, pa opet nije bilo ta-
ko. Obećali su to i oni koji su potpisali
međudržavni Sporazum o zaštiti manjina,
pa opet ništa.

HRVATI IMALI SVOJU EMISIJU:
Obećanja nije nedostajalo, ali njihovo pro-
vođenje, te minimalna doza dobre volje,
vidno jesu. Ako nije tako, kako se onda tu-

Dr. Milorad Pupovac, predsjednik Srpskog narodnog vijeća u Hrvatskoj

Apsolutna podrška novoj inicijativi

Pitanje televizijskog informiranja na srpskom jeziku na HTV-u
službeno je otvorio veleposlanik SiCG u Hrvatskoj Milan Simur-
dić, koji se tim povodom 4. ožujka sastao s ravnateljem HRT-a
Mirkom Galićem. O upućivanju prvom čovjeku Hrvatske radio-te-
levizije zahtjeva za pokretanje emisije na srpskom jeziku bili su
upoznati i predstavnici srpske zajednice u Hrvatskoj, na čelu sa
Srpskim narodnim vijećem. Predsjednik SNV-a dr. Milorad Pupo-
vac je o početku pregovora na ovu temu za »Hrvatsku riječ« iz-
javio:

»Manjine u RH već dugo pokušavaju izboriti nešto bolje rješe-
nje za prezentaciju svojega života i rada na Hrvatskoj televiziji
osim onoga što se omogućava u emisiji 'Prizma'. Do sada ti po-
kušaji nisu donijeli značajnijih rezultata osim nedavno završenog
prvog tečaja, edukacije manjinskih novinara za elektronske me-
dijske uključujući i televiziju, što bismo mogli shvatiti kao prvi korak
ka autonomnijoj uređivačkoj politici i utjecaju manjina na i ovako
skroman manjinski program kakav imamo na HTV-u.

Što se tiče koraka gospodina Simurdića, on je naravno dobro-
došao i pozdravljen, ali mi ne vjerujemo da neki širi napor u ovo-
me trenutku može donijeti neke značajnije rezultate osim što
može osigurati da se ta tema održava kao važna, i to iz jed-
nostavnog razloga što u Hrvatskoj danas, osobito kad je u pita-
nju srpska zajednica, postoje druge brojne teme koje su za ljude
iz zajednice mnogo važnije nego pitanje programa na HTV-u.

Veleposlanik SiCG u Hrvatskoj Milan Simurdić zastupa intere-
se Srbije i Crne Gore u Hrvatskoj pa je onda sve to potrebno pro-
matrati kao pitanje međudržavnih odnosa. Mi smo bili obaviješte-
ni o tome da Simurdić želi razgovarati s Galićem o tom pitanju.

Svakom naporu koji će dvije države uložiti u poboljšanje
međudržavnih odnosa i poboljšanje odnosa u pogledu manjinske
politike dajemo apsolutnu podršku. Drugo je sad naravno pitanje
kako to definirati i slično, ali mi smo sada još daleko od toga«,
kaže dr. Milorad Pupovac.

mači činjenica nametanja nove emisije na hrvatskom »Prizma – žurnal na hrvatskom jeziku« na koju nema ni malo utjecaja glavno predstavničko tijelo zajednice, Hrvatsko nacionalno vijeće? Ili se možda ta »nespornost u emitiranju emisije na hrvatskom« prepoznaje u podizanju tužbi protiv dvoje novinara »Hrvatske riječi« koji su u listopadu 2004. po nalogu HNV-a trebali nanovo oživjeti jednu jedinu emisiju »Tragom hrvatskim« (nekadašnji »TV divani«)? Umjesto početka emitiranja te emisije, otpočeo je sudski proces, što je daleko od ostvarivanja prava i kroz postojeće zakone, a kamoli kroz Sporazum o međudržavnoj zaštiti manjina čija se ratifikacija očekuje.

Pravo na informiranje na vlastitom jeziku smatra se vrlo važnim, i za Srbe u Hrvatskoj i za Hrvate u SiCG, a danas ga nijedna od ovih zajednica ne ostvaruje ni na temelju postojećih zakona, bar kad su u pitanju državne televizije. U zakonima stoji puno više od »prizmi«, kako one na HTV-u, tako i one na TV NS. I uz činjenicu postojanja »Prizme – žurnala na hrvatskom jeziku«, novopokrenute emisije na TV NS, to isto što traže Srbi u Hrvatskoj, nemaju ni Hrvati u SiCG, a utjecaja na novu emisiju ponajmanje. Očigledno je da raznorazne »prizme« ne zadovoljavaju potrebe onih za koje se, kao, produciraju.

Nova emisija na hrvatskom jeziku na TV NS ne da nije pokrenuta uz suglasnost hrvatske zajednice i njezinih čelnika u Hrvatskom nacionalnom vijeću, već je zaživjela mimo volje, odluka HNV-a i dogovora s HNV-om. Tako, zarad bolje informiranosti kolega iz srpske zajednice u Hrvatskoj, takva emisija ne ostvaruje zagaranirana manjinska prava već garantira daljnje odlaganje rješavanja tog pitanja uz očigledni pri-

kaz nedostatka dobrih namjera od čelnih ljudi te medijske kuće da se to pitanje riješi, bar slično drugim manjinskim zajednicama u Srbiji. Takvo manjinsko informiranje ne želimo ni Srbima u Hrvatskoj.

Hrvatsko nacionalno vijeće je i na pos-

Hoće li Srbi u Hrvatskoj prije do svojih prava nego Hrvati u Srbiji: Milan Simurdić

ljednjoj sjednici (19. ožujka) jednoglasno usvojilo odluke kojima želi konačno riješiti ovaj problem. Među ostalim, jednoglasno su, naglašavamo jednoglasno, vijećnici HNV-a donijeli odluku da ne priznaju postupke RTV Novi Sad koje je ova kuća poduzela u cilju pokretanja emisije na hrvatskom jeziku bez konzultacija s HNV-om, zatim da zahtijevaju od državnih tijela Srbije da HNV-u omoguće dogovor s RTV Novi Sad i nakon toga potpisivanje ugovora o osnivanju uredništva na hrvatskom pod pretežitim utjecajem HNV-a, te

da će se zatražiti sudska zaštita pripadnika hrvatske zajednice od neravnopravnosti. Kao preduvjet za nastavak bilo kakvog razgovora HNV-a i RTV Novi Sad određeno je povlačenje tužbe RTV Novi Sad protiv *Dušice Dulić* i *Zvonimira Perušića*, novinara »Hrvatske riječi«.

ZAKONSKA REGULATIVA: U Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina kojega je Hrvatski sabor usvojio u prosincu 2002., u članku 7. stoji kako Republika Hrvatska osigurava ostvarivanje posebnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina, pa između ostalog piše kako manjine imaju pravo na »pristup sredstvima javnog priopćavanja i obavljanja djelatnosti javnog priopćavanja (primanje i širenje informacija) na jeziku i pismu kojim se služe«.

U članku 18. ovoga Zakona stoji:

(1) Postaje radija i televizije na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini imaju zadaću promicati razumijevanje za pripadnike nacionalnih manjina, proizvoditi i/ili emitirati emisije namijenjene informiranju pripadnika nacionalnih manjina na jezicima nacionalnih manjina, stvaranje i emitiranje programa kojima se potiče i unaprjeđuje održavanje, razvoj i iskazivanje kulturne, vjerske i druge samobitnosti nacionalnih manjina, očuvanje i zaštita njihovih kulturnih dobara i tradicije, te stvaranje i emitiranje programa kojima se pripadnici nacionalne manjine na tom prostoru upoznaju s radom i zadaćama njihova vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina. Pravne osobe koje obavljaju djelatnost javnog priopćavanja (tisak, radio i televizija) omogućit će udrugama pripadnika nacionalnih manjina i institucijama nacionalnih manjina sudjelovanje u stvaranju programa namijenjenog nacionalnim manjinama.

(2) U državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju se sredstva za sufinanciranje programa radio i televizijskih postaja u njihovom vlasništvu namijenjenih nacionalnim manjinama, sukladno mogućnostima i prema kriterijima koje utvrdi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Savjeta za nacionalne manjine, odnosno nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na prijedlog vijeća nacionalnih manjina.

(3) U cilju ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina na informiranje putem tiska te radija i televizije na pismu i jeziku nacionalne manjine pripadnici nacionalnih manjina, njihova vijeća nacionalnih manjina i predstavnici nacionalnih manjina, njihove udruge mogu obavljati djelatnost javnog priopćavanja (izdavati novine,

Pismo HNV-a Galiću i Simurdiću

Budući da su u Hrvatskoj započeli razgovori o pokretanju emisije na srpskom jeziku na HTV-u, koju bi uređivali i producirali tamošnji Srbi, a radi ispravljanja netočnosti koje te razgovore prate, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk uputio je ravnatelju HTV-a Mirku Galiću i veleposlaniku SiCG u Zagrebu Milanu Simurdiću pismo, u kojem ih izvješćuje o odlukama HNV-a glede neostvarivanja prava hrvatske zajednice u SiCG na informiranje na TV Novi Sad.

U pismu se, između ostalog, kaže: »HNV ne priznaje postupke RTV Novi Sad koje je ova kuća poduzela u cilju pokretanja emisije na hrvatskom jeziku, bez ikakvog dogovora sa službenim predstavničkim tijelom hrvatske manjinske zajednice. HNV smatra da rješavanje problema s RTV Novi Sad nije niti započeto.«

U pismu se ravnatelj Galić i veleposlanik Simurdić obavještavaju da HNV zahtijeva od državnih tijela Srbije da HNV-u omoguće dogovor s RTV Novi Sad i nakon toga potpisivanje ugovora o osnivanju uredništva, te o zajedničkom osmišljavanju, pokretanju, pripremanju i emitiranju programa na hrvatskom jeziku, pod pretežitim utjecajem HNV-a pri likom odabira urednika, odobravanja uređivačke koncepcije i kadrovske politike uredništva. U pismu se posebno naglašava kako je HNV ovlastio predsjednika HNV-a da »zbog dosadašnjeg odbijanja RTV Novi Sad da pripadnicima hrvatske manjinske zajednice u SiCG omogući sustavno informiranje na hrvatskom jeziku, sukladno željama, težnjama i zahtjevima predstavničkog tijela hrvatske zajednice, zatraži sudska zaštitu pripadnika hrvatske zajednice od neravnopravnosti«.

proizvoditi i emitirati radijski i televizijski program i obavljati djelatnost novinskih agencija) u skladu sa zakonom.

Što se tiče ostvarivanja istih prava u SiCG, na snazi je Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina donesen veljače 2002. godine.

U članku 19. ovoga Zakona stoji između ostalog:

Stavak 1: Pripadnici nacionalnih manjina mogu izabrati nacionalna vijeća (u daljnjem tekstu: vijeće) radi ostvarivanja prava na samoupravu u oblasti uporabe jezika i pisma, obrazovanja, informiranja i kulture...

... Stavak 7: Vijeće predstavlja nacionalnu manjinu u oblasti službene uporabe jezika, obrazovanja, informiranja na jeziku nacionalne manjine i kulture, sudjeluje u procesu odlučivanja ili odlučuje o pitanjima iz tih oblasti i osniva ustanove iz ovih oblasti.

Stavak 8: Tijela države, teritorijalne autonomije ili jedinice lokalne samouprave, prilikom odlučivanja o pitanjima iz stavka 7. ovoga članka, zatražit će mišljenje vijeća.

Stavak 9: Vijeće se može obratiti tijelima vlasti iz stavka 8. ovog članka u svezi sa svim pitanjima koja utječu na prava i položaj nacionalne manjine.

Stavak 10: Dio ovlaštenja iz oblasti spo-

Počeli razgovori o emisiji na srpskom jeziku: Zgrada Hrvatske radio-televizije u Zagrebu

manjine u SiCG i srpske i crnogorske manjine u RH, koji je po snazi, kao međunarodni ugovor, iznad državnih manjinskih zakona dviju potpisnica ovog Sporazuma. U članku 7. Sporazuma, čija ratifikacija tek predstoji, stoji sljedeće:

Stranke priznaju pravo manjina na izražavanje putem tiska, radija i televizije

zemlje,

– materijalno podupirati informativnu djelatnost manjina.

Po ratificiranju ovog Sporazuma, formirat će se i Mješoviti odbor koji će pratiti provedbu Sporazuma, a sačinjavat će ga i predstavnici manjina obje strana.

TRAŽENO-NEOSTVARENO: Iako se sve češće govori o sve boljoj i kvalitetnijoj susjedskoj suradnji između Srbije i Hrvatske, neki problemi i dalje stoje otvoreni i neriješeni. Od onih graničnih, nestalih, izbjeglih, do onih manjinskih na koje se najkasnije skreće pogled. Obje države imaju svoje manjinske zakone, a obje su i potpisnice međudržavnog Sporazuma o zaštiti manjina. No, zakonska regulativa nije uvijek garant ostvarivanja prava, osobito u državama gdje se pravni sustavi tek izgrađuju, i gdje postoje i preče pravne norme čije ostvarivanje treba razmatrati.

Hrvati u SiCG su možda prije Srba u Hrvatskoj otpočeli s prvim TV emisijama na hrvatskom jeziku na državnoj televiziji, no, nisu daleko odmakli. Štoviše, vratili su se unazad, »obogaćeni« novom emisijom koju im netko drugi uređuje i nameće, te sudskim procesom koji je u tijeku. Srbi u Hrvatskoj ovo pitanje tek aktualiziraju, ali budući da su politički puno značajnije zastupljeni u vlasti, te da su sporazumom o suradnji »vezani« za HDZ-ovu vladu, ne bi iznenadilo da se emisija na srpskom jeziku, i pod njihovim utjecajem, ranije nađe na ekranima HTV-a. Kada će Hrvati i njihove predstavničke institucije imati utjecaj na ono što im se servira u njihovo ime i o njima, to se još ne zna. Zakoni i sporazumi pišu jedno, a emitira se nešto posve drugo. Ili ništa...

Potpis nije dovoljan, očekuje se provedba:

Vesna Škare-Ožbolt i Rasim Ljajić prilikom potpisivanja Sporazuma u Beogradu

menutih u stavku 7. ovog članka može se povjeriti vijećima, a država će osigurati financijska sredstva potrebna za vršenje ovih ovlasti.

Pri utvrđivanju obujma i vrste ovlaštenja iz stavka 10. ovog članka vodi se računa i o zahtjevu nacionalnog vijeća.

U Beogradu je 14. studenoga potpisan i Sporazum između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o zaštiti prava hrvatske

na jeziku i pismu manjine. Stranke će, sukladno usvojenim međunarodno-pravnim standardima, svojim unutarnjim zakonodavstvom:

- podupirati izlaženje tiskanih medija na jeziku i pismu manjina,
- podupirati emitiranje programa radija i televizije na jeziku manjina,
- poticati preuzimanje i distribuciju radijskog i televizijskog programa matične

Mijenjanje naziva ulica

Kulturno ili političko pitanje?

*Martin Bačić: Smatram da je sada moment da ulicama damo takve nazive, koji bi egzistirali kao trajno rješenje * Josip Pekanović: Naša inicijativa da se nazivi nekih ulica preimenuju postoji samo na razini razmišljanja, jer se čekaju povoljniji uvjeti da bi se tako što realiziralo * Zdenka Popov: Očito da vlast sustavno pokušava izolirati jedan dio identiteta sredine*

Piše: Davor Bašić Palković

Jedan od segmenata koji čine identitet grada svakako su njegove ulice. Po kraj njihovih urbanističkih i arhitektonskih svojstava i nazivi ulica predstavljaju bitnu karakteristiku u svakodnevnoj komunikaciji naselja i građana u njemu. Tako su neke ulice vremenom postale sinonim određenog grada, određenih povijesnih dešavanja, svojevrsni čuvari identiteta grada. Ipak, pitanje imenovanja ulica i trgova oduvijek je bilo i političko pitanje, te je time postajalo sredstvo za uspostavu i održavanje određenih ideoloških smjernica.

Komisija za dodjelu naziva ulicama u SO Subotici ima devet članova, a njezin je predsjednik *Árpád Pápp*. Prema riječima jednog od članova komisije *Martina Bačića*, njihova prva sjednica bila je zakazana za 30. ožujka ove godine. Ovo je inače prva sjednica ove komisije u novom mandatu.

NAZIVI ULICA U SUBOTICI: Martin Bačić ističe da je njegovo osobno stajalište protiv rigoroznog mijenjanja naziva ulica, da to može biti samo iznimni slučaj, jer bi takva politika značila da svaka smjena političke vlasti donosi sa sobom nove nazive. »Ako neke ulice imaju iste nazive već 60 godina, a promijenile su već 5 država, onda doista ne vidim razloga da mi to mijenjamo. S druge strane, protiv sam toga što su u prošlom mandatu neke ulice promijenile naziv, primjerice Unska u Australijsku. Također, prilikom ovakvih odluka i građani imaju problema s mijenjanjem dokumenata, a tako se stvara dodatni posao gradskoj upravi. Međutim, smatram da neki ugledni Subotičani hrvatske nacionalnosti iz povijesti grada, moraju dobiti svoje ulice. Ulica Balinta Vujkova je ulica bez kuća na samom kraju grada, a mislim da takva ličnost zaslužuje ulicu mnogo bližu centru grada, u rang s primjerice ulicom Bele Gabrića. Također smatram da ako je *ban Jelačić* mogao imati ulicu za vrijeme Kraljevine Jugoslavije, ne vidim razloga

zašto je sada ne bi moglo biti, a ja ću se za to zalagati. Zalagat ću se i da neki ugledni hrvatski umjetnici kao *Jelka* i *Milan Asić*, koji su bili aktivni u vrijeme kada je hrvatsko kazalište u ovom gradu bilo na vrhuncu slave, također dobiju ovakvu vrstu počasti«, kazao je Bačić.

POVIJESNE LIČNOSTI I IDEOLOGIJE: Bačić također smatra i da se ne bi trebali mijenjati nazivi ulica koje nose imena boraca poginulih u Drugom svjetskom ratu, te ističe primjer ulice Đure Đakovića. Smatra i kako postoji jedan značajni ko-

ožužila«, napominje Bačić. »Smatram da je sada moment da damo takve nazive ulicama, koji bi egzistirali kao trajno rješenje. Radi se o tome da bi trebalo promijeniti nazive samo onih ulica koje su svojevremeno predstavljale ideologiju, primjerice Lenjinov park koji je promijenjen u Raichleov, ali Ministarstvo za kulturu i informiranje taj spisak ulica, koji podrazumijeva i ovo preimenovanje, još nije odobrilo. Inače, sada je pripremljen novi poslovnik o radu ove Komisije, po kojem će se odluke donositi konsenzusom članova a ne

Ulice i trgovi kao identitet grada

munist hrvatske nacionalnosti koji je 1971. godine štitio proganjane Hrvate a to je bio tadašnji predsjednik SK u Subotici *Antun Milodanović-Dela*, koji je poslije ovakvih postupaka bio smijenjen. »Davanjem njegovog imena jednoj od subotičkih ulica, hrvatska bi mu se zajednica adekvatno

većinom kao što je bio slučaj do sada. Ovakav prijedlog o načinu donošenja odluka će vjerojatno biti usvojen«, objašnjava Bačić.

»Također smatram da bi cijela hrvatska zajednica u Subotici okupljena oko HNV-a i DSHV-a, trebala odlučivati o ovakvim pi-

tanjima, a ne pojedinci. Zajednica bi onda preko zastupnika dalje aktivno sudjelovala u donošenju ovakvih odluka na razini gra-

hrvatskih velikana i gradova. »Posljednjih godina nije bilo ozbiljnijih pokušaja da se to preimenuje. Naša inicijativa da se nazi-

rabu u Općini, a predsjednik Općine *dr. Jovan Slavković* je u principu prihvatio tu inicijativu, tako da ćemo raditi na ostvarivanju ovih prava za koja zakonski okviri postoje. Radimo na ovim stvarima, ali smatramo da se ne može na brzinu puno toga uraditi«, zaključio je Pekačević.

DUČIĆ NAMJESTO NAZORA: Situaciju u oblasti preimenovanja ulica u Petrovaradinu, u mjestu u kojem je bilo puno takvih slučajeva, opisuje je *Zdenka Popov*, članica Predsjedništva DSHV-a:

»Mijenjanje naziva ulica u Petrovaradinu počelo je devedesetih godina. Vraćajući se u prošlost, možemo ustanoviti da je poslije 1945. godine postojala drugačija politika u tretiranju ovog pitanja. Tada su, konkretno u Petrovaradinu, zadržana sva imena ulica koja su i prije Drugog svjetskog rata postojala, kako se ne bi izvlačile negativne emocije iz ljudi. To je trajalo sve do devedesetih. Onda su se nazivi počeli mijenjati. Tako je Ulici Matije Gupca naziv promijenjen u Beogradsku, Ulica Zrinskog preimenovana je u Ulicu patrijarha Rajčevića i slično. Samo nekoliko ulica ostalo je sa starim nazivima, dok je većina naziva promijenjena«, kaže je Popov.

Ovakva politika, po riječima Zdenke Popov, nije zaobišla ni nazive institucija u Petrovaradinu.

»Osnovna škola 'Vladim Nazor', u koju sam i ja išla, promijenila je naziv u OŠ 'Jovan Dučić'. Ova promjena je čisto politička opcija. Očito da vlast sustavno pokušava izolirati jedan dio identiteta sredine. Ovakve promjene osjete se u svim sferama života. Čak i demokratska vlast u Vojvodini poslije 5. listopada, nije uradila mnogo po ovom pitanju. Ključna pitanja su ostavljena sa strane, osim pred izbore, kada su im manjine bitne kao potencijalni glasači. Tada se uvijek ponavlja ista propaganda. Sve ostaje na tome da jedino ako je manjina jaka po sebi onda može načiniti i neki pomak u svoju korist«, ističe je Popov.

Bavljenje ovom temom teško može dati neke konačne odgovore, s obzirom na poznatu nepredvidivost povijesnog kretanja. Ona potiče šire pitanje o načinu na koji bi se multietnički karakter Vojvodine i njezina bogata povijest trebali odražavati u nazivima mjesta i ulica. Najbolje bi bilo, kada bi se ovo osjetljivo pitanje riješilo pozitivno u svačiju korist, poštujući pritom povijest i tradiciju svih građana. A to je stvar dijaloga, međusobnog razumijevanja, poštivanja i na kraju konsenzusa.

U pojedinim slučajevima kasne i odobrenja Ministarstva: bivša Romanijska, sada Ulica Lajče Budanovića

da«, kaže Bačić.

SITUACIJA U SOMBORU: *Josip Z. Pekačević*, vijećnik HNV-a, član Savjeta za međunarodne odnose SO Sombor, te Odbora za odnose s vjerskim zajednicama u SO Sombor, kaže da u ovom gradu postoji određeni broj ulica koje nose nazive

vi nekih ulica preimenuju postoji samo na razini razmišljanja, jer se čekaju povoljniji uvjeti da bi se tako što realiziralo. U gradskoj komisiji za dodjeljivanje naziva ulicama nema pripadnika hrvatske zajednice. Nedavno je pokrenuta inicijativa za uvođenje hrvatskog jezika u službeni upo-

Pokušaj preimenovanja ulica u hrvatskom gradiću Plaškom

Opasno pokretanje osjetljivih pitanja

Prošloga je tjedna pokušaj promjene naziva nekih ulica u ličkom gradiću Plaškom izazvao burne reakcije, pokazavši ne samo da su rane iz Domovinskoga rata još uvijek svježije, nego i da nazivi ulica ponekad itekako mogu biti i jesu političko pitanje.

Plaški je općina u Hrvatskoj koja je do 1991. godine bila gotovo stopostotno naseljena srpskim stanovništvom. Poslije rata u mjesto su se doselile brojne obitelji Hrvata protjeranih iz Bosne i Hercegovine, te je sada Plaški nacionalno mješovita općina, otprilike u omjeru pola-pola.

Većinom glasova vijećnika Srpske demokratske samostalne stranke na sjednici Općinskog vijeća Plaški, održanoj 21. ožujka, Ulica Josipa Jovića preimenovana je u Ulicu Ive Andrića, Eugena Kvaternika u Put Grbice, Prve gardijske brigade u Ulicu sv. Save, Saborčanska u Save Kosanovića, Kralja Zvonimira u Željezničku ulicu, a Bernardino Frankopana u Ulicu Vuka Karadžića.

Ulica 143. domobranske pukovnije preimenovana je u Ulicu maršala Tita, Ulica Slave Raškaj u vladike Danila Jakšića, Bosanska u Ulicu omerpaše Latasa, Ivane Brlić Mažuranić u Ulicu ZAVNOH-a, a Ulica Krbavskog boja u Verski put.

Energično su reagirali članovi Općinskog vijeća hrvatske nacionalnosti, oglasile su se političke stranke i Misija OEES-a, pa je zaprijetilo da ovaj slučaj preraste u politički problem. Na kraju je odlučeno da se promjena naziva ulica odloži do daljnjeg, kako bi se u međuvremenu strasti smirile i kako bi se u prihvatljivijem ozračju tražilo rješenje za pitanja koja nisu samo tehnička, nego su i od značaja za nacionalni identitet.

U pripremi novi Zakon o vijećima nacionalnih manjina

Reguliranje djelokruga ovlasti

Za razliku od prethodnog zakona, koji je to samo okvirno odredio, prijedlog novog zakona detaljno definira u kojim pitanjima nacionalna vijeća imaju pravo samostalnog donošenja odluka, u kojim pitanjima imaju pravo davanja mišljenja, gdje imaju pravo veta i koje su posljedice nekonzultiranja nacionalnog vijeća u određenim pitanjima.

Piše: Jasminka Dulić

Prava nacionalnih manjina na samoupravu u oblasti uporabe jezika i pisma, obrazovanja, informiranja i kulture prvi puta su u Srbiji i Crnoj Gori priznata 2002. godine. Radi ostvarivanja prava na samoupravu Zakon je odredio da nacionalne manjine mogu formirati nacionalna vijeća, a posebnim Zakonom su regulirana i izborna pravila o izboru nacionalnih vijeća. Kako kažu kritičari ovoga Zakona, u praksi su se pokazali brojni nedostaci ovih zakona, prije svega zbog toga što su ovlasti nacionalnih vijeća samo okvirno definirane, a odluke koje donose nacionalna vijeća nikoga ne obvezuju.

Novine u načinu izbora: Tamás Korhecz

Ovim Zakonom određeno je da vijeće predstavlja nacionalnu manjinu i sudjeluje u procesu odlučivanja u oblasti informiranja, obrazovanja, kulture i službene uporabe jezika i pisma, a tijelima države, teritorijalne i lokalne samouprave se nalaže da zatraže mišljenje vijeća prilikom odlučivanja o ovim pitanjima. Desetak nacionalnih vijeća je formirano putem elektorske skupštine, kako je to odredio zakon. Elektorsku skupštinu su činili elektori, članovi određene nacionalne zajednice uz potporu sto pripadnika te nacionalne zajednice, te predstavnici postojećih stranaka i institucija nacionalnih manjina.

NOVI ZAKON U PRIPREMI: Nakon dvoipolgodisnjeg funkcioniranja izabranih nacionalnih vijeća praksa je ukazala na nedostatke ovih zakona prije svega u nedovoljno preciznoj reguliranosti izbora, ovlasti i funkcioniranja nacionalnih vijeća. Ministar SiCG za ljudska i manjinska prava Rasim Ljajić formirao je ekspertski tim koji je pripremio prijedlog novog Zakona koji se odnosi na vijeća nacionalnih manjina i koji bi trebao preciznije regulirati – izbor, financiranje, djelokrug rada i ovlasti te financiranje nacionalnih vijeća. Ovaj prijedlog upućen je nacionalnim vijećima i proces komentiranja i davanja mišljenja u svezi ovoga zakona je započeo.

Pokrajinski tajnik za upravu, propise i nacionalne manjine Tamás Korhecz kaže, kako prenosi dnevni list Magyar Szó, da je Savjet za nacionalne manjine Vlade Srbije odgovarajući forum da se otvori rasprava o dokumentu i na temelju nacrtu da se započne zakonodavna djelatnost, ali i da se ona može inicirati i preko Skupštine Vojvodine, odnosno zastupnika u republičkom parlamentu. Korhecz smatra kako je neophodno da republička Vlada jasno iskaže stav – smatra li potrebnim donošenje Zakona o nacionalnim vijećima i može li prijedlog koji je izrađen biti polazna točka, te da tek nakon toga javna rasprava može otpočeti, budući da od Vlade ovisi kada će eventualno ovaj prijedlog zakona staviti na dnevni red republičkog parlamenta, koji treba donijeti zakon.

PREDLOŽENI MODELI: Prema Korheczovu mišljenju, iako je do sada najviše polemike izazivao način izbora članova nacionalnih vijeća, važnije je pitanje kakvi su uvjeti rada toga tijela i o čemu će odlučivati. Glede izbora vijeća u nacrtu se razmišljanja kreću u dva pravca, kaže Korhecz. Prvi je pravac usavršavanje postojećeg modela posrednih izbora kojim bi se popravili nedostaci koji su se do sada javili, a drugi je sustav neposrednih izbora preko posebnog biračkog spiska.

Kad je riječ o prvom modelu, novina je da bi elektori mogli biti isključivo oni, koje stotinu građana pripadnika nacionalne manjine predlože, i da se uz kandidaturu prilaže stotinu ovjerenih potpisa. Drugi model, pak, podrazumijeva da se formiraju posebni birački spiskovi na koje bi se dra-

govoljno upisivali oni koji žele kasnije na lokalnim izborima birati i članove nacionalnih vijeća vlastite nacionalne zajednice. Ovaj sustav kao uvjet postavlja da se najmanje 60 posto određene nacionalne manjine upiše u birački spisak koji se formira tako da građanin uz ovjereni potpis na sudu traži od nacionalnog vijeća upis u birački spisak određene nacionalne manjine. Drugi i značajniji dio prijedloga Zakona jest detaljno reguliranje djelokruga ovlasti nacionalnih vijeća i u nacrtu se, za razliku

Formirao ekspertski tim: Rasim Ljajić

od prethodnog zakona koji je to samo okvirno odredio, detaljno definira u kojim pitanjima nacionalna vijeća imaju pravo samostalnog donošenja odluka, u kojim pitanjima imaju pravo davanja mišljenja, gdje imaju pravo veta i koje su posljedice nekonzultiranja nacionalnog vijeća u određenim pitanjima.

Ovo je bitna razlika u odnosu na sadašnje rješenje, pojašnjava Korhecz, jer će se, ako pojedina državna, pokrajinska ili tijela lokalne samouprave ne poštuju prava nacionalnih vijeća, ona moći napadati i takve će odluke biti nevažeće. Osim toga precizno se definira i financiranje nacionalnih vijeća te bi se nacionalna vijeća financirala iz proračuna i javnih prihoda, pri čemu bi se stroga financijska disciplina, koja se odnosi na lokalne samouprave, odnosila i na ove institucije. ■

Na Veliki petak incident u Bačkom Bregu

Srušena Mikina bista

»Ovo nije prvi slučaj da se Mikin spomenik oštećuje«, kaže počasni predsjednik HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« Joza Kolar * Prvi puta oštećena violina, zatim ruka, a sad je srušena čitava bista i poprilično je oštećena * Policija obavila uviđaj, rezultata istrage još nema

Piše: Zlatko Gorjanac

BAČKI BREG – U noći s četvrtka na petak 24. ožujka u Bačkom Bregu je srušena bista čuvenog violinista *Mike Ivoševa Kuzme*, koja je postavljena na ljetnoj pozornici u središtu sela. Tako je Berežanima osvanuo težak i tužan Veliki petak.

Nažalost, policija je obaviještena tek u nedjelju, na Uskrs, kada je za ovaj nemili događaj saznao predsjednik Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Silvije Strahimir Kranjčević« *Adam Tubić*. Policija je poslije dojave odmah izašla na mjesto događaja, a prilikom pisanja zapisnika bili su nazočni, osim Tubića, i tajnik Društva *Marin Katačić* i *Josip Tubić*, čija se kuća nalazi u blizini ljetne pozornice. Policija je na mjesto događaja izašla i u ponedjeljak, kada je razgovarala s drugim stanovnicima sela.

POLICIJA KASNO OBAVIJEŠTENA: »Ovo nije prvi puta da se Mikin spomenik oštećuje«, rekao je za »Hrvatsku riječ« počasni predsjednik HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« *Joza Kolar*. »Prvi puta je oštećena violina, zatim ruka, a sad je srušena čitava bista i poprilično je oštećena. Nije primjereno da se uništava spomenik podignut čovjeku iz naroda, glazbeniku, koji je svojim životom i radom zadužio cijelo selo. Nije primjereno uništavati i rušiti bilo čiji spomenik. Nadam se da će policija pronaći počinitelje ovog nedjela, koji će pokraj primjerene kazne platiti i novčanu nadoknadu za popravak spomenika. U svakom slučaju želim da se bista popravi i vrati na svoje mjesto što prije.«

Predsjednik društva *Adam Tubić* je izjavio: »Ovaj čin je za svaku osudu! Nažalost, policija je obaviještena u nedjelju na Uskrs, kada sam saznao za ovaj događaj, a sve se dogodilo u noći s četvrtka na petak. Kada se spomenik popravi i vrati na svoje mjesto, bojim se da će se opet naći neki vandali koji će ga uništiti!«

Berežani koji su vidjeli da je spomenik srušen još u petak nisu nikog obavijestili,

jer, kako nam je rekao jedan čovjek iz susjedstva, »mislili smo da su svi vidjeli što se dogodilo i da je policija obaviještena.«

SPOMENIK GLAZBENIKU IZ NARODA: Berežani su ljetnu pozornicu s ovom bistom u prirodnoj veličini podigli 1998. godine, od kada se na ovome mjestu svake godine održava festival tambure »Mikini dani«. Ovaj festival se održava u čast violinistu *Miki Ivoševu*, koji je živio u Bačkom Bregu, a sa svojim orkestrom »Mikino Šokačko tamburaško društvo«,

Miku je opjevao i *Zvonko Bogdan* u pjesmi »Ne mogu se tačno setiti leta«. *Zvonko Bogdan* je bio i gost na prvim Mikinim danima kada je prisustvovao otkrivanju spomenika i održao koncert na kojem je rekao: »Berešci su prvi koji podižu spomenik glazbeniku iz naroda.«

O Miki i Mikinim danima je 1999. godine izašla i knjiga *Ivana Kovača* »Mika iz Berega i njegovi dani«, a u tematskoj knjizi »Cigane moj«, u članku *Slavka* i *Sime Matića* između ostalog stoji napisano:

Kome je i što skrivio: srušena bista nadaleko čuvenog Mike Ivoševa u Bačkom Bregu

nastupao je u Somboru i okolici, Subotici, Zagrebu, Beogradu, Makarskoj, zapravo po cijeloj bivšoj Jugoslaviji. Mika je živio kratko i ovaj je svijet napustio 1959. godine u 58. godini života. Trideset devet godina kasnije Berežani mu u čast podižu spomenik i ljetnu pozornicu u središtu sela, u čijoj su izgradnji također sudjelovali mještani bez ikakve novčane nadoknade.

»Mika iz Berega bio je jedinstvena pojava u tamburaškom svijetu. Vrstan violinist visoka rasta, često je volio nastupati u narodnoj nošnji. Svoj paorski posao nikad nije napuštao izuzev kada bi banda išla svirati. Bio je veliki zabavljač, vesele šokačke naravi...«

Berežanima ostaju mučna pitanja: »Zašto?« i »Kome je on što skrivio?«

Dorđe Čović, zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine

Navikavamo se na manjinske uvjete

*Tajništvo će izdavati rješenja s nalogima za poduzimanje konkretnih mjera radi poštivanja propisa kojima je uređena službena uporaba jezika i pisma, a u slučajevima nepoštivanja ovih propisa pokretat će se prekršajni postupci * Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, bez obzira o kojoj se nacionalnoj ili etničkoj zajednici radilo, postupa po uobičajenoj i ustaljenoj proceduri * Hrvatima je zadan prostor da se organiziraju i da sukladno Ustavu i Zakonu ostvare svoja prava koja su im zagwarantirana*

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Dorđe Čović spada među mlađe visoko obrazovane kadrove Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i nakon izbora i pobjede koalicije čiji je član bio i DSHV, imenovan je na dužnost u Izvršnom vijeću AP Vojvodine.

Čović je trenutačno, kao pomoćnik s ovlastima zamjenika pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine najviše pozicioniran dužnosnik iz redova DSHV-a. Na ovu je dužnost stupio prije nešto više od tri mjeseca.

HR: Koja su Vaša konkretna zaduženja u Pokrajinskom tajništvu za propise, upravu i nacionalne manjine?

U Izvršnom vijeću AP Vojvodine moja se zaduženja odnose na izvršavanje različitih aktivnosti i poslova u okviru svakodnevnih aktivnosti Tajništva. Svakako mi je dužnost savjesno i uredno izvršavati povjerene zadatke i poslove, sukladno zakonu, drugim propisima i općim aktima. Moja konkretna zaduženja odnose se na organiziranje rada Tajništva i koordiniranje aktivnosti, uz nadzor i poduzimanje mjera da se osigura izvršenje zadaća i poslova Tajništva, zatim usklađivanje rada sektora, organiziranje i ostvarivanje suradnje s drugim pokrajinskim tijelima.

HR: Na kojim poslovima trenutačno radite?

Pokraj redovitih aktivnosti u svezi s raspodjelom proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine za dotacije nacionalnim zajednicama i dotacije crkvama i vjerskim zajednicama koje djeluju na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine za prvo polugodište 2005. godine, trenutačno smo veoma aktivni i u obavljanju nadzora nad primjenom propisa kojima se uređuje službena uporaba jezika i pisma.

Aktivnosti poduzete od početka nadzora do danas prvenstveno su imale za cilj da se sagleda stanje na terenu, da se uspostave kontakti s nadležnim osobama u tijelima i organizacijama, da im se skrene pozornost na nepravilnosti i nedostatke i da im se daju upute za njihovo otklanjanje. Nakon ovog početnog perioda, Tajništvo će izdavati rješenja s nalogima za poduzimanje konkretnih mjera radi poštivanja propisa kojima je uređena službena uporaba jezika i pisma, a u slučaju-

vima nepoštivanja ovih propisa pokretat će se prekršajni postupci.

HR: Pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne manjine Tamás Korhecz najavio je nekoliko projekata koje će ove godine provoditi ovo Tajništvo. O kakvim se projektima radi?

Tajništvo je u suradnji s drugim pokrajinskim tajništvima koncipirao projekt pod nazivom »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini – mjere za jačanje međunacionalnog povjerenja kod mladih«, čiji je cilj jačanje međunacionalnog povjerenja i međusobnog uvažavanja, osobito kod mladih, smirivanje nacionalnih tenzija, a dugoročno – razvijanje duha tolerancije, međusobnog uvažavanja i povjerenja kod građana Vojvodine. Predmet projekta je njegovanje i razvijanje vrijednosti multietničkog i multikulturalnog društva Vojvodine, na osnovama otvorenog demokratskog društva zasnovanog na vladavini prava.

HR: O čemu se konkretno radi u ovom projektu, kakve će se aktivnosti poduzimati?

Projekt obuhvaća realiziranje nekoliko potprojekata, kao što je izložba »Živjeti zajedno«, koja bi na originalan način prikazala teme iz zajedničke povijesti i kulture i iz toga proizašla prožimanja i utjecaje srpske i mađarske nacionalne zajednice u Vojvodini. Priprema se i publikacija pod sloganom »Zipa-ekipa« – autorska priprema, tiskanje, distribucija i prezentacija po (selektivno određenim) osnovnim školama u AP Vojvodini, tiskane publikacije i multimedijalne prezentacije o građanskim vrijednostima i promoviranju međunacionalne tolerancije u Vojvodini. Zatim su tu i sportska natjecanja s dodatnim sadržajima pod nazivom »Kup tolerancije« i pod sloganom »Svi smo naši, naprijed naši«. U okviru ovog potprojekta realizirat će se sportska natjecanja u školama s nastavom na jezicima nacionalnih manjina, odnosno školama s teritorija općina u kojima živi značajan broj pripadnika nacionalnih manjina u Vojvodini, po kup sistemu, u košarci (muška i ženska konkurencija), mali nogomet (muška konkurencija), odbojka (muško-ženska mješovita konkurencija) i stolni tenis (mješovita muško-ženska konkurencija), s dodatnim kulturno-umjetničko-zabavnim sadržajima.

Planirana je i organizacija Kviza »Koliko se poznajemo« – u znanju o povijesti i kulturi nacionalnih zajednica s prostora Vojvodine. Sudionici kviza će biti ekipe srednjih škola s nastavom na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina, odnosno škola iz nacionalno mješovitih sredina. I na kraju predviđena je i medijska kampa-

U politici od 1997.

Đorđe Čović se politikom počeo aktivno baviti 1997. godine u DSHV-u, a značajnije dužnosti u stranci zauzima od 2002. godine, kada je izabran za dopredsjednika DSHV-a, da bi poslije sedam mjeseci na VII. redovitoj skupštini DSHV-a 2003. godine bio ponovno izabran za dopredsjednika DSHV-a. Ujedno je i dopredsjednik subotičke podružnice stranke i vijećnik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine.

Pokraj aktivnog bavljenja politikom pošađa i poslijediplomske studije na Ekonomskom fakultetu u Subotici.

nja »Multikulturalizam u Vojvodini« pod sloganom »Različito – a isto!« u okviru koje će se realizirati kratki video klipovi sa sadržajima iz tradicije, kulture i povijesti nacionalnih i etničkih zajednica koje žive u

svojih ustavnih i zakonskih prava provoditi od samog početka. Tako na primjer organiziranje nastave na hrvatskom jeziku mora obuhvatiti čitav niz konkretnih aktivnosti, raznih postupaka i rješavanja različitih pitanja, počevši od predškolskog odgoja, preko osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja pa sve do fakultetskog obrazovanja. Nadam se da će to pitanje biti uspješno riješeno uz angažiranje kako hrvatskih institucija koje djeluju, tako i uz angažiranje Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine i zainteresiranih pojedina u hrvatskom puku, kao i uz pomoć domicilne države i matične države Hrvatske.

HR: Što se do sada u ovom periodu učinilo da se izjednači položaj Hrvata u odnosu na druge nacionalne manjine – na polju informiranja, obrazovanja, kulture, službene uporabe jezika?

Ono što mogu izjaviti u svezi s Vašim pita-

Vojvodini i emitirati u programima značajnijih TV postaja u Vojvodini.

HR: Budući su Hrvati kao nacionalna manjina tek nedavno službeno priznati, koje razlike postoje između njih i drugih nacionalnih manjina?

Hrvati, kao »mlada« nacionalna manjina nalaze se u fazi navikavanja na svoj novostečeni položaj i pojačanih napora u cilju formiranja različitih društava i organizacija, kroz čiji rad bi se, na primjeren način, artikulirale njihove osobnosti i vrijednosti koje žele sačuvati i razviti.

Obzirom da je status Hrvata u SiCG kao nacionalne manjine donedavno bio negiran svakako da se hrvatska zajednica nalazi u veoma teškoj i nepovoljnoj situaciji naspram ostalih nacionalnih manjina, jer mora sve svoje aktivnosti spram ostvarivanja

njem je da Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, bez obzira o kojoj se nacionalnoj ili etničkoj zajednici radilo, postupa po uobičajenoj i ustaljenoj proceduri od trenutka objavljivanja natječaja pa sve do momenta kada se postupak završi bez bilo kakvog favoriziranja pojedinaca ili grupacija. Sredstva koja su predviđena za dodjelu raspoređuju se po ustaljenim kriterijima. Hrvatima je zadan prostor da se organiziraju i da sukladno Ustavu i Zakonu ostvare svoja prava koja su im zagarantirana.

HR: Prema Vašim saznanjima, jesu li se Hrvati uspjeli organizirati i iskoristiti taj prostor?

Za relativno kratko vrijeme osnovano je niz društava i organizacija, među kojima prevladavaju kulturno-umjetnička društva. Najznačajnija među njima su Matica hrvat-

ska Subotica i Hrvatsko akademsko društvo sa sjedištem također u Subotici.

Hrvati u Vojvodini dakle imaju svoju centralnu organizaciju za očuvanje i njegovanje hrvatske kulture, jezika, običaja i tradicije Maticu hrvatsku Subotica, osnovanu 1995. godine, pod nazivom »Bunjevačka matica«, a od 1998. godine pod sadašnjim nazivom. Matica objavljuje časopis za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni« četiri puta godišnje i »Bilten« Maticе hrvatske Subotica u kojem su tekstovi o proteklom radu Maticе.

Također funkcioniraju i druge hrvatske

institucije u Vojvodini, kao što je Institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo«, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« u Tavankutu, Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« u Somboru.

Pokraj navedenih organizacija, u Vojvodini, a naročito u Subotici koja je centar Hrvata u Vojvodini, djeluju također i brojne druge. Osim u Subotici, kulturno-umjetnička društva ili kulturno-prosvjetna društva Hrvata u Vojvodini postoje u gotovo svim mjestima sa značajnijim postot-

kom hrvatskog stanovništva, kao što su Sombor, Bač, Sonta, Tavankut, Golubinci, Ruma, Bački Breg, Bački Monoštor, Srijemska Mitrovica, Svetozar Miletić i drugi. Ta društva najčešće imaju dramske, likovne, folklorne i glazbene odjele, i svoje kulturno stvaralaštvo iskazuju putem različitih predstava, folklornih nastupa, glazbenih koncerata, izložbi i slično.

HR: Pokraj ovih kulturno-umjetničkih društava, koja uglavnom čuvaju i njeguju tradicijsku kulturu Hrvata u Vojvodini i zasnivaju se na amaterizmu u kulturi, što je s razvojem profesionalnih institucija u oblasti obrazovanja, informiranja, kulture? Predškolsko obrazovanje i odgoj na hrvatskom jeziku prvi put je organizirano školske 2002. /2003. godine. Kada je u pitanju osnovno obrazovanje nastava se izvodi u četiri škole na teritoriju Općine Subotica s ukupno 54 đaka. Ove školske godine otvorena su dva nova odjela za nešto više od 20 prvaka. Izborna nastava iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture (dva sata tjedno) u prvom razredu ostvaruje se u Općini Apatin, a od ove godine dozvoljena je uporaba i udžbenika iz inozemstva (uz prethodnu suglasnost Ministarstva prosvjete i sporta Republike Srbije).

U svibnju 2002. godine Skupština AP Vojvodine je osnovala Novinsko-izdavačku ustanovu »Hrvatska riječ« sa sjedištem u Subotici i dodjeljuje dotacije za njen rad. Istoimeni tjednik redovito izlazi od siječnja 2003. godine. Na hrvatskom jeziku izlazi još časopis za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni« u izdanju Maticе hrvatske Subotica, Katolički mjesečnik »Zvonik«, kao i glasilo »Miroljub«, u izdanju Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Osim toga, u sredstvima javnog informiranja hrvatski jezik je zastupljen u programu Radio Subotice i to od prosinca 1999. godine svakoga dana, za sata dva dnevno (od 19-21 sati), a do svibnja 2001. godine, program je trajao pola sata.

Televizijski program na hrvatskom jeziku u Pokrajini pokrenut je u veljači 2001. godine, emisijom »TV tjednik« na subotičkoj lokalnoj televiziji (ponedjeljkom, u trajanju od 20 minuta). Iste godine u kolovozu, pokrenuta je emisija »TV divani« koja se emitirala svake subote na TV Novi Sad u trajanju od pola sata, i reprizirala se u nedjelju.

HR: Kako tumačite rješavanje problema informiranja hrvatske nacionalne manjine kada je riječ o državnoj televiziji, odnosno pokretanje emisije na hrvatskom jeziku na TV

Novi Sad bez suglasnosti HNV-a?

Kao izrazito višenacionalna zajednica, AP Vojvodina nadležna je i vodi računa o sveobuhvatnom ostvarivanju prava na informiranje i uporabu jezika za sve nacionalne zajednice a posebno u ostvarivanju prava na emitiranje emisija na svom materinskom jeziku, koja su zagwarantirana zakonskim propisima i međunarodnim konvencijama.

Imajući to u vidu, a povodom nedavnih nemilih događaja koji su se dogodili u svezi uvođenja emisije na hrvatskom jeziku bez suglasnosti Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, vidi se koliko je dug i mukotrpan put do ostvarenja i postizanja cilja da bi se ostvarilo ono što je normalno u demokraciji.

Svakako da je ovako tvrd stav odgovor njih u RTS TVNS neprihvatljiv, neopravdan i krajnje neodgovoran, jer ako imamo u vidu da se u Srbiji Hrvatima izjasnilo nešto više od 70 tisuća ljudi i da svi oni redovito i savjesno izvršavaju svoje obveze spram države, onda se tu moraju naći i sredstva za emitiranje emisije na hrvatskom jeziku, normalno u dogovoru s legalnim i legitimnim predstavnikom hrvatskog puka a to je Nacionalno vijeće.

HR: Što je, prema Vašim saznanjima, s izdavačkom djelatnošću? Kako se ona razvija?

Knjige hrvatskih autora na hrvatskom jeziku pojavljuju se u izdanju samih autora, a jedan broj knjiga izdao je i Institut »Ivan Antunović« iz Subotice, dok se u izdanju Novinsko-izdavačke kuće »Hrvatska riječ« do sada nije pojavilo nijedno izdanje.

HR: U Vojvodini postoji duga tradicija višejezičnosti koja je posljednjih godina bila potiskivana, a hrvatski se kao službeni jezik u uporabi tek od nedavno priznao. U kojim općinama je uveden hrvatski jezik u službenu uporabu?

Hrvatski jezik je, pokraj srpskog i mađarskog jezika, u službenoj uporabi u Općini Subotica. Od 2003. godine hrvatski jezik je u službenoj uporabi i u radu Skupštine AP Vojvodine i u Službi za prevodilačke poslove otvoreno je radno mjesto za prevođitelja za hrvatski jezik, koje je trenutačno nepopunjeno.

HR: Prema Vašim saznanjima, koji se problemi pojavljuju kad je u pitanju ostvarivanje prava nacionalnih manjina u navedenim oblastima?

Problemi su raznovrsni, a kao najvažnije istaknuo bih one financijske prirode, a potom i mnoga neriješena pitanja organizacijske prirode.

HR: Koje su nadležnosti i mogućnosti Pokrajine,**Republike odnosno općina, kad je riječ o ostvarivanju prava nacionalnih manjina?**

Svakako da je donošenjem Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti AP Vojvodine Pokrajina dobila čitav niz nadležnosti, naročito u oblastima u kojima Republika uređuje sustav. Ovim zakonom uređuju se i određena pitanja koja se odnose na osnivanje, organizaciju i rad organizacijskih jedinica republičkih fondova i za-

građane u poslovima utvrđenim Ustavom i Zakonom i u tom kontekstu i kad je riječ o ostvarivanju prava i interesa vezanih uz njihovu pripadnost određenoj nacionalnoj zajednici..

HR: Kakva je suradnja vašeg Tajništva s formiranim nacionalnim vijećima nacionalnih manjina?

Suradnja Tajništva s nacionalnim vijećima je veoma dobra, i dosada nismo imali ni-

voda na teritoriju AP Vojvodine, nadležno sti APV u oblasti kulture, obrazovanja, službene uporabe jezika i pisama, javno informiranje, zdravstvena zaštita, socijalna zaštita, zaštita i unapređenje životnog okoliša itd.

Što se pak općine tiče, ona je postala teritorijalna jedinica s više nadležnosti u kojoj građanke i građani ostvaruju lokalnu samoupravu od neposrednog interesa za

kakvih negativnih reagiranja na našu dosadašnju suradnju. Čak bih istaknuo da je suradnja do sada uvijek tekla u prijatnoj atmosferi, u duhu tolerancije i razumijevanja kako jednih tako i drugih.

HR: Kako vidite ulogu nacionalnih vijeća?

Uloga nacionalnih vijeća je od izuzetne važnosti kako za nacionalno manjinske zajednice tako i za širu zajednicu. ■

Godišnjica Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Josip Jelačić« iz Petrovaradina

Čuvari tradicije i nada opstanka

*Iako svaka pomoć zaslužuje podjednaku zahvalnost, vrijedi istaknuti da je Društvu najviše pomogla Crkva. Društvo održava i sjećanje na znamenite Hrvate koji su rođeni ili stvarali u Petrovaradinu i Novom Sadu * Imajući u vidu da je u pitanju malo Društvo s 80 članova, ovo što je dosad urađeno, može se ocijeniti kao zadovoljavajuće*

Piše: Ivan Benašić

Sjećanje na znamenite: zgrada u Petrovaradinu u kojoj je rođen ban Josip Jelačić

Među već standardno lošim vijestima iz Novog Sada napokon jedna povoljna – Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Josip Jelačić« iz

Petrovaradina uspješno je prebrodilo godišnjicu od osnivanja i sada je već izvjesno da je ne samo našlo mjesto među Hrvatima iz Novog Sada, već je potreba za takvom

udrugom tako velika, da je samo nedostatak sredstava spriječio da se aktivnosti i brojnost njegovih članova značajno ne povećaju.

Iako svaka pomoć zaslužuje podjednaku zahvalnost, vrijedi istaknuti da je Društvu najviše pomogla Crkva, koja je dala prostor za okupljanje, pa smo i ovaj razgovor obavili u prekrasnom prostoru atrija Vikarijata. Upravo je u tijeku priprema godišnje skupštine koja je planirana za 8. travnja i na kojoj će se dati ocjene rada u proteklih dvanaest mjeseci.

AMBICIOZNO, ALI S MALO NOVCA: »Najviše se ističe glazbena sekcija ali su jake i povijesno-istraživačka i likovna«, ističe tajnik Društva *Josip Pokas*. »Trebala je proraditi i čitaonica, ali je velik problem nedostatak sredstava za nabavku novina. Za Novu godinu je sklopljen sporazum s Vukovarsko-srijemskom županijom da nam šalju po tri lista iz Hrvatske. Dosad novine nisu stigle i, kako smo obaviješteni, zapinje s distribucijom. Kako smo čuli, distribucija novina je trebala biti zajednička za svih šest društava u Srijemu, a to znači u Slankamenu, Golubincima, Srijemskoj Mitrovici, Rumi, čitaonicu u Zemunu i u Petrovaradinu. Očekujemo da će se to ipak riješiti u dogledno vrijeme i time ćemo zatvoriti planiran ciklus rada sekcija«.

Pokas ističe kako su u ovu godinu ušli ambiciozno, ali su ograničeni sredstvima. Tako plan za prvih šest mjeseci predviđa jačanje glazbene sekcije koja sada ima osam ljudi, koliko je zapravo u tamburaškom orkestru.

»Ovu sekciju bismo mogli omasoviti ali nemamo instrumenata«, kaže Pokas. »Obećane su nam četiri tambure i bas, zasad ih nema i iako su mladi zainteresirani za rad u orkestru, dok ne nabavimo instrumente nećemo ga moći proširiti. Da kažemo cijelu istinu, sredstva kojima raspolažemo su toliko skromna da nemamo ni za stalke za note, već ih izvođači drže na koljenima. Po našem mišljenju jedini put k

omasovljenu glazbene sekcije je osnivanje pjevačkog zbora pa dok se on bude uvježbavao, nadamo se da će ojačati i orkestar.«

Ambiciozan program, ali s malo novca:
Josip Pokas

SJEĆANJA NA ZNAMENITE HRVATE: Izniman značaj ima i Povijesno-istraživačka sekcija koja ima za cilj obilježavanje značajnih datuma i održavanje spomen-obilježja.

»Ukupno u Petrovaradinu imamo šest spomenika i spomen-ploča«, priča Pokas. »Nažalost, neki od najznačajnijih su u lošem stanju. Tako je Vezirac, spomenik kod Tekija, zarastao u šiblje i u jadnom je stanju. Nekad se tamo išlo na izlete. Sad je križ ruiniran, slova otpadaju... Samo hitna i profesionalna intervencija može vratiti sjaj ovom obilježju. Imamo i spomenik žrtvama iz 1914. godine u Sportskom centru, gdje je austrougarska vojska strijeljala ljude, pa tri ploče poginulima u Prvom svjetskom ratu u Šančevima, spomen ploču na Tekijama i ploču stradalima u Drugom svjetskom ratu na Sokolskom domu.«

»Društvo održava i sjećanje na znamenite Hrvate koji su rođeni ili stvarali u Petrovaradinu i Novom Sadu«, napominje Pokas. »Tako je Jelačić rođen u Petrovaradinu, a sahranjen u dvorcu u Zaprešiću. Lani smo tamo položili spomen-vijenac, a planiramo i ove godine. Tu je Ilija Okruglić-Srijemac, pjesnik, pisac i glazbenik. Mnoga njegova djela se pjevaju i smatraju narodnim pje-

smama, kao što su pjesme 'Milkina kuća na kraju' ili 'Za jedan časak radosti'. O njemu se u javnosti malo zna, a umro je u Petrovaradinu 30. svibnja 1897. godine i pokopan je na Tekijama. I *Franja Štefanović*, učitelj i skladatelj, zaslužuje biti otrgnut od zaborava. On je skladao za djecu i prva dječja opera »Šumska kraljica« je njegovo djelo. *Stanislav Preprek* (1900.-1982.), učitelj u Petrovaradinu, je ostao poznat po svojoj ozbiljnoj i crkvenoj glazbi. Ove godine će se obilježavati i stotinu godina od smrti *Josipa Juraja Strossmayera*, koji je bio kapelan crkve Svetog Jurja u Petrovaradinu.«

Vrijedi istaknuti i rad likovne sekcije koja je najavila dvije izložbe.

Pokas objašnjava da sredstva za rad Društvo crpi iz članarine i dotacija koje dobivaju od Pokrajine i fondova iz Hrvatske. Imajući u vidu da je u pitanju malo Društvo s 80 članova, ovo što je dosad urađeno, može se ocijeniti kao zadovoljavajuće, iako uvijek može više i bolje, ali je bitno da se Društvo održi i ako je ikako moguće razvija. Članarina je 250 dinara godišnje što nije mnogo.

I POKRAJ SVEGA, VITALNI: U No-

fiću stradali mladi Hrvati, što se u sredstvima javnog informiranja ignorira.

Vitalnost Hrvata u Petrovaradinu potvrđuje kako uz sve što im se dešava, uspijevaju održati svoje običaje i pokazati da ih još uvijek ima, pa su i ove godine obilježili Dan vinove loze 22. siječnja. Svečano je bilo u Gradu, Starom majuru i Novom majuru a navečer je priređena akademija na kojoj su slušali i stručno predavanje o vinu ali i o svetom Vinku, zaštitniku vina.

»Obilježili smo i poklade što je ovdje stoljetna tradicija. To je druženje pod maskama uz glazbu i krafne«, podsjeća Pokas. »Biral se najbolja maska, a u programu je sudjelovalo 200 mladih i 60 onih starijih. U Petrovaradinu postoji Pravilnik o ponašanju i Upravni odbor poklada i po tradiciji se slave tri dana. Koliko je ovdje jaka tradicija najbolje se vidi po vodenom ponedjeljku, koji je poslije Uskrsa, kada se čak i u devedesetim godinama išlo fijakerima kroz Petrovaradin i svračalo kod onih koji to žele, pa su se polijevale djevojke i kućanice, koje su goste kitile zumbulima.

Upravo u ovom momentu predsjednik Društva *Petar Barbek* je u Njemačkoj gdje

Najatraktivniji: tamburaški orkestar HKPD »Jelačić«

vom Sadu se nerado govori o činjenici da u ovoj sredini Hrvati nailaze na svakodnevne probleme. Tako prilikom međunarodnih natjecanja po pravilu s jarbola nestane zastava Hrvatske. Nedavno su u neredu u ka-

pokušava lobirati da Društvo dobije neki novac jer je to neophodno za sve aktivnosti, a prije svega radi što masovnijeg odlaska na skupove u Nijemce i u Zaprešić koji su u planu ove godine.«

Voda svugdje, a ni kapi za piće

Bitka za život

Po izvješću UN-a oko milijardu i sto milijuna ljudi nema pristup zdravoj vodi, a oko dva i pol milijuna nema osigurane sanitarne uvjete, što za posljedicu ima oko tri milijuna smrtnih slučajeva godišnje zbog bolesti kao što su malarija, kolera i dijareja

Piše: Dragana Popov

Davne 1854. godine, povodom ponude *Abraham Lincolna* da kupi veliki dio indijanskoga teritorija, a Indijancima ustupi rezerve, poglavica Sietla mu je odgovorio pismom: »Kako se može prodati ili kupiti nebo i toplina zemlje? Tako nešto sasvim nam je strano. Mi nismo vlasnici svježeg zraka i bistre vode. Pa, kako ih možemo kupiti? Svatki je djelić ove zemlje svet mom narodu... Rijeke su naša braća, utoljuju nam žeđ. Rijeke nose naše kanue, hrane nam djecu. Prodamo li vam ovu zemlju, morate se sjetiti i učiti svoju djecu da su rijeke naša i vaša braća. Zato rijekama morate pružiti dobrotu kakvu biste bratu pružili. Znamo da nas bijeli čovjek ne razumije. Njemu je jedan dio zemlje isti kao i bilo koji drugi. On je stranac što dođe noću i uzme od zemlje sve što mu treba. Zemlja mu nije brat, već neprijatelj. Kada je pokori, on kreće dalje... Prema majci zemlji i prema bratu nebu odnosi se kao prema stvarima što se mogu kupiti, opljačkati, prodati poput stoke ili sjajnog nakita. Njegova će pohlepa uništiti zemlju i za sobom oštaviti pustoš.«

VODA ZA ŽIVOT: Nakon samo 150 godina suočavamo se s istinitošću riječi poglavice Sietla, te se danas susrećemo sa svjetlosnim zagađenjem planeta, efektom staklenog vrta, odnosno globalnim zagrijavanjem zemlje i otopljanjem glečera, nedostatkom vode za piće i ostalim ekološkim problemima, koji nastaju čovjekovim nemarom i lančano su povezani. Kako bi rekao poglavica Sietla, »Sve je u svijetu povezano«.

Po izvješću Svjetske fondacije za zaštitu prirode milijuni, možda čak i tisuće milijuna ljudi u Kini, Indiji i Nepal, mogli bi uskoro postati žrtve globalnog otopljanja. Naizgled paradoksalno, topljenje glečera na Himalajama moglo bi izazvati potencijalno krizne nestašice vode. Globalno otopljanje dovelo je do ubrzanog topljenja oboda glečera na Himalajama.

»Povlačenje glečera već je dovelo do velikih poplava, ali to bi mogao biti tek

početak nevolja za stanovništvo tog dijela Azije«, ističe *Katarina Cardoso*, šefica britanskog odsjeka programa za klimatske promjene ove fondacije, a prenosi BBC povodom Svjetskog dana voda 22. ožujka, koji je 14. put obilježen u cijelom svijetu.

Naime, Glavna skupština UN-a je prije 14 godina proglasila 22. ožujak Svjetskim danom voda. Ovogodišnjim, počinje i Međunarodno desetljeće djelovanja 2005.-2015. godine pod nazivom »Voda za život«, koji je Glavna skupština UN-a proglasila 2003. godine. Po izvješću UN-a oko milijardu i sto milijuna ljudi nema pristup zdravoj vodi, a oko dva i pol milijuna nema osigurane sanitarne uvjete, što za posljedicu ima oko tri milijuna smrtnih slučajeva godišnje zbog bolesti kao što su malarija, kolera i dijareja. A da podsjetimo, odrasli čovjek ima potrebu dnevno unijeti od 2 do 3 litre vode, a 75 posto čovjekovog organizma čini voda.

SAMO JE 3 POSTO VODE ZA PIĆE: Budući da je 70 posto Zemlje pokriveno vodom, ona je jedinstveni planet u

istraženom dijelu Univerzuma, ali unatoč tome, činjenično stanje podsjeća na mornarevu izreku »Voda svuda, a ni kapi za piće«, pošto je najveći dio vode na zemlji slan i neprečišćen.

»Doista je neobično da je na plavome planetu, koji je prepun vode, samo tri posto cjelokupne količine svježe voda pogodna za piće«, kaže *Eric Peterson* iz Centra za strateške i međunarodne studije u Washingtonu, prenose agencije, i ukazuje na to da je od tih tri posto svježe vode na Zemlji, veoma mala količina svakodnevno dostupna čovjeku. Najveći dio svježe vode nalazi se ili u smrznutom stanju ili pod zemljom ili u močvarama. Polovica te količine već se koristi u zemljoradnji, industriji i gradovima.

Unatoč veoma malim količinama raspoložive svježe vode stručnjaci kažu da je ta količina sasvim dovoljna za ljudske potrebe. Veći problem je infrastruktura, točnije tvornice za preradu vode i cijevi za vodu, koje ne postoje u mnogim zemljama. *Claudia Sadoh* iz Svjetske banke pravi razliku između psihološke i ekonomske nestašice. »Nisu problem nepostojeći izvori, već to što nema ekonomskih sredstava za njihovo korištenje. Četrdeset i pet posto svijeta nema dovod vode, niti sanitarne uvjete, te veliki broj radno sposobnog sta-

Voda svuda a ni kapi za piće: potrebni su veliki naponi da bi voda svima bila dostupna

novništva u siromašnim zemljama umjesto da zarađuje, završi tako što pješice nosi vodu s rijeka i jezera», zaključuje Sadoh.

Iz Centra za strateške i međunarodne studije, a prenosi BBC, kažu da i pokraj toga što se godišnje investira oko 30 milijardi dolara za razvoj zemalja trećeg svijeta, to neće biti dovoljna financijska podrška, već će biti potrebno još između 15 do 30 milijardi.

EKOLOŠKA SVIJEST: Proteklog je tjedna Međunarodni dan vode prikladno obilježen i u SiCG i okolnim zemljama. Tako je u susjednoj Republici Hrvatskoj na središnjoj proslavi Svjetskog dana voda u Osijeku generalni direktor Hrvatskih voda *Davorin Androšić* istaknuo, kako je Hrvatska bogata vodnim resursima, ali da oni nisu neograničeni, te ih pravilnim gospodarenjem i brigom treba očuvati za buduće generacije, dok je tom zgodom, državni tajnik Uprave za vodno gospodarstvo Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva *Božo Galić* posebno naglasio, kako je cilj da se u sljedećem razdoblju osigura pitka voda za 90 posto građana jer ih danas pitku vodu ima svega 76 posto.

U SiCG je Ministarstvo znanosti i zaštite životnoga okoliša – Uprava za zaštitu životnoga okoliša također povodom Svjetskog dana voda u Obedsku baru vratilo još jednu skupinu dabrova (uz postojećih 20), a zahvaljujući donaciji Bavorske i zajedničkom koordinacijom Ministarstva za znanost i zaštitu životnoga okoliša – Uprava za životni okoliš, Biološkog fakulteta i specijalnih rezervata prirode Zasavica i Obedska bara, a Ekološki pokret Vrbaša je pod sloganom »Vrbaš žrtvovani grad«, a povodom zagađenosti Velikog bačkog kanala, koji je prekriven muljem i otpadom i kao takav predstavlja opasnost za zdravlje stanovnika, organizirao javno okupljanje građana i svih udruga (lovci, ribolovci, pčelari, odgajivači sitnih životinja, gorani, ovčari,...) te su uz zaustavljanje prometa izveli performans »Minuta šutnje prirodi« i »Komemorativno pecanje pod zaštitnim maskama«.

Što se tiče ispravnosti vode za piće u nas, kako je za »Hrvatsku riječ« rekla *Vanja Barišić-Joković*, šefica odjela za odnose s javnošću JVP »Vode Vojvodine«, a sudeći po podacima Pokrajinskog tajništva za zdravstvo, skoro polovina uzoraka pijaće vode, uzetih u Vojvodini tijekom 2003. godine je neispravna, međutim, to nije novonastali problem, već se s njim suočavamo desetljećima, ali se sada obraća više pažnje uslijed uvođenja europskih

standarda. Najlošija situacija je u Srednjobanatskom okrugu (Zrenjanin i okolina) gdje je zagađenje 100 posto, kao i u Sjevernobanatskom s 98,33 posto. U Zrenjaninu je voda godinama imala specifičnu aromu (žučkasta boja, a miris i okus su se mijenjali), a početkom ove godine zabranjena je njena uporaba zbog visoke koncentracije arsena. Temerin je također jedno od

I Srbija i Hrvatska bogate su vodnim resursima, ali oni nisu neograničeni

mjesta s povišenom koncentracijom arsena (više desetina puta). Također, zbog nepostojanja kanalizacijske mreže, a prilikom obilnih padavina dolazi do poplava, septičke jame se izljevaju, pa se građani brinu za kvalitetu vode za piće, rekla je *Vanja Barišić-Joković*.

NEDOSTAJU TVORNICE VODE: Prema riječima pokrajinskog tajnika za zdravstvo *Dušana Božića*, razina podzemnih voda i izlivanje septičkih jama ne mogu utjecati na kvalitetu vode za piće (osim u slučajevima havarije), pošto se sva izvorišta u Vojvodini nalaze na dubini između 50 i 400 metara.

»Poplave nisu opasne po zdravlje građana, ali još uvijek ostaje problem arsena. Jedino rješenje za otklanjanje arsena iz vode za piće je izgradnja još tvornica vode, jer na teritoriju Vojvodine postoji samo 18 tvornica vode, što je nedovoljno za snabdijevanje svih 45 općina«, zaključuje *Božić*.

Problem arsena u vodi za piće prisutan je uslijed sastava zemljišta, koje je nekada bilo dno Panonskoga mora, i to najviše na teritoriju Banata i graničnim područjima s Rumunjskom i Mađarskom, a zbog drugačijeg sastava zemljišta Srijem je u nešto boljoj poziciji od ostatka Pokrajine. Zbog

nagomilanih problema pokrajinska Vlada formirala je Komisiju za javno vodoopskrbljivanje higijenski ispravnom vodom. U njen sastav ušli su predstavnici tajništava za gospodarstvo, zaštitu životnoga okoliša, za lokalnu samoupravu i međuopćinsku suradnju, kao i tajništva za urbanizam, poljoprivredu i energetiku.

Budući da se ništa ne može uraditi bez

novca, komisija ima i člana koji predstavlja Pokrajinski fond za razvoj. S obzirom na sastav komisije, čini se da bi se situacija u Pokrajini (bar što se tiče vode) konačno mogla promijeniti na bolje, pošto je posao komisije da konkretnim projektima ubrza oporavak sustava za vodoopskrbljivanje, rekao je *Božić*.

Međutim, problem s vodoopskrbljivanjem ide dalje, sudeći po riječima *Božića*, jer su lokalni vodovodi vlasništvo ili mjesnih zajednica, ili javnih komunalnih poduzeća (općina) ili čak pripadaju nekim poduzećima, koja pak nisu u mogućnosti samostalno uložiti ogromna sredstva neophodna za izgradnju kanalizacijskih i mreža za vodoopskrbljivanje, a niti tvornice vode, te im je neophodna pomoć pokrajinske komisije, koja bi trebala povezati općine s onima koji su voljni davati kredite.

Sudeći po prognozi svjetskih stručnjaka, budućnost nam nije svijetla, ako se stvari budu ovim tokom razvijale – rast svjetske populacije i razvoj i širenje zagađivača – vjeruju da će do 2025. godine, tri milijarde ljudi, odnosno polovina svjetske populacije, biti uskraćena za čistu vodu, što će u nekim slučajevima ugroziti mnoge živote. Korak dalje u budućnost, nedostatak izvora pitke vode na Zemlji i problemi vodoopskrbe mogu postati potencijalni izvori sukoba. Borba za izvorištima pitke vode odvija se već i danas između Pakistana i Indije. ■

radio slobodna europa

i informativno-politički tjednik

Hrvatska riječ

Popunite ovaj anketni list
i dostavite ga osobno
ili poštom uredništvu
»Hrvatske riječi« na adresu:

**Trg cara Jovana
Nenada 15/II 24000 Subotica,**
najkasnije do 8. travnja 2005.
godine. Nakon ždrijebanja
u uredništvu »Hrvatske riječi«
imena nagrađenih bit će
objavljena u broju
od 15. travnja 2005. godine.

nagrađuju slušatelje i čitatelje

25 paketa

sa držačem za mobilni telefon, mini baterija, komplet olovaka
i CD **SVJEDOCI RASPADA**

Informativne programe Radija Slobodna Europa možete slušati svakodnevno u 9:30, 14:00, 18:00, 22:00 i 24:00 sata. Na području Vojvodine emitira ih Radio Subotica (FM 91.5); Radio 021 (FM 92); Radio Sombor (FM 90,9); Radio Srem (FM 102,7).

ANKETNI LISTIĆ ANKETNI LISTIĆ ANKETNI LISTIĆ

Zaokružite jedno ili više slova ispred ponuđenog odgovora ili ponudite vaš odgovor

1. Radio Slobodna Europa slušam

- a svakodnevno
- b nekoliko puta tjedno
- c ponekad
- d nikad

4. Radio Slobodna Europa slušam zbog

- a objektivnosti
- b profesionalne prezentacije
- c tematske raznovrsnosti
- d _____

5. U programima koje emitira Radio Slobodna Europa najviše mi smeta:

2. Najčešće slušam emisije u terminima

- a 09:30
- b 14:00
- c 18:00
- d 22:00
- e 24:00

6. U programima koje emitira Radio Slobodna Europa pažnju mi privlače

- a politika
- b ekonomija
- c vijesti iz svijeta
- d vijesti iz susjednih zemalja
- e teme iz svakodnevnog života
- f kultura
- g glazba i zabava
- h sport
- i _____

3. Radio Slobodna Europa slušam

- a na valovima lokalne radio postaje Radio 021 ☐
- Radio Subotica ☐ Radio Sombor ☐ Radio Srem ☐
- b na srednjim valovima
- c preko satelita
- d preko interneta
- e nemam mogućnosti da čujem RSE

ANKETNI LISTIĆ ANKETNI LISTIĆ ANKETNI LISTIĆ

Sjednica Odbora HNV-a za obrazovanje

Utvrđeni strategija i prioriteti

*Strategija za osnovno obrazovanje na hrvatskom jeziku podrazumijeva prioritete, ciljeve i zadatke **
Izvršni odbor HNV-a zadužen za nabavku udžbenika

Na sjednici Odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća za obrazovanje koja je održana 22. ožujka u Subotici razgovaralo se o obrazovanju na hrvatskom jeziku i strategiji upisa u hrvatske odjele. Na sjednici su, pokraj predsjednika Odbora *Ivana Stipića*, bili nazočni članovi Odbora *Ana Čavrgov*, *Mila Španović-Mar-kov*, *Ružica Marijanušić*, *Antun Lučić* i *Kata Žigmanov*, kao i član Odjela za obrazovanje *Slavko Benčik*, zatim učiteljice *Miranda Glavaš Kul* i *Dobriša Puljić*, te predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk* i član Izvršnog odbora *Dužo Runje*.

Nakon analize stanja u oblasti obrazovanja na hrvatskom jeziku utvrđen je prijedlog strategije za osnovno obrazovanje na hrvatskom jeziku koji podrazumijeva prioritete, ciljeve i zadatke, a Izvršni odbor Vijeća zadužen je za nabavku udžbenika. Na sjednici je, glede upisa učenika u prvi razred, zaključeno da se pozovu na sastanak u ured Vijeća ravnatelj osnovnih škola u kojima se izučava hrvatski jezik zbog razgovora na temu kadrova.

STANJE U OBRAZOVANJU: Ivan Stipić je predočio stanje u obrazovanju na hrvatskom jeziku:

»Nastavu na hrvatskom jeziku pohađa 119 učenika, u pet osnovnih škola: 'Ivan Milutinović' u Subotici u tri odjela u prvom, drugom i trećem razredu, 'Matko Vuković' u Subotici u tri odjela u prvom, drugom i trećem razredu, 'Sveti Sava' u Subotici u jednom odjelu u prvom razredu, 'Matija Gubec' u Tavankutu u prvom i trećem razredu i 'Vladimir Nazor' u Đurđinu u trećem razredu. Nastava se izvodi uz po-

moć udžbenika iz Republike Hrvatske, a programi hrvatskog jezika postoje od prvog do osmog razreda. Po novom, reformiranom programu, urađeni su programi za prvi, drugi i treći razred. Predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture pohađa 204 učenika, uzrasta od prvog do osmog razreda u svim već spomenutim osnovnim školama, kao i u Osnovnoj školi

Ivan Stipić

'Pionir' u Starom Žedniku. Učiteljicama i nastavnicima pomažu učiteljica Dobriša Puljić i profesorica književnosti Miranda Glavaš-Kul, obje iz Republike Hrvatske«, kazao je Ivan Stipić.

Ivan Stipić zaključuje kako suvremeno obrazovanje na hrvatskom jeziku treba počivati na integriranom planiranju, kvalitetnim nastavnim učilima, aktivnim meto-

dama nastave i učenja i dobroj komunikaciji između nastavnika, učenika, roditelja, zajednice i matične države.

PRIORITETI, CILJEVI I ZADACI:

Nakon rasprave o stanju u obrazovanju na hrvatskom jeziku, na sjednici su utvrđeni sljedeći prioriteti: nabavka udžbenika za prvi, drugi, treći i četvrti razred, pravovremene informacije o upisu prvaka, stručno usavršavanje učiteljica, primjena reformiranih programa u odjeljenjima, popuna knjižnica s lektirama, određivanje organizacije nastave u višim razredima osnovne škole, rješavanje problema malog broja učenika u nekoj školi kombiniranim odjelima.

Utvrđeni su i sljedeći ciljevi: dobro organiziranje upisa, dobivanje točnih i blagovremenih informacija, pribavljanje liste odobrenih udžbenika, educiranje učiteljica i osposobljavanje za timski rad, razvijanje osobne odgovornosti i interesiranja za pojedinačno sudjelovanje u kreiranju cjelokupnog imidža školovanja na hrvatskom jeziku.

Na koncu sjednice utvrđeni su i sljedeći zadaci: pribaviti sva potrebna odobrenja za udžbenike od prvog do četvrtog razreda, definirati točne i pravovremene odgovore na pitanja roditelja, odrediti učitelje budućih prvih razreda, odrediti nastavnike koji će predavati hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, nabaviti udžbenike za predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i organizirati seminara za učitelje, a zaključeno je da za mogućnost korištenja udžbenika poznavanje društva za četvrti razred treba prevesti važeći republički udžbenik.

Z. Sarić

Bira se novi Savjet MZ

SONTA – Sončani će u nedjelju, 3. travnja, iznova na birališta. Predsjednik SO Apatin, *Miodrag Bakić* raspisao je izbore za nove sazive savjeta mjesnih zajednica u ovoj općini. Za izbore u Sonti podneseno je osam lista, od kojih su tri stranačke – SPS-Dr. Živorad Smiljanić, SRS i DSHV-Marko Šegrt – i pet lista grupa građana – GG Sonta-Antun Zlatar, GG Za Sontu-Zvonko Tadi-

jan, GG-Milan Šarac, GG-Nikola Martinković i GG-dr. Miodrag Pavlović.

Mjesni odbor DSS-a, sukladno odluci Općinskog odbora ove stranke, nije prijavio listu, a građane je pozvao na bojkot izbora, zbog, kako je rečeno, kršenja Zakona o lokalnim izborima od strane predsjednika SO Bakića, čiju će smjenu tražiti na sljedećoj sjednici općinskog parlamenta, dok DS izlazi u okviru liste GG Za Sontu.

Vodeni ponediljak

Za svakog momka širom otvorena vrata

Momke je čekalo i po jedno šareno jaje

Najslađe je polit svoju curu

Najlipči cvit za najdražeg momka

Polivaju se i najmlađe cure

Od polivača se nije bižalo

VIJESTI

Rekonstrukcija kazališta

Republički ministar informiranja i kulture **Dragan Kojadinović**, pokrajinski premijer **Bojan Pajtić** i gradonačelnik Subotice **Géza Kucsera** potpisali su 23. ožujka aneks Protokola o izgradnji, rekonstrukciji i adaptaciji Narodnog kazališta u Subotici. Ovim činom bit će osigurana dodatna sredstava za početak radova koji su najavljeni za sredinu lipnja. Za pripreme radove osigurano je 30 milijuna, dok će prva faza radova stajati 140 milijuna dinara. Za dovršetak svih radova još nedostaje 110 milijuna dinara, tako da će kompletan projekt rekonstrukcije kazališta stajati oko 20 milijuna eura. Republički ministar kulture i informiranja **Dragan Kojadinović** je u Subotici istaknuo spremnost Vlade Srbije da financijski podrži projekt. Riješenost da se u pokrajinskom proračunu izdvoje dodatne sredstva pokazao je ovom prigodom i vojvođanski premijer **Bojan Pajtić**. Općina je na ovom susretu dužnosnika pokrajinske i republičke vlade dobila obećanje da će i dva subotička međunarodna festivala – filmski i dječjih kazališta imati potporu tih državnih tijela.

Poduzećima u Vojvodini 311 milijuna dinara

U 72 projekta malih i srednjih poduzeća i individualnih proizvođača u Vojvodini uloženo je 311 milijuna dinara, izjavio je pokrajinski premijer **Bojan Pajtić**, boraveći u Subotici 23. ožujka. Pajtić je, prilikom obilaska subotičkih poduzeća, rekao da je zahvaljujući projektima koje je financirao Fond za razvoj Vojvodine, otvoreno oko 100 novih radnih mjesta, a da je planirano da se kroz nove projekte zaposli još oko tisuću Vojvođana.

»Fond je subotičkoj 'Mljekari', koja

proslavlja 50 godina postojanja, odobrio oko 12 milijuna dinara i ona je jedno od najuspješnijih poduzeća u Subotici, dok je 'Komgradu' odobreno oko 10 milijuna dinara«, rekao je Pajtić.

»Planiramo i raspisati veliki investicijski natječaj za mala i srednja poduzeća i poljoprivrednike za nabavku osnovnih sredstava«, rekao je tom prigodom u Subotici pokrajinski tajnik za gospodarstvo **István Pásztor**.

On je istaknuo da se radi o kreditu na tri godine, s kamatnom stopom od 4,5 posto godišnje i grejs periodom od godinu dana. Za ova sredstva moći će konkurirati oni koji posluju duže od dvije godine.

Mobilnim telefonom plaćati parking

Član općinskog Vijeća zadužen za komunalnu djelatnost u SO Subotica **Nebojša Janjić** najavio je na brifingu skoro uvođenje novog sustava naplate parkinga, tzv. Parking M sustav, čime će poslije Beograda, Subotica biti drugi grad u ovoj zemlji sa najsuvremenijom naplatom korištenja parkinga. Ovaj sustav naplate je nastao u Zagrebu, zatim se proširio u 15 većih gradova u Hrvatskoj, a potom je Zagreb 2002. godine pomogao uvođenje tog sustava naplate parkinga i u Beogradu. Priprema idejnog projekta je u tijeku te se još ne zna koliko će stajati ovaj projekt, a shodno tome i kad će zaživjeti u našem gradu. Prema Janjićevim očekivanjima, najvjerojatnije ove jeseni, a o parking-novinama koje slijede član Vijeća za komunalije kaže: »Kad se taj sustav uvede svi građani će moći parkiranje platiti putem mobilnog telefona ili putem kartice koju će kupovati na kiosku. Zaštićeno jezgro grada će biti podijeljeno u dvije ili tri zone, te će biti određena vremenska ograničenja po tim zonama. Planovi JKP 'Parking' su da se sustav uvede od jeseni, ali vidjet ćemo još u ovisnosti od cijene projekta, te s obzirom na financijske kapacitete JKP 'Parking'«. Janjić je još dodao kako će se neposredno prije uvođenja novog sustava naplate parkinga organizi-

rati i jedna promo kampanja kako bi se građani blagovremeno upoznali s novina-
ma.

Otvorena Štrosmajerova

Od četvrtka 31. ožujka točno u podne ponovno je, poslije 15 godina, za promet putničkih vozila otvorena Štrosmajerova ulica.

Kao ispunjenje predizbornog obećanja, Štrosmajerova ulica je nanovo oživjela za putnička vozila u oba smjera, a i dalje će se moći parkirati u njoj kao na drugim otvorenim gradskim parkinzima. U cilju što kvalitetnijeg organiziranja prometa može se očekivati u dogledno vrijeme i uspostavljanje kružnog toka ispred knjižare Danilo Kiš. Predsjednik općine **Géza Kucsera** je

izjavio kako je namjera ovom odlukom rasteretiti ulice Đure Đakovića i Matije Gupca, te da će se promet u novootvorenoj ulici regulirati semaforima.

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

Učenici OŠ »Matko Vuković«, koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku

U potrazi za skrivenim jajima

Davor Vidiš u dvorištu punom djece

U vrtu obitelji Vidiš prošloga četvrtka su učenici I., II. i III. razreda OŠ »Matko Vuković«, koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, te nekoliko učenika IV. razreda ove škole, koji izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, bili nazočni jednom doista jedinstvenom događaju. Naime, njih oko pedeset i petero pozvani su od strane domaćice kuće *Meri Vidiš* da pronađu 105 skrivenih jaja u vrtu.

O čemu se zapravo radi objasnila nam je Meri Vidiš: »Budući da moje dvoje djece idu u školu »Matko Vuković«, u kojoj se pohađa nastava na hrvatskom jeziku, ideja mi je bila da ih pozovem da se malo druže, da se vesele, i da se naša kuća otvori prema njima i prema cijeloj zajednici. Smatram da je naša budućnost u toj djeci i da im treba što više pružiti. Ovaj je običaj došao sa Zapada, a naša ga je obitelj usvojila u Slovačkoj kada su djeca išla u britanju, te prije toga u američku školu. Budući da ovdje imamo veliki vrt, pomislila sam – zašto ga ne bismo iskoristili?«

Meri Vidiš je pripremila tri glavne nagrade (slatkiše iz Hrvatske i plišanog zeku s košaricom) za one koji pronađu najviše jaja, te

Najuspješniji: Tomislav, Marko i Luka

tri utješne nagrade za djecu s jednakim brojem jaja.

Najvještiji su bili i tako zaslužili glavne nagrade:

Tomislav Čavrgov: »Ja sam našao osam jaja. Tražio sam ih po grmlju, kod borova.«

Luka Bačić: »Našao sam sedam jaja i to kod jezerca, kod borova, u travi.«

Dario Bašić Palković: »Sakupio sam sedam jaja, a našao sam ih u grmlju, iza drveta, u travi.«

Bilo je i djece koja nisu mogla ili jednostavno nisu stigla pronaći niti jedno jaje. No, ni oni nisu ostali praznih ruku i to zahvaljujući svojim drugovima, među kojima je bila i *Nastasja Marjanović*: »Sakupila sam četiri jajeta, od čega sam dva darovala jednoj djevojčici, a jedno dječaku, i to zato što znam da je Uskrs blagdan darivanja.«

Na kraju su mali »pronalazači«, u znak zahvalnosti obitelji Vidiš, otpjevali pjesmu »Kriste u Tvoje ime«.

Ivana Petrekanić

Dar za domaćicu

Druženje uz pjesmu i kolače

Sastanak inicijativne skupine za pograničnu suradnju

Poticanje kulturne suradnje

BEOGRAD – O mogućnosti uspostavljanja kulturne suradnje između institucija kulture na teritoriju Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore razgovaralo se prošloga tjedna u Veleposlanstvu RH u Beogradu. Sastanak je nastavak inicijative koja je pokrenuta u prosincu 2004. godine, kada je i potpisana deklaracija o suradnji srijemskih hrvatskih institucija s obje strane državne granice.

U uvodu je, prema informaciji koju je sastavila suradnica u Savjetu Vlade Srbije za nacionalne manjine Suzana Rukavina, jedan od inicijatora sastanka, tajnik Zajednice kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije *Stjepan Đurković* iznio kako ZAKUD u svom sastavu broji preko 80 udruga iz oblasti kulture, te da bi služio kao servis za informiranje i pružanje pomoći pri pisanju projekata hrvatskim udrugama u SiCG, organiziranju seminara i programa, te gostovanja KUD-ova. Cilj suradnje je, po riječima Đurkovića, povezivanje institucija kulture s jedne i druge strane granice, podržavanje gostovanja te organiziranje kulturnih i umjetničkih nastupa, koji pridonose obogaćivanju kulture i identiteta pripadnika manjina u obje zemlje.

POKRENUTE INICIJATIVE: Mada je predviđeno da suradnja u početku bude pograničnog, odnosno regionalnog karaktera, dakle na razini Srijema, u sljedećoj fazi se planira da se suradnja proširi na cijelu Vojvodinu, odnosno da se podigne na državnu

razinu. Pokraj standardnih problema s kojima se suočavaju udruge, na sastanku su elaborirani i drugi problemi čije bi rješavanje pridonijelo očuvanju identiteta, odnosno osamostaljenju udruga. Dogovorene su i pokrenute inicijative koje bi pridonijele rješavanju problema, između ostalog pomoć u pisanju projekata i pružanje informacija o otvorenim konkursima hrvatskim kulturno-umjetničkim društvima u SiCG te distribucija dnevnog tiska iz Hrvatske u SiCG (Večernji list, Glas Slavonije, Vinkovački list).

CIRKULARNO PISMO: Dogovoreno je da će se uputiti cirkularno pismo državnim institucijama od značaja s obje strane granice s ciljem da se organizira sastanak na kojem bi se definirali okviri kulturne suradnje. Cirkularno pismo bit će upućeno Srpskom nacionalnom vijeću u Hrvatskoj, Veleposlanstvu RH u Beogradu, Generalnom konzulatu u Subotici, Generalnom konzulatu u Kotoru, Vikarijatu srijemskom, Hrvatskoj matici iseljenika iz Zagreba, Vukovarsko-srijemskoj županiji, Matici Hrvatskoj-Vinkovci, Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske, Ministarstvu kulture i športa Republike Hrvatske, Hrvatskom nacionalnom vijeću u SiCG, Generalnom konzulatu SiCG u Vukovaru, Ministarstvu vanjskih poslova SiCG, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava SiCG, Ministarstvu kulture Republike Srbije, Savjetu Republike Srbije za nacionalne manjine, Pokrajinskom tajništvu

za kulturu i obrazovanje, Pokrajinskom tajništvu za propise, upravu i nacionalne manjine i Pokrajinskom tajništvu za informiranje.

PODRŠKA VELEPOSLANIKA STANIČIĆA: Na sastanku je spomenuto nedavno ratificiranje međudržavnog sporazuma o zaštiti prava nacionalnih manjina u Saboru RH, te je izražena nada da će isto učiniti i Skupština SiCG. Zaključeno je da je skori odlazak premijera Republike Srbije u Zagreb prigoda za parafiranje Sporazuma o bilateralnoj suradnji u oblasti kulture, prosvjete i športa. Za glavnog koordinатора projekta imenovan je ministar-savjetnik pri Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu *Branimir Lončar*. Predviđeno je da se slijedeći sastanak u proširenom sastavu održi u Vukovaru, u periodu od 25. do 30. travnja.

Nakon sastanka sve nazočne je primio Veleposlanik RH u Beogradu *Tonči Staničić*, kojega su sudionici upoznali sa zaključcima sastanka. Veleposlanik se osvrnuo na značaj ovakvih inicijativa i podsjetio na ranije razgovore na ovu temu. On je dao potporu ovim naporima, odnosno ustvrdio kako će Veleposlanstvo sa svoje strane učiniti sve što je potrebno da ovakvi projekti doista dožive izravnu primjenu na terenu, te je izrazio očekivanja da će ovakve inicijative pomoći rješavanju problema nacionalnih manjina i istaknuo važnost pravnih okvira koji su donijeti na razini država u pogledu zaštite prava manjina. H.R.

Uskrsni blagdani u Srijemu

Ugodne geste dobre volje

Čestitke i geste dobre volje dužnosnika SRS-a i PSS-a katoličkim vjernicima za Uskrs * Gospa Tekijska, koja je tijekom zimskih mjeseci smještena u Crkvi svetoga Jurja, u prvoj nedjelji poslije Uskrsa svečano se prenosi na Tekije * Sveta misa bit će održana na Tekijama, u nedjelju 4. travnja u 16 sati

S obzirom na riječi dr. Marinka Stančića (u prošlom broju »Hrvatske riječi« u tekstu »Gospodin je uskrsnuo«)... »Danas, kada nam se čini da je mrak tamniji nego ranije, kada stojimo pred stalnim izvještajima o zlu, o ubojstvima, samoubojstvima, ratovima, gladi, terorizmu. Danas, kada nam se čini da je budućnost sve mračnija«..., poruke u riječima koje je uputio svećenik Marko Kljajić na večernjoj misi na Uskrs, u Crkvi svetog Roka u Petrovaradinu – »Pobjeda života nad smrću, dobra nad zlom, ljubavi nad mržnjom, Isus je uskrsnuo« – dobivaju na većem značaju i važnosti nego ikada prije i podsjećaju nas na to, kojom cestom trebamo svakodnevno ići.

GESTE DOBRE VOLJE: Slaveći blagdan, mnoštvo vjernika koji vjeru više ili manje žive u svom svakodnevnom životu, okuplja se oko svetih mjesta. Tako je već godinama, kaže Marko Kljajić. S obzirom da je bio u Zemunu do večernje mise, koju je održao u Crkvi svetog Roka u Petrovaradinu nije mogao vidjeti ta divna gibanja vjernika oko crkve u priepodnevnom satima, kada je, kako je s blagim žaljenjem rekao, a na osnovi prethodnih godina, bilo mnoštvo vjernika.

Međutim, ove je godine nadasve prijatno iznenađen, kaže svećenik Marko, nekim novim gestama ljudi, koji se do sada nisu pokazivali u tom svjetlu. Pa tako, kako je rekao, pročitao je Uskrsnju čestitku visokog dužnosnika Srpske radikalne stranke, koja je putem interneta došla na adresu Franjevačkog samostana i crkve, u kojoj svim katolicima Uskrs čestita *Branka Pop-Lazić* iz SRS-a, predsjednica Skupštine Zemuna.

»Do sada nama katolicima nikada nisu na ovaj način, političari desne orijentacije, čestitali Uskrs. Svakako da je indikativno, kada to čine radikali«, zaključuje Marko Kljajić.

»Još je lijepih gesta bilo u nedjelju u Crkvi svetog Roka u Petrovaradinu. Naime, aktivisti stranke Pokret snaga Srbije *Bo-goljuba Karića*, a koji su pak pravoslavne vjere, učinili ugodnu gestu dobre volje, gdje su na simboličan način pokazali uvažavanje života u pluralnosti, života gdje ima više naroda, te su se ponudili da dođu u našu portu i podare svim katolicima koji su slavili Uskrs farbana jaja. Do sada takvih gesta nije bilo«, kaže vlč. Kljajić. Kako osobno nije bio nazočan, od administranata je čuo da je gesta naišla na pozitivnu reakciju katoličkih vjernika.

Pozitivna novina tokom blagdana je da je TV Apolo (televizija čiji je osnivač Grad Novi Sad, a gradonačelnica *Maja Gojković*, SRS) snimala misu održanu u crkvi u Srijemskim Karlovcima tijekom cvjetne nedjelje, nedjelje prije Uskrsa koja je emitirana u večernjim satima na Uskrsni dan. »Ovo su sve nove geste koje nas raduju, a koje do sada nismo imali prilike doživjeti«, ističe Kljajić.

GOSPA TEKIJSKA: U prvi ponedjeljak nakon Uskrsa u Crkvi svetog Jurja u gradiću pod Petrovaradinskom tvrđavom tradicionalno su svećenici Srijemske Kamenice, Čerevića, Banoštora, Petrovaradina i Srijemskih Karlovaca držali večernju mi-

su povodom iznošenja Gospe Tekijske, koja je tijekom zimskih mjeseci smještena u Crkvi svetog Jurja da bi se u prvoj nedjelji poslije Uskrsa svečano prenijela na Tekije i tijekom ljeta bila dostupna svim vjernicima. Sveta misa bit će održana na Tekijama u nedjelju 4. travnja u 16 sati.

Svećenik i župnik u Srijemskoj Kamenici i Petrovaradinu *Tomislav Kovačić* je za čitatelje »Hrvatske riječi« kazao kako je osjetio da su ljudi ovog Uskrsa uistinu bili sretni i mirni, da su proživljavali sve ono što liturgija ovih dana donosi u svom dijelu, u prvom redu liturgija Velike mise Večernje Gospodnje, obrede Križnoga puta odnosno muke Isusove, te u subotu tije-kom tri čitanja iz Starog i Novog Zavjeta i Evanđelja da su uistinu vjernici osjetili svetost trenutka, te uz ozračje u samoj crkvi, uz pjevanje, bilo svećenika bilo pjevača, u kojem je Isus radi našega spasa, radi spasa ljudi, pristao na muku, pristao na smrt na križu a u isto se vrijeme molio za sve nas, te da bi uskrsnuo na sam Uskrs. »Moji dojmovi su uistinu vrlo lijepi i ugodni u sva četiri dana. Mislim da je vjernika ove godine bilo više nego prethodnih«, kaže vlč. Kovačić.

Mons. *Stjepan Miler*, koji je za Uskrs držao misu u Crkvi Uzvišenja Svetoga Križa i večernju misu u ponedjeljak u Crkvi svetoga Jurja kazao nam je da vjernici, po običaju, u velikom broju pristupaju svetim sakramentima, svetoj pričesti i svetoj trodnevnici te da je to zbilja lijepo i milina.

Poruke o pobjedi mira nad ratovima, ljubavi nad mržnjom, životom nad smrću, podsjećanje na muke Isusove na križu, njegova molitva za nas, ljude i Isusovo uskrsnuće trebali bismo živjeti i pamtiti tijekom cijele godine, i stalno se podsjećati na molitve Isusove za naše spasenje.

D. Po.

Seminar udruga nacionalnih manjina

U organizaciji internacionalne nevladine omladinske udruge YEN (Youth of European Nationalities) održan je od 19. do 25. ožujka tradicionalni uskrsnji seminar omladinskih udruga usmjerenih nacionalnim manjinama. Domaćini ovogodišnjeg uskrsnjeg seminara, koji se održavao u mjestu Ritten nedaleko od Bolzana, bili su Nijemci iz Južnog Tirola, Italije. Pokraj mnogobrojnih radionica namijenjenih predstavnicima ovih udruga, obavljen je i odabir novih članova upravnog odbora, te je primljena u stalno članstvo udruga VIFO (Vajdasági Ifjúsági Forum) iz Subotice koja je usmjerena mađarskoj nacionalnoj manjini. Posebna pažnja tokom seminara bila je usmjerena na regiju Balkan i na participaciju manjina na svim razinama vlasti.

O. P.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yue-mail: funero@funero.co.yu

U Bačkom Bregu

Korizmena duhovna obnova

Pater Ivan Vinkov

BAČKI BREG – Od Pepelinice do mise Večere Gospodnje na Veliki četvrtak trajala je korizma; vrijeme posta, pokore, molitve i odricanja. U ovih četrdeset dana smo se spomenuli Isusovog četrdesetdnevnog boravka u pustinji, ali i četrdesetgodišnjeg putovanja Izraelaca kroz pustinju. Zbor svete Cecilije iz Bačkog Brega se tijekom korizme pripremao pjevajući muku Gospodnju, pa su tako na Cvjetnicu na svetoj misi otpjevali Muku po Mateju, a na Velik petak Muku po Ivanu.

Berešci su imali i dvodnevne duhovne vježbe za sve uzraste, koje je vodio pater *Ivan Vinkov*, župni vikar u isusovačkoj Crkvi sv. Petra u Beogradu, ali koji je rođeni Berežac. Prvog dana duhovnih vježbi, u utorak 22. ožujaka, pater je govorio o susretu s

Božji grob u Crkvi svetog Mihovila Arkandela u Bačkom Bregu

Kristom, a sutradan o okultizmu i opsjednutosti. Pater Ivan i velečasni domaćin *Davor Kovačević* su polagali ruke na vjernike i molili silazak Duha svetoga, a nakon svete mise je pater Ivan molio molitvu otklinjanja nad Bereškim pukom.

Na koncu mise pater se oprostio od svojih Šokaca i svoga sela, a velečasni Davor ga je zamolio da dođe opet i održi trodnevne duhovne vježbe, jer su ovoga puta zbog nedostatka vremena bile skraćene. I tako kroz korizmu, mještani ovog malog sela uploviše i u Uskrs, a svima je duboka želja u srcima, da nakon ove životne korizme uplove u vječni Uskrs, u vječnu Božju luku.

Zlatko Gorjanac

Uskrs u Golubincima

Potreba moralne obnove

GOLUBINCI – Priprava za Uskrs počela je velikom Uskrsnjom ispovjedi gdje je pristupio priličan broj vjernika iz Golubinaca. Misama Velikog tjedna prisustvovalo je, čini se više vjernika nego ranijih godina, osobito na misi Uskrsnuća na Veliku subotu gdje je procesija drugi put prošla s upaljenim svijećama van crkvenog dvorišta. Kroz simboliku upaljenih svijeća i pobjedu svjetla nad tamom bilo je lijepo provesti subotnju večer u golubinačkoj crkvi. Na sam dan Uskrsa Crkva svetog Jurja bila je puna vjernika, kako Golubinčana tako i njihovih gostiju i prijatelja. Na misi uz čestitke za Uskrs pročitana je i poslanica Đakovačko-srijemskih biskupa vjernicima. Sve mise predvodio je golubinački župnik *preč. Jozo Duspara* koji je uz propovjedi ukazao na potrebu duhovne i moralne obnove za koju nam snagu posle dvije tisuće godina daje uskrsni Krist.

Po prvi puta HKPD »Tomislav« je organizirao za djecu župe natjecanje u tucanju uskrsnjih jaja. Pobjedu je odnijela ovaj puta *Marija Dokoza*, a ljudi iz Društva su najavili da će se dogodine birati i najukrašenije uskrsnje jaje.

Još moramo istaknuti nevezano za Uskrs da je održana Općinska smotra recitatora na kojoj je sudjelovalo i naše Društvo i gdje se *Anita Kovačević* plasirala na zonsku smotru.

I. R.

Uz koncelebraciju svećenika zapadnog i istočnog obreda

Misa posvete ulja

SRIJEMSKA MITROVICA – Na Veliki četvrtak, 24. ožujka, u 9 sati, u konkatedrali-bazilici sv. Dimitrija, đakona i mučenika, u Srijemskoj Mitrovici, pomoćni biskup đakovački i srijemski i generalni vikar za Srijem *mons. Đuro Gašparović* služio je Misu posvete ulja.

Uz biskupa Gašparovića misi je koncelebriralo 17 svećenika zapadnog i 4 istočnog obreda, uz asistenciju đakona, trojice bogoslova i mitrovačkih ministranata, te sudjelovanje oko 150 vjernika.

U homiliji je biskup Gašparović istaknuo značaj Velikog četvrtka kao dana ustanovljenja sakramenta euharistije, osobito u ovoj godini koja se posebno slavi kao Godina euharistije. Veliki je četvrtak također na poseban način svećenički dan, jer je na taj dan Isus ustanovio i sakrament svećeničkog reda. Biskup Gašparović je, između ostalog, pozvao svećenike na sve veću povezanost sa Bogom, svojim biskupom i uzajamno. Nakon homilije svi prisutni svećenici su pred biskupom obnovili svoja svećenička obećanja koja su prvi put izrekli na dan svoga svećeničkog ređenja.

Pod ovom misom biskup je posvetio ulja: katekumensko – kojim se pomazuju odrasli pripravnici na krštenje, krizmaničko – kojim se pomazuju novokršteni i krizmanici, te bolesničko, kojim se podjeljuje sakrament bolesničkog pomazanja. Uljima posvećenim na ovaj dan u mitrovačkoj konkatedrali-bazilici bit će pomazivani vjernici u Srijemu do sljedećega Velikog četvrtka.

Po svršetku mise, nazočni su svećenici u župnoj dvorani imali sastanak sa biskupom u kojem su razmatrali aktualno stanje i probleme u Viskarijatu srijemskom. Slavlje je završeno zajedničkim objedom.

Dinko Kalmar

Život piše romane

Ljubav na drugi pogled

Zivot piše romane, to već znate, ali da život piše i ljubavne priče, jeste li to čuli. Pa evo, čujte i počujte.

Katarinu i Nikolu Šimić sreo sam nekoliko puta, uvijek u šokačkoj narodnoj nošnji. Oprostite, u šokačkim narodnim nošnjama, jer pretenciozno je tvrditi da postoji jedna šokačka nošnja. Šokadija je samo diljem Hrvatske rasprostranjena od Broda, pa gore prema Požegi i Virovitici, do Đakova, Osijeka, Draža i Duboševice, do Županje, Vinkovaca, Vukovara, Iloka. E onda dalje na Istok, od Gibarca, Mitrovice, Rume, Golubinaca pa sve do Zemuna u Srijemu i od Bođana, Plavne i Bača, do Sonte, Monoštora i Bačkog Brijega u Bačkoj pa u Mađarskoj i da ne nabrajam. I zamalo da ispustim Rumunjsku. Na tako širokom prostoru i nošnje se razlikuju, negdje samo u nijansama, u detaljima a negdje i značajno.

LJUBAV PREMA NOŠNJI I OBIČAJIMA:

Da su bračni par, pogodio sam iz prve, a ostalo su otkrili u razgovoru ugodnom. »I Nikoli i meni ovo je drugi brak« otvoreno je rekla Katarina »iza nas su ostale neuspjele veze, i toliko o tome. Zašto je važno kako smo se sreli? Upoznali smo se na kuglani, na rekreaciji. Ja sam tamo odlazila kao medicinska sestra, a Nikola je tada radio u Dravi, osječkoj šibicari. Riječ po riječ, divan po divan, i što da kažem, nekako mi je odmah bio simpa. A bogami i ona meni« ubacuje se u divan Nikola »bila je vragolasta, vesela, uvijek nasmijana, to me oborilo s nogu«.

Divanili su, sretali se, prohodali i završili u braku. Kupili su kuću u Mecama,

Ta ljudi moji dokle ćemo mi ovako?
Dok smo živi!

kod Darde i evo već drugu godinu grade novu životnu zajednicu. Uspješnu, nadaju se oboje. E sad, kada znamo kako se rodila ljubav, zanima nas i otkud ljubav prema šokačkoj nošnji i šokačkim običajima.

»Rođena sam u Komletincima« kaže Katarina »i od malena sam navikla na te naše običaje i na predivne narodne nošnje. To se u našoj kući čuvalo kao oči u glavi i vadio iz šifonjera samo u svečanim prigodama, pa sam jedva čekala da porastem i da mogu odjenuti tradicijsko ruho. Već u osnovnoj školi igrala sam u našem KUD 'Filipovića', a nošnju odijevala kad god mi se pružila prilika«.

Porijeklom sam iz Krndije, kod Đakova, to je bilo poznato švapsko mjesto, no kada su Nijemci otjerani koncem 1944. godine, kolonizirani su žitelji iz Dalmatinske Zagore, Banije i Korduna, s raznih strana, pa kod nas i nije bilo narodne nošnje koja bi bila prezent mjestu, nego je svako imao svoju. Ja sam u srednju školu pošao u Osijek i tu sam se sreo s folklorom i zavolio šokačku narodnu nošnju.

ŠOKAČKI PAR: Katarina i Nikola lijep su i pristao par, pa i nošnja im pristaje, te su se okušali i u natjecanju. U Osijeku se već godinama održava »Slavonsko sijelo« u organizaciji KUD »Pajo Kolarić«, i mlađi je par prošle godine odnio prvu nagradu, kao najljepši par u šokačkoj narodnoj nošnji, dok su ove godine ponovno prvi, Katarina kao najljepša šokačka snaša, a Nikola kao najljepši Šokac.

»Nošnja koju vidite na meni« kaže Katarina »stara je stotinjak godina, još od mamine bake, i da pođem od bijele šlingane marama a ispod je crveni zavoj, na vratu je

medaljica na crnom samtu (boga), bijeli oplećak šlingani rukava i bijelim fulom vežen, na oplećku je kožušak i gore mara - ma bijelim fulom vežena i s šlingama, o pasu mi je tkanica, a dolje su skute bijele šlingane, bijelim fulom vezene u redove i pregača je bijela šlingana. Na nogama su čalampure, kombinacija čarapa i zepa. Ispod su donje skute, bijele rasplitane, a ispod je unterok. E dalje nećemo«.

Nikola ima na glavi šešir kakav s nosio u Komletincima, s zelenom vrpcom, košulju bijelu šlinganu i kožuh s ogledalcima, zagmut je u špencle, kratki muški kaput od valjane vune kakav se nosio u Granici, obučen je u rajtozne, smeđe, samtane i ima tkanicu, crven, bijeli, plavi, a na nogama smeđe štrikane čarape s bijelim zrnjicama i opanke.

Sreo sam ih ponovno na osnivačkoj skupštini Udruge »Šokačka grana« početkom veljače, i onda ponovno kada je ta udruga organiziralo prezentaciju šokačkih jela u Korizmi. E tu je baš svega bilo, a Nikola je donio pohanog šarana, samo u brašnu evo mi se prsti još lijepe, dok je Katarina donijela kupus-kifle. Snašo, pa di je tu kupus? Ma ite s milim Bogom, ta to se samo tako zove.

Na Cvjetnu subotu ja na osječki trg Presvetog Trojstva u Tvrdi, kad oni opet tamo. Sudjeluju s »Šokačkom granom« na tradicionalnoj manifestaciji Grada u susret Uskrsu, »Šarana jaja bojama grada«, snaša prodaje kolače i jaja a Nikola rakiju. Pa ljudi božji, dokle ćemo mi ovako? Dok smo živi, odgovaraju uglas.

Slavko Žebić

Često u šokačkim narodnim nošnjama:
Katarina i Nikola Šimić

Fra Rafael Lipovac, »U afričkim misijama«, nakladnik »Svjetlo riječi«, Sarajevo, 2005., 486 s.

Beogradski franjevac – misionar

*Knjiga »U afričkim misijama« čita se kao upečatljivo i živo lično svjedočanstvo jednog misionara *
Riječ je o sintezi životnog puta jednog katoličkog svećenika – od rodnih Lipovaca kraj Banjaluke u
nekadašnjoj Jugoslaviji, preko Crnog kontinenta na izmaku XX. vijeka,
do Beograda i Srbije na početku trećeg milenija*

Kada je drugog dana Božića prošle godine u emisiji »Duhovnici« na televiziji Studio B emitiran razgovor novinara Velimira Pavlovića s fra Rafaelom Lipovcem, gvardijanom Franjevačkog samostana sv. Antuna na Crvenom krstu u Beogradu, bila je to retka prilika za susret ovdašnjih televizijskih gledalaca s katoličkom duhovnošću. U četrdesetak minuta koliko je imao na raspolaganju, fra Rafael je koncizno izložio historijat prisustva franjevaca u ovim krajevima, počevši od samog svetog Franje i dalekog XIII. stoljeća, ali je gledaoce upoznao i s osnovnim osobnostima i bogatom raznolikošću katoličkog monaštva. »Bit redovništva nije moliti se negdje u samoći Bogu, nego služiti u svijetu Bogu i ljudima« – navodim po sjećanju njegove riječi koje mi se čine ključnim za razumijevanje smisla zapadnog monaštva.

Logičnu konzekvencu takvog životnog stava predstavljaju gotovo dvije decenije (1980.-1998.) koje je fra Rafael Lipovac proveo u misionarskoj službi u zemljama frankofonske Afrike. Redovni čitatelji »Blagovijesti« vjerojatno pamte zanimljive članke koji su posljednjih godina privlačili našu pažnju, približavajući nam afrička putovanja i djelatnost ovog fra-njevca-misionara, djelatnost koja je središnja u kojoj živimo prilično strana i gotovo nepoznata.

SINTEZA ŽIVOTNOG PUTA: Knjiga »U afričkim misijama« – nedavno objavljena u Sarajevu – nije samo zbirka njegovih članaka rasutih po časopisima širom bivše Jugoslavije. Niti predstavlja uobičajenu memoarsku prozu koja bi pokrivala najzanimljivije, »afričke godine« autorovog života. Točnije, ona jeste i jedno i drugo, ali ujedno nudi i mnogo više od toga: u prvom redu riječ je o sintezi životnog puta jednog katoličkog svećenika – od rodnih Lipovaca kraj Banjaluke u nekadašnjoj Jugoslaviji, preko Crnog kontinenta na izmaku XX. vijeka, do Beograda i Srbije na početku trećeg milenija...

Kroničari biskupija i župa u kojima je služio fra Rafael Lipovac, kao i, šire, historičari katoličkih misija u Obali Slono-

vače i Zapadnoj Africi, u svojim istraživa-njima vjerojatno neće moći da zaobiđu njegovu knjigu. S druge strane, »U afričkim misijama« čita se kao upečatljivo i živo lično svjedočanstvo jednog misionara: ne sumnjam da će zainteresiranima za misijski pastoral ono moći da posluži i kao valjani priručnik za njihov rad. Ali ovaj

Osamdeset godina života,
56 godina »služenja Bogu i ljudima«:
fra Rafael Lipovac

kratak osvrt zaključio bih s nekoliko ličnih, utoliko neminovno proizvoljnih razmišljanja.

Čitajući stranice koje je fra Rafael, s blagim humorom i u pomalo starinskom stilu, posvetio susretu kršćanstva i tradicionalnih kultura lokalnog afričkog stanovništva, prisjećao sam se, radi poredbe, nekih klasika ovoga žanra – putopisca *Evlije Čelebija*, ili »Putu u Dalmaciju« *Alberta Fortisa*, na primjer. U sjećanje su mi dolazile i afričke uspomene *Alberta Švajcera*, po mnogo čemu bliže našem vremenu i knjizi o kojoj je reč. A prije svega »Tužni tropi«, putopisno remek-djelo *Kloda Levi-Strosa*. I upravo djelo francuskog strukturalnog antropologa, posvećeno susretu brazilskih Indiosa sa zapadnom civilizacijom, pomoglo mi je da dublje shvatim i poruku knjige »U afričkim misijama«.

JEDINSTVO U RAZLIKAMA: Po Levi-Strosu, posljedice tog susreta neminovno su traumatične i tužne za neeuropljane, jer vode nestanku njihovog sveta. Iskustvo franjevačkog misionara, kojem su njegovi afrički župljani dali nadimak »Tonton« (»Ujka«, »Čika«) i koji je kao zaslužni građanin počastvovan državljanstvom Obale Slonovače, svjedoči, međutim, da su *razlike* od sporednog značaja, da je međusobno radosno prožimanje i susret prividno disparatnih kultura ipak moguć kao *jedinstvo u razlikama*. Knjigu »U afričkim misijama« možemo stoga čitati kao jedan od argumenata protiv postmodernističkog relativizma, kao sugestivan dokaz da biti misionar danas ne znači služiti kolonijalnom nametanju drugima osobne vjere i dominaciji Zapada. Naprotiv, proces inkulturacije kršćanstva, poteklog na Mediteranu koji je kolijevka Zapada i koji već po svom imenu spaja tri kontinenta, počiva na kulturi dijaloga i polazi od dijaloga kultura, od osluškivanja i uvažavanja glasa Drugoga. Tek tako evangelizacija postaje istinsko navješćavanje Blage vijesti na putu ka sveopćem jedinstvu Božjeg naroda u ostvarenju Isusovog imperativa »da svi budu jedno«.

M. Santini

Tekst preuzet iz lista »Blagovijest«
2005. broj 3, str. 23.

Kršćanska tribina o planiranju obitelji

Zašto je Crkva protiv pobačaja, kontracepcije i umjetne oplodnje, zašto je Crkva za život i prirodnu (Billingsovu) metodu planiranja obitelji, odnosno odgađanja začeca, teme su kršćanske tribine koja će se u Katoličkom krugu u Subotici održati u utorak 5. travnja. Gost tribine je dr. Antun Lisec, ginekolog iz Požege, Hrvatska.

A, za sve one koji se ove godine kane vjenčati u crkvi, kao i za sve mlade, od 4. do 8. travnja svaku večer će se u župnom uredu sv. Terezije, u Harambašićevoj 7, održavati zaručnički tečaj, s početkom u 19,30.

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

Svi mi prolazimo velikom tržnicom duševnih ponuda i duhovnih vrednota. Uzeti trebamo ono što život izgrađuje, od čega se živi, kupiti treba ono što nas drži i što nas čuva i liječi. Vrijeme odluka, a zapravo odluku treba početi mijenjati sebe. Neka nam polazna točka te promjene u nama i odluke za opće dobro bude geslo: Ljubav i dokazano zajedništvo su u temelju svega što postoji i onda je to cilj života i spas za nas!

Novi zraci svjetlosti

Uskrs – temelj dobra i izvor nade

Uskrs je. Puno susreta, puno događaja. Ne može nas ostaviti bez razmišljanja. Gledajući događanja očima vjere, Uskrs je uvijek temelj i izvor nade. Gledajući sve ono što se događa u našoj društvenoj zajednici, napose u onome što sam prošli puta spomenuo kao »razapeta bića« našega naroda ovdje, pokušajmo razmišljati u svjetlu uskrsnog jutra. Ono baca posve nove zrake svjetlosti i u naše tjeskobe. U ovim mislima razmišljam zajedno sa svojim prijateljem, dr. Ivančićem, o jednoj bitnoj poruci za svako vrijeme, a napose ovo naše – Uskrsno – ovo naše u kom se treba ponovno boriti protiv razdora i mržnje i graditi mir i budućnost. Molim cijenjene čitatelje, makar i nisu vjernici, da ipak u srcu dopuste da nas rasvjetljuju ove misli.

Svatko se od nas u životu nađe na raskrsnici. Na nama je da odlučimo kome ćemo vjerovati i na koju ćemo se stranu okrenuti.

Naš život je ispunjen gotovo jednako svjetlom i tamom, dobrim i zlim. Svakoga od nas prati bolest, ali i zdravlje, svatko se od nas muči, ali i uživa. Svaki dan ispraćamo sprovode, ali i očekujemo rođenje nove djece. Najbolji prijatelji nas ponekad razočaraju, ali nekad nam i neprijatelji postanu prijatelji. Ima majki koje odbacuju svoju djecu, ali ima i mnogo drugih majki koje usvajaju tuđu djecu i vole ih kao vlastitu. Ima prometnih nesreća, ali još više postoji lijepih, divnih vožnji i stizanja na ciljeve svim prometlima.

ŽIVOT U ODLUKAMA: Često se izmakne rame i srce na koje smo se oslonili, ali uvijek možemo naći ruku na kojoj možemo stajati, dlan koji nam se nudi pružen iz ljubavi, rame koje nam se činilo tako strano, a postalo nam je blisko i sigurno. Postoje zime za koje se treba dobro spremati i koje treba izdržati, ali postoje i proljeća, ljeta i jeseni u kojima uživamo. Dođu teški, tmurni, oblačni i magloviti dani, ali nakon njih zasja sunce, noću se pojavi mjesec i vedro nebo. Opet nam

neki cvijetak namigne, ptice se gnjezde oko nas i osjetimo da je život lijep.

Postoji pakao, ali postoji i raj. Postoji napasnik đavao, ali postoji i Bog koji je apsolutno iznad svakog zla. Postoje u nama strahovi, ali su jače naše nade. Pojavi se u srcu mržnja i osveta, ali praštanje i ljubav nadvladaju te osjećaje. Rezignacija se često javi u našem srcu, ali opet nas nešto povuče da vjerujemo da ćemo uspjeti. Zahvati nas teška depresija i čini se da jedino samoubojstvo može biti izlaz, a onda opet odnekud sijevne život, pojavi se ljubav i snaga, opet nas zahvati radost, zdravlje i mir zasjaju na našim putevima, te zaželimo živjeti i kajemo se što smo ikad pomislili da bismo uništili život. Postoji grijeh koji je učinjen, ali tu je i kajanje. Postoje majke koje ubijaju svoju djecu, ali postoje i druge koje se bore da svako začeto dijete ostane te da i ubijena djeca dođu u nebo. Dobro i zlo, život i smrt, mrak i svjetlo se u nama bore. Bez odluke se ne može proći životom.

Možemo povjerovati da je mrak jači i da se najbolje njemu predati da on ispuni naš život. Možemo povjerovati da su svi ljudi naivni, jadni i glupi, da nikome ne treba vjerovati i da od njih treba bježati. Možemo povjerovati da se od ljudi najbolje kloniti ili ih uništavati jer su zli.

DOBRO IPAK POBJEĐUJE: Dakako, u svakom postoji zlo, ali nisu zato ljudi zli. Kao što u svakom bolesniku postoji bolest, ali nije zato bolesnik bolest. Njega je napala bolest, a nije on napao zdravlje. Tako u svakom čovjeku postoji i zlo, ali nije zato on to zlo. U svakom čovjeku postoji mržnja i osveta, ali to je nešto što je njega napalo, a ne nešto što je on htio, uzeo i nosi. Nitko ne želi biti zao, nego nas zlo napada, zavodi i vuče jedne protiv drugih. Treba znati dobro razlikovati bolesnika od bolesti, zločinca od zločinstva, mrzitelja od mržnje.

Unatoč svim zlima, dobro je uvijek jače. Noć je samo pomanjkanje

svjetla, mržnja je samo odmak od ljubavi, smrt je samo trenutni prijelaz između jednog života i drugoga. Pakao ne vlada zemljom, zločinci nisu gospodari svijeta, profiteri nemaju u svojim rukama sve gospodarstvo svijeta. Ne drže sve vojske svijeta u svojoj vlasti mafija, teroristi i fundamentalisti. Svijetom ne vlada zlo, nego dobro, ne vlada mrak, nego svjetlo. Svijetom ne vladaju pakao i đavao, nego Bog i nebo.

Treba se dakle, opredijeliti. Za opredjeljenje je potrebna spoznaja, potrebno je gledati oko sebe, slušati riječi povjerenja, dobrote, ljubavi. Za opredjeljenje je potrebna sloboda, potrebno je ocijeniti što je dobro, a što je zlo, potrebno je nakon toga stvoriti odluku i krenuti odlučno na tu stranu. Na što se odlučimo u životu, takvi ćemo biti. Vjerujemo li tami, bit ćemo mrak; vjerujemo li smrti, past ćemo u depresiju i samoubojstvo; vjerujemo li u osvetoljubivost, past ćemo od osvetničke ruke. Vjerujemo li u smrt, nećemo više živjeti. Vjerujemo li paklu, tamo ćemo se naći. Opredijelimo li se za svjetlo, za život, Boga i čovjeka, tad ćemo to biti i tamo se naći. Vjerujemo li da jedino ljubav može ljude okupiti i spasiti, onda će nam tako biti i mi ćemo to biti. Vjerujemo li da život i radost vladaju svijetom, tad ćemo izaći iz svake depresije, iz svake pomisli na uništavanje života, iz svake mržnje i osvetoljubivosti. Opredijelimo li se za Boga, bit ćemo vjernici i pobjeđivat ćemo i najgore zlo oko sebe i u društvu. Svi smo mi na životnim izborima.

Svi mi prolazimo velikom tržnicom duševnih ponuda i duhovnih vrednota. Uzeti trebamo ono što život izgrađuje, od čega se živi, kupiti treba ono što nas drži i što nas čuva i liječi. Vrijeme odluka, a zapravo odluku treba početi mijenjati sebe. Neka nam polazna točka te promjene u nama i odluke za opće dobro bude geslo: Ljubav i dokazano zajedništvo su u temelju svega što postoji i onda je to cilj života i spas za nas! ■

Piše: Alojzije Stantić

N.N. je na petnaestak kilometri od varoši imo gazdaluk oko 120 lanaca (lanac = 7.200 m²) zemlje u jednom komadu, s obaškim većim i manjim salašom. Zemlja mu je udarala u poveći komad dola iz kojeg je imo hasne od trske i sina, koju su naši stari često isticali: »Do (vodotok obra-so trskom) plaća porciju (porez)«, od njega je toliko hasne koliki je dio el cila godišnja porcija na zemlju.

Kad se zaratilo u I. svjetskom ratu i N. N. je narukovo (pozvan u vojsku), odneli su ga na front di mu se u Galiciji izgubio trag (Galicea, misto u dolini reke Olt u Rumuniji, di je poginilo, ranjeno el zarobljeno tušta Subaćana, austro-ugarski soldata /vojnika/, od koji su se niki iz ruskog zarobljeničtva, većinom iz Sibira, vraćali u godinama posli rata, a znam za Bajmačanina koji se vratio 1941.)

POTPIS NA NEPOZNATO: Na suprugu je pao teret da sa četvoro dice, najstariji sin 9 godina, vodi taj velik gazdaluk, al joj to nije išlo od ruke, nije bila vična vođenju velikog gazdaluka. S prolića 1916. godine je zapala u nevolju, saranila je mater, tribala je plaćat i nadničare za kopanje kuruza, nuz to ošacovali (od oka oćinili) su joj da će morat kupovat ranu za nasparen josag (blago) jel su joj lanjski kuruzi slabije rodili. Za sve izdatke koje je imala i koji su je čekali, nije imala dosta novaca, a nije tila prodavat josag do petrovačkog (sv. Petar i Pavao, 29. VI.) el jesenskog vašara, nit je ko od poznati el iz roda imo novaca da joj uzajmi. Raspitivala se di bi mogla dobit novaca na zajam, imala je iz čeg vratit, žito je »na nogama« (nepokošeno) obećavalo dobar rod.

Neuka i u vođenje domazluka neupućena žena, raspitivala se kako bi mogla doć do novaca. Kogod je ženu svitovo da ode kod trgovca koji njim je godinama kupovo žito i da od njega proba iskat unaprid novaca za žito koje će mu prodat kad ga ovrše. Žena je poslušala svitovanje, očla je i izjadala se trgovcu, a ovaj je kazo da nema novaca, al da će s njom oćić u banku di će novce dobit na papir. Tako je bilo, u banki je ona

Veksla (V. dio)

Primer propadanja rad zajma

(Događaj u mom rodu)

Nauk na kraju ove pripovitke: supruga N. N. nije propala zato što je potpisala veksu, već zato što nije znala šta potpisuje

Bela Malagurski (1882.)
ruski zarobljenik u Sibiru 1915. godine

potpisala kojekake (razne) papire, dobila novce, poplaćala nadničare, kupila dosta rane za josag, potrošila je novce.

Došlo je vrime risa (žetve), risari (žeteci) su uveliko radili. U to vrime su joj odjedared iz varoši na fijakeru banila dva gospodina i, kako mi je pripovido njezin sin, onda devetogodišnjak, počeli su madžarat, pa nije razumio šta su sve mrsili (nerazgovitno divanili). Mama je počela plakat, pravdat se da nema novaca dok ne ovrše, valjda vide da sad rade ris. Šta su joj sve kazali sin nije razumio, al je posli kad je odrasto, svatio da gospoda nisu tila ni da čuju da dug vrati kad ovrše, već oma, jel će joj zemlju prodat na doboš (na licitaciji.)

VRIME NAPLATE: Tako je i bilo. Posli nekoliko dana iz varoši su došla gospoda i još niki ljudi s njima i počeli su med sobom madžarat, a bio je i jedan koji je tolmačio. Obavili su dražbu. Kad mi je sin ovo pripovido dobro se sićo da mu je mama plakala, al to ništa nije pomoglo. Prodali su njim veći salaš i velik komad zemlje, (cigurno jeptinije neg koliko vridi) a kad su uzeli dug i poplaćali sav trošak dali su joj još i novaca. Sin se sića iz pripovidanja da niko

blizo nije imo na prodaj zemlje, pa su se novci vrimenom istopili.

Žena je dobila befel (naređenje) da se oma moradu odselit sa salaša s kojim su izgubili oko 90 lanaca zemlje. Odselili su se na manji salaš, kojeg je posli sin naslidio, u kojem mi je prija tridesetak godina ovo isripovido. (Minica na 90 dana je dospila na naplatu u risu, u srpnju, a žito su ovrli u kolovozu, za koje je novce mogla dobit u najpre u srid tog miseca, prim. A. S.)

Na dražbi prodatu zemlju sa salašom kupio je od bankara, cigurno po pravoj cini, čovik čiji je sin još i 1998. g. živio u njemu.

N. N. se iz ruskog zarobljeničtva vratio 1921. g., na salašu je zateko drugog gazdu i od njega dozno šta se desilo. Nastavio je da živi sa obitelji na manjem salašu, a do kraja života, do 1931. g., steko je oko dvadesetak lanaca zemlje.

Nauk na kraju ove pripovitke: supruga N. N. nije propala zato što je potpisala veksu, već zato što nije znala šta potpisuje. Bankar je zakonski gledano čist (pošten), al je škulski primer nepoštenja, jel je nekost žene izhasniro da joj se dočepa dila domazluka. Naši stari su ovako i ovom nalik napoštenje ispratili izrekom: »Oteto – proklete!«

Još kad sam bio dite čudno mi je bilo da se u jednom šoru (niz salaša) samo jedna obitelj piše (ima prizime) drugačije. Kad su pito didu zašto se samo taj čovik drugačije piše, dida mi je isripovido zašto. Dobrim prid I. svitski rat taj je čovik imo domazluk s oko 600 lanaca (1 lanac = 7.200 m²) zemlje u više komada. U vrime oko I. svitskog rata je odjedared propo, na doboš su mu prodali svu zemlju, bio je kezeš (žirant) na veksli. Možda su mu ostavili koji lanac zemlje – da »ima kruva«. Njegov sin je ostatak života provo s obitelji ko mijandžija ispod (blizo) varoši. Domazluk mu je kupio čovik s drugačijim prizimenom od čeljadi iz šora.

Dida mi je i onda, ko zna koji put, izustio nauk: »Triba se klonit potpisivanja veksle, jel ćeš propast!«

Izabro sam ova dva od više primera propasti, za koje znam, rad potpisa na veksli. ■

Priča o Hrvatima u 18. stoljeću (41.)

Razvoj gospodarstva

U 18. stoljeću Hrvati su živjeli u različitim upravnim, gospodarskim i kulturološkim sustavima. Ti su sustavi omeli ravnomjerno stvaranje građanstva, nositelja modernih društvenih promjena. Zbog njih su i integracijski procesi tekli različitim intenzitetom, a usporavali su ih i česti ratovi i diskontinuiteti vlasti u pojedinim hrvatskim zemljama

Piše: Zdenko Samaržija

Nakon potpisivanja mira u Srijemskim Karlovcima 1699. godine u sela se vratio dio pučanstva koje je pobjeglo pred ratnim strahotama. Dolazak kršćana koji su do tada živjeli na području Osmanlijskoga Carstva, poglavito Hrvata iz Bosne (Šokci) i Hercegovine (Bunjevci), uvelike je poboljšao naseljenost Like, Dalmacije, Slavonije, Bačke i Srijema, ali i Istre i Banske Hrvatske. Spaljane su kuće obnavljane, a zapuštena polja i vinogradi ponovno obrađivani.

U hrvatskim su zemljama biljke donesene iz Novoga svijeta davale odlične prinose, a križanjem popravila se kvaliteta stočke.

NESIGURNOST: No na novooslobođenim područjima i dalje je vladala imovinska, a još više pravna nesigurnost. Trgovina je zamrla, a prekomjerne daće i okrutni postupci habsburških i mletačkih časnika prouzročili su niz ustanaka koji su umalo srušili novu upravu.

Napredak

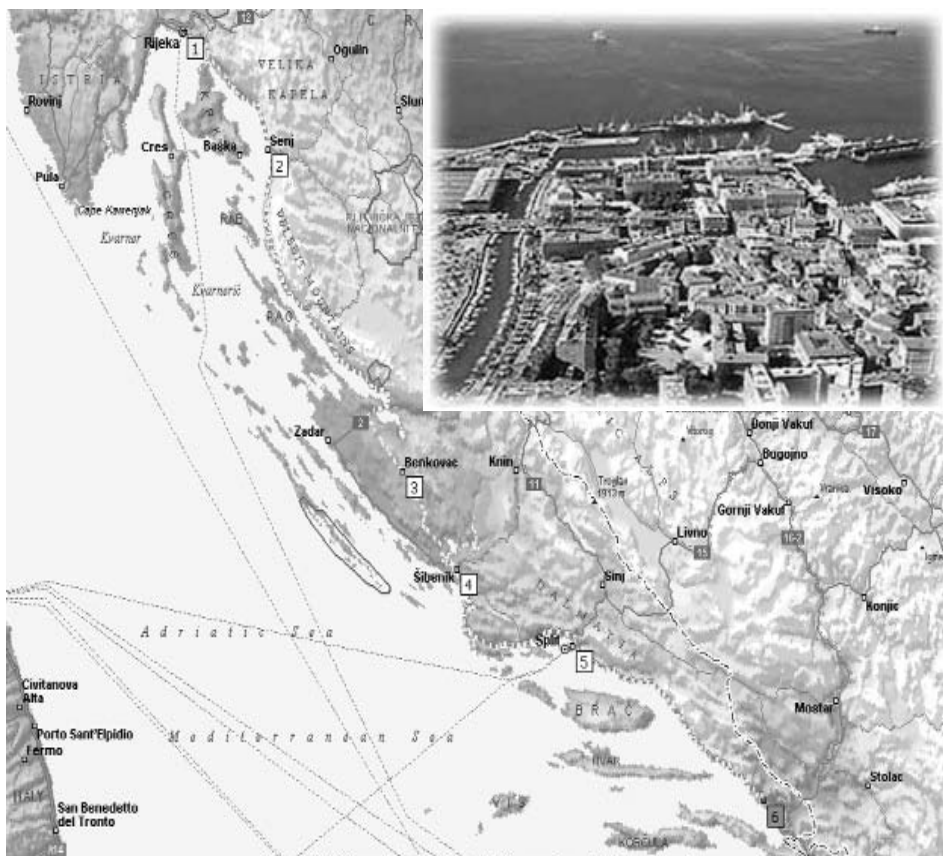
Proizvodnja soli bila je jedina gospodarska grana Dalmacije u koju su Mlečani ulagali. Suknara u Poreču te proizvodnja likera i kožara u Rovinju prve su manufakture u Istri, koje su, na žalost, ubrzo propale. Pučanstvo dalmatinskih komuna bilo je okupljeno u bratovštine, koje su imale sveca-zaštitnika, statute, a nerijetko i zasebne odore – članovi bratovština, poput članova srednjovjekovnih cehova, brinuli su o djeci bez roditelja, udovicama i organizirali posmrtnu pomoć. Godine 1751. u Rijeci je proradila rafinerija šećera. Godine 1756. počela je gradnja Bjelovara. Grof Kazimir Josip Drašković osnovao je 1764. godine u Trakošćanu prvu staklanu na području Hrvatske. Isusovci su u Požegi 1767. godine osnovali prvu svilanu na tlu Hrvatske – nekoliko godina potom svilana je osnovana i u Osijeku. Godine 1774. u Rijeci je otvorena pomorska škola.

Rješenje zategnutih odnosa povjereno je 1736. godine komisiji koja je trebala definirati obveze seljaka te umjesto naturalnih davanja uvesti novčana. Izvješće komisije potaknulo je proglašenje Karlova urbara 1737. godine, kojim su definirani odnosi kmetova i feudalaca, a odredbe urbara trebale su suzbiti samovolju časnika i feudalaca i, prije svega, oporaviti kraljevsku riznicu. Mlečani nisu poduzeli ništa.

RAZVOJ TRGOVINE: Nakon otvaranja luka u Rijeci, Bakru, Senju i Bagu, koji je po nadvojvodi Karlu u 16. stoljeću nazvan Karlobagom, građene su ceste koje su povezale kontinentalni dio Hrvatske s njezinim primorskim dijelom. Najvažnija je cesta po kralju Karlu VI. nazvana Karolinom. Građena je između 1726. i 1728. a

povezivala je Karlovac i Rijeku. Počeo je funkcionirati i poštanski promet. Uz ceste su niknula prenočišta, koja su naselili obrtnici, koji su uz trgovce činili začetak hrvatskoga građanskog staleža.

U 18. stoljeću porastao je broj obrtnika čiji su proizvodi uglavnom namijenjeni domaćem tržištu. Postupno se u Hrvatskoj razvijaju manufakture, ali je njihov jači razvoj bio onemogućen djelovanjem cehova i konkurencijom jeftinijih stranih proizvoda. Najveće manufakturno poduzeće bila je riječka rafinerija šećera. U Gorskom kotaru, Lici i Slavoniji bilo je razvijeno iskorištavanje šuma. U Gorskom kotaru bilo je nekoliko rudnika, a u Rudama pokraj Samobora bio je poznati rudnik bakra.

U XVIII. stoljeću intenzivno se grade ceste koje povezuju kontinentalni s primorskim dijelom Hrvatske

Uz knjigu »Industrija i industrijalci Subotice (1918.-1941.)« Stevana Mačkovića

Razvoj gospodarskih potencijala u Subotici

Rad Stevana Mačkovića pomaže razumijevanju prošlosti perioda kojim se ova knjiga bavi, kada je ekonomija bila zasnovana na privatnom vlasništvu i poduzetničkoj inicijativi

Knjiga »Industrija i industrijalci Subotice« (1918. -1941.) Stevana Mačkovića fokusirana je na položaj subotičke industrije i industrijalaca između dva svjetska rata, na kratak historijski period izgradnje građanskog društva. Dakle, knjiga je rezultat izučavanja oblasti ekonomske historije novijeg perioda, a za predmet proučavanja je uz položaj subotičke industrije, izabrana i uloga vlasnika-industrijalaca u njenom razvoju.

Knjiga je objavljena 2004. godine u izdanju Historijskog arhiva Subotica, recenzenti knjige su dr. Ranko Končar i dr. Slaven Bačić, a specifičnost Mačkovićeve knjige je što osvjetljava jedan dio gospodarsko-ekonomske i socijalne prošlosti Subotice, oblasti koja je nedovoljno istraživana u djelima zavičajne historiografije.

INDUSTRIJSKE GRANE: Rad Stevana Mačkovića započinje uvodom o gospodarskim promjenama u drugoj polovini 19. stoljeća, kada se i u Subotici javljaju prvi začeci industrije, kao i o posljednjem desetljeću 19. stoljeća, kada Subotica stupa u razdoblje kapitalističkog ekonomskog uspona. Relativno razvijena i u ratnom periodu (1914.-1918.) očuvana, industrija i zanatstvo, predstavljat će solidne preduvjete za dalji razvoj gospodarskih potencijala u Subotici između dva svjetska rata. Mačković dalje osvjetljava društvenu i gospodarsku klimu u Subotici u periodu između 1918. i 1941. godine, a potom je Mačkovićev rad podijeljen na poglavlja u kojima se obrađuju pojedine industrijske grane.

U poglavlju o građevinskoj industriji prikazana su poduzeća koja su se bavila proizvodnjom građevinskih materijala – opeke i crijepa, izrađevina od kamena, betona i produkcijom cementa, kreča, asfalta, te samom građevinskom djelatnošću, a navedena su i najznačajnije gradnje koje su poslije 1918. izvođene u Subotici. Sljedeće poglavlje obrađuje prehrambenu industriju koja je od svih industrijskih grana Vojvodine najvažnija u to vrijeme, jer se visoko iznad drugih izdiže kako brojem poduzeća, tako i po vrijednosti i važnosti tih produkata. Obrađene su brojne tvrtke iz oblasti klaničke i mlinarske industrije, industrijske proizvodnje kruha, bombona, trgovine sjenom, kao i fabrike soda vode i leda. »U

periodu 1919. -1923., na nivou zemlje se favorizira izvoz brašna da bi 1923. -1924. godine nastupila stagnacija, koja će preći u krizu. Ipak, u to vrijeme, do 1923. godine zaživjela su tri nova mlina u Subotici: »Kohan Vince«, »Rajčić« i »Vujković«. U 1925. godini. Bilo je ukupno 13 mlinova, koji su imali maksimalni kapacitet od 218 tona«, navodi među ostalim u ovome poglavlju Mačković, a knjiga se nastavlja poglavljem o kožarsko-obućarskoj industriji.

juće sirovinске baze, ona je, kako piše Mačković, zahvaljujući prethodno solidno razvijenoj zanatskoj osnovi, naraslim potrebama tržišta i inicijativama sposobnih i stručnih pojedinaca, bilježila prve korake već od 1888. godine. Mačković daje pojedinačni opis razvoja i rada svih firmi u ovoj grani u periodu između 1918. -1941., ukazujući na njihove karakteristike i specifičnosti. Knjiga se nastavlja poglavljem o tekstilnoj industriji, koja je spadala u red novih industrijskih grana, a zatim slijedi

KARAKTERISTIKE I SPECIFIČNOSTI FIRMI: Mačković bilježi da su domaće tvornice za preradu kože tehnološki zaostajale za inozemnim, a slijedi prikaz tvrtki koje su se bavile preradom kože, kao i one koje su obrađivale perje i crijeva. U okviru ovoga poglavlja prikazane su i tvornice cipela. »Industrija obuće je mlada industrijska grana u Vojvodini, pa se i u Subotici prve fabrike obuće javljaju tek poslije 1918. godine. Potrebe subotičkog stanovništva za obućom, uz domaće i inozemne tvornice obuće, u prvo vrijeme su uspješno zadovoljavale zanatlije obućarske struke, kojih je 1924. godine bilo ukupno 260 – 110 papučara i 150 cipelara«, piše Mačković, a zatim slijedi obrada kemijske i drvoprerađivačke industrije, te industrije papirne robe i grafičke industrije.

Iako je metaloprerađivačka industrijska grana bila u ovim krajevima bez odgovara-

poglavlje o gradskim i državnim poduzećima. Mačković prikazuje gospodarske subjekte čiji je osnivač bio Grad Subotica: »Gradsku plinaru«, Gradsku klanicu«, »Gradsku ekonomiju«, »Subotičku električnu željeznicu i tramvaj d. d.« i »Oblasnu direkciju državnih željeznica«. Na koncu knjige prikazane su i ostale grane gospodarstva kao što su osiguravajući zavodi, agenture, špedicije, kina, zadruge, javni prijevoz, banke i drugi novčani zavodi.

U svakome od poglavlja prikazani su vlasnici tvrtki koji su doprinosili njihovom razvoju i upravo prikazi istaknutih poduzetnika-industrijalaca čine ovu knjigu još interesantnijom za čitatelje, a pomaže i razumijevanju prošlosti perioda kojim se ova knjiga bavi, kada je ekonomija bila zasnovana na privatnom vlasništvu i poduzetničkoj inicijativi.

Z. Sarić

Nova slikovnica Balinta Vujkova

U ediciji »Slikovnice« tiskana je druga knjiga pod naslovom »Pripovitke za laku noć« autora *Balinta Vujkova*. Ilustracije za slikovnicu djelo su *Cecilije Miler*, a nakladnici su »Hrvatska

čitaonica« i »Hrvatsko akademsko društvo« iz Subotice.

Uskršnji koncert u Tavankutu

HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta ove godine po prvi puta organizira Uskršnji koncert, koji će se održati u nedjelju 3. travnja u tavankutskom Domu kulture s početkom u 19 sati. Na

koncertu će nastupiti srednja i reprezentativna grupa Folklornog odjela te članovi Tamburaškog odjela ovog kulturno-prosvjetnog društva.

Poziv na proslavu Andersenovog rođendana

Proslava 200 godina rođenja Hansa Christiana Andersena održat će se u subotu 2. travnja na Dječjem odjelu Gradske knjižnice u Subotici. Sve posjetitelje tog dana očekuje i rođendansko iznenađenje.

Novi broj »Zvonika«

Treći ovogodišnji broj katoličkog lista »Zvonik« donosi veliki broj tekstova u već poznatim rubrikama. Riječ urednika *Andrije Anišića* govori o povezanosti Euharistije i Uskrsa, a na početnim stranicama možete pročitati uskršnju poruku subotičkog biskupa *dr. Ivana Penzeša* te uskršnju priču »Bijela haljina« koju je napisala *s. Blaženka Rudić*. U novom broju možete pročitati i intervju s glavnim urednikom tjednika »Hrvatska riječ«, *Zvonimirom Perušićem*. Rubrika »Događanja u Subotičkoj biskupiji« donosi tekstove o korizmenom programu somborskog Karmela u godini

svog jubileja, o pedesetoj župnoj tribini u župi sv. Jurja, kao i o Devetnici sv. Josipu održanoj u subotičkoj župi sv. Roka. U djelu koji se bavi Katoličkom crkvom u Vojvodini i SiCG, možete se informirati o petom susretu predsjednika Biskupske konferencije jugoistočne Europe održanom krajem veljače u Sarajevu, kao i o Devetnici Gospi Lurdske u Pančevu te korizmi u Irigu. Rubrika »Svetac mjeseca« donosi tekst *Stjepana Beretića* o *Ivanu od Boga*, dok u djelu o Crkvi u Hrvata i Crkvi u svijetu možete pročitati tekst »S Papom patnikom«. O ulozi Euharistije u ostvarivanju eshatološkog značaja Crkve piše *mr. Mato Miloš*, dok dio »Upoznajmo Bibliju« donosi tekst »Susret« *dr. Tadeja Vojnovića*. Tu su i već poznate rubrike za djecu i mlade, a u posljednjoj možete čitati o godišnjem posjetu brata *Richarda* iz Taizéa Subotici i Bečeju, o Tribinu mladih na kojoj su govorili bivši ovisnici o drogi te o seminaru za mlade pod nazivom »Ljubav i zdrava spolnost« održanom u Mužliji. Susret predsjednika RS *Borisa Tadića* s predstavnicima kršćanskih crkava tema je rubrike »Ekumenizam«. »Povijesni kutak« donosi tekst »Ponovljene osude Crkve i društ-

va« autora *Stjepana Beretića*, a u rubrici »Vjernici pitaju« o temi umjetne i potpomognute oplodnje piše *dr. Andrija Kopilović*.

Uz 84. rođendan Ivana Rabuzina

Usrijedu 30. ožujka u Hrvatskom muzeju naivne umjetnosti obilježen je 84. rođendan klasika svjetske naive i jednog od najvećih lirske slikara 20. stoljeća, *Ivana Rabuzina*. Hrvatski muzej naivne umjetnosti tom prigodom priredio je promociju biblioteke »Klasici naive« te predstavio prve dvije knjige »Feješ« i »Rabuzin«. Također, otvorena je i mala komorna izložba »Feješ / Rabuzin«, koja će se moći pogledati do 4. travnja.

Uvodnu riječ izložbe dali su ravnatelj Hrvatskog muzeja naive *Vladimir Crnković*, akademik *Tonko Maroević* i *Svjatlana Sumpor*.

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Rume

Uspješnim radom njeguju tradiciju

*Prostorije ovog društva su prepune nagrada, priznanja i plaketa koje su članovi sekcija kao i zaslužni pojedinci osvajali na brojnim smotrama kako u zemlji tako i u inozemstvu * Pored nastupa tamburaša u društvu se tokom godine odvijaju i brojne druge aktivnosti poput promocija knjiga, predavanja iz oblasti poljoprivrede, te igranki, izleta i raznih susreta * Planiramo naš redoviti godišnji koncert u Rumi koji ove godine posvećujemo dugogodišnjem predsjedniku našeg društva, pokojnom Mihajlu – Miši Kunu*

Piše: Nikola Jurca

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Rume predstavlja jedno od najstarijih kulturno-umjetničkih društava u Vojvodini. Osnovano je sada već davne i daleke 1919. godine, mada korijeni Društva sežu još ranije, čak u 1903. godinu kada skupina seljaka iz rumskog naselja Breg osniva »Rumsku čitaonicu« s ciljem prosvjećivanja zemljoradnika i njihovog druženja uz knjigu i tamburu nakon teških i napornih poljskih radova, tako da bismo mogli reći da rumsko Društvo postoji već cijelo jedno stoljeće. U svome dugom trajanju ono je prolazilo kroz brojna i teška iskušenja, ratove i krize, ali je nastavilo da traje i da u svome okrilju okuplja, ne samo Hrvate zemljoradnike s Brega, nego sve ljude dobre volje i otvorenog srca. Ono je tako vremenom postalo i živo svjedočanstvo postojanja i opstanka hrvatskog naroda na ovim prostorima s bogatom poviješću i tradicijom.

Prostorije ovog Društva su prepune nagrada, priznanja i plaketa koje su članovi sekcija kao i zaslužni pojedinci osvajali na brojnim smotrama, kako u zemlji, tako i u inozemstvu. Danas u Društvu, nažalost, radi i djeluje samo tamburaška sekcija, a nekada su postojale i veoma uspješno radile i dramska i folklorna sekcija. No, i pored toga tamburaši svojim bogatim i raznovrsnim opusom više nego uspješno nastavljaju bogatu tradiciju Društva s Brega, s iskrenom nadom da će i druge sekcije ponovno zaživjeti. U Rumi danas gotovo da nema nijedne značajnije kulturne manifestacije ili događaja, a da na njima ne učestvuju tamburaši s Brega. Veliki tamburaški orkestar ovog društva je redoviti

učesnik »Festivala tamburaških orkestara Srbije« koji se održava u Rumi, a svake godine Društvo organizira i po jedan samostalan koncert u Rumi koji je uvijek do bro prihvaćen i posjećen, što je velika

Zlatko Kolarić, predsjednik Društva

stvar, posebice, ako se zna da je domaća publika uvijek i najveći i najžešći kritičar. **IZUZETNA PRETHODNA GODINA:** O planovima društva za naredni period, kao i o učinku i rezultatima rada u prethodnoj godini, a uoči redovite godišnje skupštine društva, razgovarali smo s predsjednikom društva *Zlatkom Kolarićem*. »Prethodna godina u radu društva je bila više nego izuzetna. Već u travnju naši članovi *Damir Kolarić* i *Josip Jurca* prisu-

stvovali su osnivačkoj skupštini Saveza tamburaških orkestara Vojvodine u Subotici, jedne izuzetno značajne udruge za razvoj tamburaške glazbe u Vojvodini. Doista nam pričinjava veliko zadovoljstvo i čast, što smo u svemu tome i mi uzeli svog učešća«, kaže Kolarić.

I prethodne godine rumsko Društvo je imalo više značajnih gostovanja, koja su bila više nego zapažena. »Na prvom mjestu bih istaknuo naše sudjelovanje, poslije duge stanke, na Festivalu hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku, ranije Festival tamburaške glazbe Jugoslavije, gdje smo pored izuzetno jake konkurencije i strogih pravila osvojili srebrnu plaketu koja će nam biti uručena na našem ovogodišnjem redovitom koncertu u Rumi, gdje kao gošta očekujemo i *Veru Svobodu*. Pored toga 16. svibnja smo gostovali u Zaprešiću na proslavi 145. godina od smrti bana Josipa Jelačića gdje smo održali cjelovečernji koncert, a nakon toga smo gostovali i na lokalnom radiju. Komentari u lokalnom tisku su bili više nego povoljni. Tradicionalno i prošle godine tamburaški orkestar je učestvovao u emisiji »Vojvođanske zlatne žice« na TV Novi Sad gdje smo nastupili sa svojim solistima *Dušanom Stuparom*, *Marijom Benčić*, a s našim orkestrom je nastupio i *Bogdan Dejanović*. U listopadu smo nastupali na kulturno-umjetničkoj manifestaciji »Vinkovačkim jesenima«, gdje je naša solistica Marija Benčić doživjela prave ovacije, a i komentari o našem nastupu u tisku su bili izuzetni. Istog mjeseca, sudjelovali smo i na drugom susretu društava »Matija Gubec« u Donjem Miholjcu, gdje smo se poslije dužeg vremena sreli sa svojim prijateljima s kojima dijeli-

Veliki tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« iz Rume

mo isto ime. Naposljetku, naš mali orkestar je sudjelovao, u društvu brojnih eminentnih imena tamburaške glazbe, na prvom »Festivalu tamburaške muzike 'Sava Vukosavljev'« u Zmajevo, dok smo 7. veljače sudjelovali i na 38. »Šokačkom sije-lu« u Županji«, kaže Zlatko Kolarić.

SURADNJA S DRUGIM DRUŠTVIMA: HKPD »Matija Gubec« već dugi niz godina njeguje izuzetno plodnu i raznovrsnu suradnju s drugim kulturno-umjetničkim društvima, kako u Srijemu, tako i šire, a suradnja se ogleda kako u organiziranju susreta s predstavnicima tih društava tako i u međusobnim gostovanjima. »I ove godine suradnja s našim prijateljima iz drugih društava je nastavljena. U prostorijama našeg Društva održano je više sastanka na kojima su bili i predstavnici hrvatskih društava iz Golubinaca, Novog Slankamena, Srijemske Mitrovice i Petrovaradina, a razgovarali smo o mnogim zajedničkim aktivnostima. Gosti iz drugih društava su redoviti posjetitelji naših igranki, a na igranci povodom blagdana 'kraljici' svirali su u prostorijama našeg Društva tamburaši iz Golubinaca. Kruna suradnje

prošle godine bila su gostovanja našeg Društva u rujnu na koncertu HKPD »Stjepan Radić« u Novom Slankamenu i sudjelovanje na koncertu HKUD »Tomislav« iz Golubinaca u Staroj Pazovi 27. prosinca.«, kaže Kolarić.

Radu Društva oduvijek su doprinosili i brojni istaknuti pojedinci. Takvih pojedinaca Društvo ima i danas. »Od istaknutih pojedinaca u prvi plan bih istaknuo *Ratka Rackovića*, sjajnog i originalnog kroničara, povjesničara i zapisničara običaja, kulture i narodnih umotvorina Srijema, pisca kapitalne knjige »Hrvati u Rumi na Bregu« koja u dobroj mjeri predstavlja i povijest našeg Društva. *Ratko Racković* je i član kulturno-historijskog društva 'PČESA' iz Novog Sada s kojima naše Društvo od njegovog osnutka ima izuzetnu suradnju. Za objavljenu fotografiju 'Tamburaški orkestar ban Jelačić – Golubinci' *Racković* je od PČESE dobio vrijedno priznanje 'Brončano paunovo pero' koje mu je uručeno 28. kolovoza na manifestaciji 'Etno turizam – čovjek ravnice', dok je prošle godine dobio još vredniju nagradu 'Zlatno gušče pero' za doprinos izdanju prve

PČESA-ine knjige 'Vašar je bio'. I ove godine *Racković* je dao značajne priloge i za druge knjige u izdanju PČESE. U knjizi 'Rumena jabuka' imao je tri priloga: 'Ruski tamburaški orkestar', 'Ševa sa Brega' i 'O šlosu, ustaničkim zakonopiscima i Karađorđu', a na promociji iste knjige u Poljoprivrednom muzeju u Kulpinu sudjelovao je i naš mali tamburaški sastav. Također, u knjizi 'Dud murga' *Racković* je imao dva priloga – 'Dudinjara je bila zakon' i 'Murgasti bečarac'. I dirigent našeg orkestra *Josip Jurca* je u knjizi 'Rumena jabuka' objavio dvije pjesme 'Vojvodino moja' i 'Neka nam živi Vojvodina', a u knjizi 'Dud murga' je objavio 'Pijano kolo' i pjesmu 'Beli dud'«, kaže Zlatko Kolarić.

TAMBURAŠKI ORKESTRI: Za brojne i više nego uspješne nastupe s izuzetno bogatim i kvalitetnim opusom, velike zasluge ima dirigent i umjetnički rukovoditelj Velikog tamburaškog orkestra, *Josip Jurca*. Pored toga on je i uspješan skladatelj tamburaške glazbe. Mnoge njegove pjesme, instrumentali i kola se nalaze na programu Velikog tamburaškog orkestra, a neke od

njegovih skladbi se izvode i na lokalnim radio i TV postajama kao i na TV Novi Sad, a redovito i sa svojim pjesama gostuje na festivalu »Vojvođanske zlatne žice«.

»Pored Velikog tamburaškog orkestra pri društvu tradicionalno radi i djeluje 'Škola tambure' namijenjena najmlađima, od kojih se redovito popunjava i veliki orkestar. U planovima djelovanja Društva, radu s djecom se uvijek pridavao poseban značaj, oni predstavljaju bazu našeg rada. I danas većinu članova velikog orkestra čine nekadašnji polaznici škole tambure«, ističe dirigent Josip Jurca. Dodatnu kvalitetu ovog orkestra predstavlja i to što unutar njega radi i manji tamburaški sastav koji svira na igrankama, raznim promocijama i manifestacijama. »Orkestar svake godine pokazuje sve zavidniju kvalitetu u svojim nastupima, njegov repertoar je izuzetno zahtjevan i obiman, a pored skladbo tipične tamburaške glazbe izvodi veoma uspješno i najpoznatija djela klasične glazbe te transkripcije najpoznatijih svjetskih autora«, naglašava Jurca.

Pored nastupa tamburaša, u Društvu se tokom godine odvijaju i brojne druge aktivnosti poput promocija knjiga, predavanja iz oblasti poljoprivrede, te igranki, izleta i raznih susreta. »Svake godine u našem Društvu se organiziraju igranke koje su izuzetno posjećene i popularne, kako kod mladih, tako i kod starijih. Tradicionalno se igranke održavaju povodu dočeka Nove godine, blagdana 'kraljici', maškara, početka i svršetka poljskih radova, berbe grožđa. Na tim igrankama bude često i gostiju iz okolnih mjesta, kao i veliki broj kulturnih i javnih djelatnika grada Rume te gostiju iz veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, a opuštenu i prijatnu atmosferu uz prigodnu večeru i pjesmu naših tamburaša često potraje i do ranih jutarnjih sati. Svake godine se i barem jednom za sve zainteresirane članove i prijatelje društva organizira izlet do manastira Hopovo«, zaključuje Josip Jurca.

PROMOCIJE, PREDAVANJA, SUSRETI: Priređivanje promocija knjiga česta je praksa u radu Društva. »Prethodne godine smo imali više promocija knjiga u izdanju PČESE. I ranijih godina smo u našim prostorijama imali niz promocija knjiga s tematikom Srijema i života u njemu, a promociji knjige 'Kobojagi' bio je nazočan poznati glumac *Milenko Popov*«, kaže Kolarić.

Suradnja s Institutom za ratarstvo i poljoprivredu u Novom Sadu je također veoma

uspješna. »I ove godine kao i prethodnih u suradnji s Institutom smo organizirali predavanje za zemljoradnike s temom 'Aktualnosti u poljoprivredi', koja je bila izuzetno dobro posjećena i na kojoj su govorili najistaknutiji stručnjaci Instituta iz svojih oblasti: *dr. Đorđe Jocković, dr. Đura Gvozdenović i dipl. ing. Dušan Glušac*. Predavači su prisutne upoznali s najnovijim dostignućima u svojim strukama uz niz praktičnih savjeta«, ističe Kolarić.

U društvu je također održano i nekoliko izuzetno značajnih susreta. »Tu bi na prvom mjestu istaknuo sastanak predstavnicima Zajednice kulturno-umjetničkih društava Vukovarsko-srijemske županije (ZAKUD) kojem su prisustvovali predstavnici svih hrvatskih kulturno-umjetničkih

Dirigent i kompozitor Josip Jurca

društava iz Srijema, a sastanku je bio nazočan i predstavnik tek osnovane Zajednice Hrvata Zemuna. Na tom sastanku su uspostavljeni kontakti i dogovarana suradnja, a kao rezultat toga planirano je da ove godine upravo u suradnji sa ZAKUD-om održimo cjelovečernji koncert u Slavonском Brodu koncem travnja. Nedavno smo organizirali sastanak između gospodarstvenika iz Rume i okolice sa direktnom predstavništvom Gospodarske komore Hrvatske pri veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu«, kaže Kolarić.

PLANOVI ZA OVU GODINU: Prije par godina Društvo je započelo izgradnju novog objekta pored već postojećeg sa ugrad-

njom sanitarnog čvora, a isto tako uređeno je i dvorište Društva i od njega napravljen svojevrsni etno-park. »Ove godine planiramo izgradnju ljetne bine u dvorištu Društva kao i obavljanje zidarskih radova u unutarnjosti novoizgrađenog objekta te uvođenje struje, međutim realiziranje ovog plana, kao i uostalom završetak ovog projekta ovisi u najvećoj mjeri od pronalazjenja dobrotvora i sponzora, kao i od dobrovoljnih priloga članova Društva«, ističe Kolarić.

Za kraj, predsjednika Društva pitali smo kakvi su planovi rada društva u ovoj godini. »Pored redovitog učešća na Festivalu tamburaških orkestara Srbije u Rumi i Festivalu hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku već prvog vikenda travnja imamo ugovoren nastup kod naših prijatelja u Ilači, inače društva koje isto nosi ime 'Matija Gubec'. Za 16. travnja planiramo naš redoviti godišnji koncert u Rumi koji ove godine posvećujemo dugogodišnjem predsjedniku našeg Društva, pokojnom *Mihajlu – Miši Kumu*. Na koncertu bi kao gosti trebalo da nastupe i članovi Gradskog tamburaškog orkestar 'Branko Radičević' iz Rume kao i članovi Dječjeg tamburaškog orkestar 'Plavi čuperak' također iz Rume, a očekujemo i dolazak *Julija Njikoša* i Vere Svobode iz Hrvatske. Koncem travnja planiramo već pomenuti koncert u Slavonском Brodu. U lipnju planiramo koncert u atriju Katoličke crkve u Petrovaradinu, gdje bismo nastupali kao gosti HKPD 'Jelačić', a istog mjeseca planiramo i tradicionalni nastup u emisiji TV Novi Sad 'Vojvođanske zlatne žice', kao i snimanje CD-a Velikog tamburaškog orkestra u studiju 'M' Radio Novog Sada. Svakako ćemo i ove godine uzeti učešća na manifestaciji 'Kulturno ljetno', koja se održava u našem gradu, dok je u rujnu planirano redovito sudjelovanje na 'Vinkovačkim jesenima'. U listopadu ponovno u Ilaču, ovoga puta na treći susret društava 'Matija Gubec' dok u prosincu gostujemo u Somboru prigodom proslave obljetnice HKUD 'Vladimir Nazor'. Mali tamburaški sastav bi trebalo da nastupi na i na drugom Festivalu tamburaške glazbe 'Sava Vukosavljević' u Zmajevo kao i na festivalu 'Bisernica Janike Balazša' u Novom Sadu. Planirano je i više promocija knjiga, izlet te redovito organiziranje igranki. Želio bih istaknuti da ovaj plan nije konačan, da su izmjene moguće, kao i neki novi nastupi«, zaključio je predsjednik društva Zlatko Kolarić.

Film Ivana Ivkovića Ivandekića prikazan u Zagrebu

»Bubuš« na Reviji amaterskog filma

Film ima etnografsku osnovu, a publika ga je srdačno primila, iako su prikazani filmovi koje se bave urbanim temama ili oni eksperimentalnog izraza

Kratki film Ivana Ivkovića Ivandekića »Bubuš« prikazan je 22. ožujka na Reviji amaterskog filma – Raf u Zagrebu. Na ovogodišnju četvrtu Reviju amaterskog filma koja je održana od 20. do 26. ožujka prijavljeno je više od stotinu i osamdeset filmova, što je znak da je ova nepretenciozna revija postigla značenje u amaterskom filmskom svijetu.

»Bubuš« je drugi kratki film Ivkovića Ivandekića, nakon kratkometražnog filma »Klapim«, koji je prošle godine na Festivalu amaterskog filma »Žisel« u Omoljici nagrađen Velikom nagradom (Grand prix), a Bajmočanin Ivković Ivandekić dobio je još dvije nagrade na Festivalu »Žisel«, za režiju i scenarij filma »Klapim«.

»Film 'Bubuš' poslao sam na raspisani konkurs za sudjelovanje na Reviji amaterskog filma u Zagrebu, a zahvaljujući redatelju Branku Ištvančiću koji je kontaktirao Hrvatsku maticu iseljenika i predstavnici Matice Mariji Hećimović, Hrvatska matica iseljenika mi je financijski pomogla putovanje u Zagreb i tako sam imao priliku osjetiti festivalsku atmosferu i prisustvovati projekciji mog filma. Bio sam ugodno iznenađen pozitivnom reakcijom publike

nakon projekcije filma, jer je pljesak govorio sve i to je bila nagrada za moj rad, a pljesak me je iznenadio zbog toga što film 'Bubuš' ima etnografsku osnovu, a publika ga je srdačno primila, iako su na Reviji amaterskog filma prikazani filmovi koji se bave urbanim temama ili oni eksperimentalnog izraza. Zbog toga je moj film odskakao od ostale prikazane produkcije, ali mi je s tim bilo veće zadovoljstvo što je prihvaćen«, kazao je Ivković Ivandekić o svojim utiscima sa zagrebačke filmske revije.

»Naziv filma 'Bubuš' asocira na izmišljeno strašilo kojim su se djeca plašila kada ne bi slušala roditelje, a film je priča o snovima i realnosti, slično kao u mom prvom filmu 'Klapim'. Film je sniman prošle godine u Mirgešu i Gornjem Tavankutu, a snimatelj je bio Zvonimir Sudarević, koji je uradio i montažu filma. Pripremam se raditi i treći film »Gazdašag i tuga«, kojim bih zaokružio trilogiju koju sam zamislio. Projekcija filma 'Klapim' održana je u Subotici 2003. godine jedino u redakciji Hrvatske riječi, a nadam se da će sada biti zainteresiranih koji će omogućiti prikazivanje moja dva filma i za širu publiku«, kazao je Ivković Ivandekić nakon povratka iz Zagreba.

Z. Sarić

Poznati datumi glavnih hrvatskih filmskih festivala

Na poticaj Ministarstva kulture prvi je put održan zajednički sastanak predstavnika dvaju značajnih hrvatskih festivala – Motovun film festivala i Pula film festivala, na kojemu se razgovaralo o koncepcijama tih festivala, a dogovorena je jača suradnja u programskom dijelu i razmjena informacija.

Kako je izvijestio kabinet ministra, utvrđeni su termini održavanja festivala – Pula film festival održat će se od 16. do 23. srpnja, a termin Motovun film festivala je od 25. srpnja. Iako programi nisu do kraja utvrđeni, s obzirom na to da se očekuju završeci međunarodnih festivala (Cannes), te završetak filmova hrvatske produkcije koji bi trebali biti uvršteni na jedan od festivala, predstavnici festivala izvijestili su pomoćnika ministra o okosnicama programske koncepcije. Početkom travnja održat će se sjednica festivalskog vijeća Festivala igranog filma u Puli na kojoj će se donijeti novi statut i pravilnik, financijski plan održavanja manifestacije kao i programska koncepcija tog festivala.

Sastanku su bili nazočni pomoćnik ministra kulture Srećko Šestan, Rajko Grlić i Olinka Vištica, predstavnici Motovun film festivala te Mladen Lucić, ravnatelj Pula film festivala, i Zlatko Vidačković, umjetnički ravnatelj Festivala igranog filma u Puli.

Aleksandar Sedlak, fotograf i glazbenik

Moraš raditi ono što voliš

*Radio sam svake godine i fotografije za omladinski festival u Subotici, koji su posjećivali brojni glazbeni novinari od Makedonije do Slovenije * Sada sam u otkrivanju novog poslovnog identiteta*

Razgovor vodio: Davor Bašić Palković

Aleksandar Sedlak je rođen 1945. godine. Osnovnu školu i srednju grafičku završio je u Subotici. 1968. se počeo baviti fotografijom, a 1972. počinje raditi u »Foto novinama« u Subotici. Kasnije je radio kao foto-reporter u »Subotičkim novinama«. Bio je član nekoliko subotičkih rock skupina. Danas živi i radi u Rijeci.

► **Ovdašnjim ljudima ste ponajviše poznati kao fotoreporter »Subotičkih novina«. Kako s današnje distance gledate na taj Vaš rad?**

Fizički posao za svladavanje rutine sam obavio u »Foto novinama«, a kasnije sam prešao na interesantniji posao u »Subotičke novine«. Neka vizija je obećavala da ćemo se razvijati, ali kako je vrijeme prolazilo to se nije dogodilo. Malo snage što je bilo to se sporadično potrošilo na neke projekte koji su se realizirali uglavnom samo jedan puta godišnje. Mene je zanimala rock fotografija

ja. Ali to se nije moglo često objavljivati, ili ti se objavi jedna fotografija od stotinu snimaka. Događaj je diktirao tretman. Nije mi odgovarala takva pozicija, iako mi je osiguravala stabilnu financijsku situaciju. Znalo se i raditi za druge medije, koliko su već naši lokalni okviri bili interesantni za druge medije. Svaki dan se preispituješ tko si i što radiš. Kada vidiš da si u jednoj inertnoj sredini, moraš krenuti dalje.

► **Interesantan je i Vaš glazbeni angažman?**

Okupljali bismo se oko nekog projekta, koji bi se često realizirao samo napola. Onda kažeš neću više, ali poslije par godina dolaze

nove ploče i nove ideje pa onda ponovno uzimaš gitaru u ruke. Počelo je 60-tih godina sa skupinom »Faraoni«. Tada su se svirali uglavnom instrumentali. Poslije vojske, 1965. sam počeo svirati bas gitaru sa skupinom »Crni orfej«. Svirali smo u prostorijama kluba »Partizan«, a tamo se tjedan za tjednom petkom navečer okupljalo od 500-800 ljudi. To je bilo ludilo. Interesantna je bila naša turneja u Poljskoj. Mi smo bili jedna od prvih jugoslavenskih skupina koja je svirala u inozemstvu. Problem je bio taj što se bend uoči odlaska u inozemstvo raspao. Pjevač i orguljaš su imali ispite na fakultetu. Pjevača je zamijenio *Meda Erdeg*. Turneja je podrazumijevala Krakow, Katowice i Lodz, u kome smo nastupali na televiziji. U Krakowu, kada smo stigli, kazali su nam da su dva tjedna prije nas nastupali Animalsi, što nas je potaklo da u hotelu vježbamo kao ljudi. Bili smo izuzetno neurozni prije nastupa, ali kada smo započeli svirati publika je naprosto poludjela. Njima je bilo svejedno tko svira, samo da se čuju gitare i da trešti. Odradili smo odlično taj koncert. Imali smo lošeg bubnjara, koji je bio dobar menadžer. On nije htio promijeniti poziciju, ostali su imali i drugih obveza tako da sam ja uvidio da je jako teško uskladiti veći broj ljudi. Tako da sam to napustio, težeći individualnom poslu, te sam prešao na fotografiju.

► **Sudjelovali ste i u radu na monografiji Subotice. Koje biste Vaše radove, pokraj ovog, istaknuli?**

Radio sam fotografije za monografiju Subotice u izdanju »Subotičkih novina«. Kada sam je kasnije usporedio s drugim monografijama uvidio sam da je slaba. Uglavnom inzistira na arhitekturi a ljudskog duha je malo. Najviše mi iz te monografije znači fotografija dvije starice u nošnji na izlasku iz crkve u Bajmoku. Ona povezuje odijelo s identitetom mjesta. Radio sam svake godine i fotografije za Omladinski festival u Subotici, koji su posjećivali brojni glazbeni novinari od Makedonije do Slovenije. Oni su tada uzimali moje fotografije za svoje listove. To je bilo meni za gušt, a posebice zbog promoviranja Subotice. Da nije bilo tog Omladinskog festivala mnogi ljudi ne bi ni čuli za nju.

► **Kakva je kulturna klima, po Vašem mišljenju, u to vrijeme vladala u Subotici?**

Najveći potencijal koji je Subotica ostvarila jest u trgovini, to je Subotica. Svi koji su uspjeli napraviti iskorak otišli su iz grada. U nekim prošlim vremenima bilo je puno ljudi koji su dizani u nebesa jer su bili u sprezi s lokalnim vlastima. Postojali su gradski miljenici.

► **Ali i Vi ste radili za gradske novine?**

Da, ali meni nije bilo dovoljno da me drugi plješću po ramenu. Ja sam nisam bio zadovoljan. Postavio sam sebi pitanje koće li me drugi ili ja to sam sebi činim. A postojao je i izazov da se krene dalje, ali za to nije bilo moje osobne kreativne slobode. To je bio začarani krug. Kada nema više pomaka, potreban je fizički pomak.

► **Kako ste se odlučili otići u Hrvatsku?**

U mojim silnim »muvanjima« 70-ih godina sam boravio u Istri. Kupili smo neku starinu u Plovinu, svake godine sam išao tamo,

trošio svoje slobodno vrijeme i srodio se s tom sredinom. Kada je počelo urušavanje sustava, Subotica se počela drastično mijenjati, počele su polarizacije za koje prije nisi znao da postoje. Na svim rayinama. To mi nije odgovaralo. Gomila laži je bila servirana.

► **Tada Ste još radili za »Subotičke novine«, izvještavali s ratišta?**

Da, 1991. godine obišli smo ratište – Tenju i još neka mjesta. Tada smo pokušavali pronaći istinite odgovore. Strašno me je pogodilo to što su ljudi koji su tamo bili kao rezervisti morali iz straha biti tamo. I onda vidiš poznanike koje misliš da poznaješ, a ne možeš ih prepoznati.

► **Jeste li Vi imali izbora?**

Ne bih ja tu sad bio nešto hrabar i velik, kao, imao sam izbora... Imao sam određene poglede na situaciju, zbog kojih sam bio prozivan. Odlučio sam otići.

► **Kada ste otišli u Hrvatsku čime ste se bavili?**

Prvo sam morao stvoriti normalne uvjete za život. Djecu sam upisao u školu. Sretna okolnost je bila da se tamo pokrenuo časopis, tjednik, koji je bio neutralnog političkog usmjerenja. To je bilo s malo novca i puno volje, nešto malo znanja, nimalo tehnike. Cijeli kapital je činio samo mladalački polet. List se zvao »Kronika riječka«. Kratko je trajao i neslavno završio iz financijskih razloga, jer su tada tamo već vladale kapitalističke zakonitosti. Bila je opcija da nas neka politička stranka podrži ali to ovi mladi nisu prihvatili. Meni je bio cilj preko tog posla upoznati nove ljude i ostvariti kontakte. Trudio sam se i to je imalo odjeka. Tako sam ubrzo počeo raditi za zagrebačku »Arenu«. E sad, to zvuči dobro, ali to je bilo odvratno jer je to najgori časopis koji možeš zamisliti. To je bilo puno rada za neku relativnu svotu novca. Onda sam nezadovoljan novčanom naknadom zakucao na vrata »Slobodne Dalmacije«. U to vrijeme je bilo ambicija da se ovaj list proširi na cijelu Hrvatsku, međutim budući da je veća potražnja za poslom bila od ponude, u redakciju riječkog dopisništva se »nakrcalo« previše ljudi. Vremenom su nezadovoljnici polako otpadali, a ja sam ostao tamo 5-6 godina, paralelno radeći za »Nedjeljnu Dalmaciju« i »Stil« koji se od podlistka »Slobodne Dalmacije« odvojio u samostalni list. Potom sam radio i za »Gloriju«, dok je ona pokazivala pozornost za riječku šminkersku scenu. Fotografirao sam posljednju miss Jugoslavije *Danijelu Mihalić*. To je bilo OK i vrijedno truda. Ali nisam želio biti paparazzo, iako imam taj tzv. paparazzo refleks. Nisam htio snimati nešto što me ne inspirira.

► **Kako promatrate današnje medije?**

Mediji se trude stvoriti sliku lagodnog života, a onu stranu životne drame ili globalne tragedije ignoriraju. To su kao ekscesi, to se može pojaviti u medijima samo ako primjerice neka humanitarna organizacija posjeti one kojima je teško, dok oni sami po sebi nisu interesantni. Nitko više ne radi reportaže. Tabloide smatram za najnižu razinu novinarstva.

► **Jeste li se u Rijeci oprobali u domeni rock fotografije, koja Vas je, kako ste rekli, oduvijek inspirirala?**

Da. Poznao sam nekoliko ljudi koji su se nekada bavili takvim novinarstvom, između ostalog i *Koraljka Pasarića*, koji je izdao rock monografiju hrvatskih skupina. Pošto sam pratio koncertna zbivanja dao sam mu neke od fotografija. S druge strane ni u ovom žanru mediji nisu zainteresirani za ozbiljnije stvari, njih interesira recimo kako se Pavarotti šminka, a ne njegov nastup.

► **Kakav je život danas u Rijeci?**

Tamo je tranzicija isto teško prošla. Puno tvornica se ugasilo, zato jer su mogle egzistirati samo u okvirima bivšeg jugoslavenskog

tržišta. Zavladali su zakoni surovog kapitalizma. Ali, ima to i svojih prednosti.

► **Kako Vam se čini Subotica kada se vratite?**

Vidim da se grad mijenja. Nešto se ruši, nešto se gradi. Puno je ljudi koji su samo fizički prisutni. Puno je odsutnih.

► **Kako iz ugla suvremenih tehnologija promatrate fotografiju? Prelazak s analogije na digitalno?**

Sad se trenutačno ne bavim fotografijom. Što se tiče ove teme tu

nema neke velike mudrosti, radi se o dva potpuno drugačija medija od kojih će ovaj stari analogni dobiti na cijeni, posebice za onu manjinu koja ima vremena baviti se time. A digitalna tehnologija je donijela to da se danas cijeli moj višegodišnji nauk, rad u mračnoj komori i slično, sada može nabaviti u jednom kompjutorskom programu.

► **Što mislite o glasovitoj riječkoj glazbenoj sceni, s obzirom da o njoj možete suditi »s lica mjesta«?**

Jako puno bendova jako dobro radi. Ne samo što dobro radi, nego i dobro prolazi na tržištu. *Damir Halilić* i *Meri Trošelj* su u Nashvillu (SAD), *Damir Urban* je bio na turneji u Americi, country skupina »Crooks & Straights« je pobijedila na gitarijadi u Poljskoj te objavila pjesmu u Americi. Sredina ih podržava i oni ozbiljno rade. Slično je i u drugim djelatnostima. Ako si mlad i ako ti ide dobit ćeš potporu.

► **Čime se trenutačno bavite?**

Sada sam u otkrivanju novog poslovnog identiteta. Uvijek se vraćam na moju čudnu narav. Ne mogu se složiti s *Churchillom* da ono što radiš moraš voljeti, već smatram da moraš raditi ono što voliš.

O Nostradamusu, Morganu Robertsonu i Robertu Hugh Bensonu

Prognoziranje budućnosti

Vizionari projiciraju ustroj vlastite zajednice u neko buduće vrijeme, zamišljajući najčešće mračan društveni razvoj

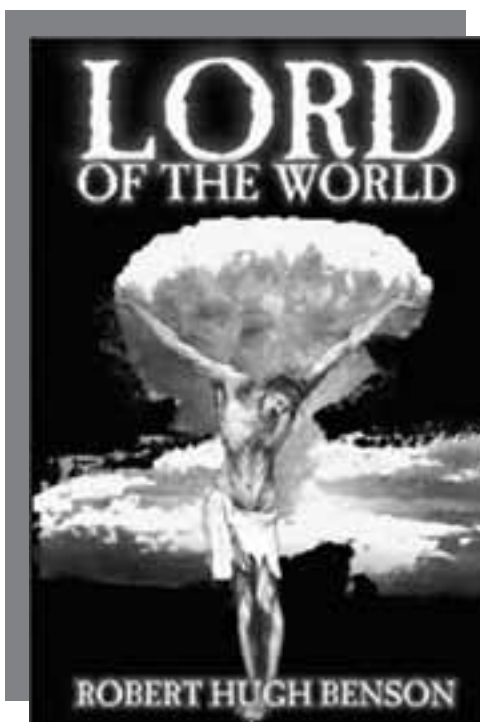
Piše: Zdenko Samaržija

Opisivanje neobičnih sudbina i pustolovina, u koje su se uplele i brojne legende, dio je ljudske prirode. Od najranijih početaka čovječanstva sa zanimanjem su se slušale priče o udaljenim krajevima i neobičnim zemljama. Nekim je narodima teško bilo povjerovati da je pored njih tehnološki naprednija civilizacija ili da oni sada nastavaju područje koje je nekoć bilo vrlo razvijeno – Germanima u seobi naroda nisu značile rimske građevine (zapravo jesu, kao rudnici pečene cigle i obrađenoga kamena, dakle besplatnoga građevnoga materijala), a tek pridošli su Grci zaključili da su gradove i hramove, koji su sagradili njihovi predšasnici u dobu koje opisuje *Homer*, morali sagraditi divovi, jednooki Kiklopi – dok su moralizatori, želeći istaknuti ideale prema kojima valja težiti, poput grčkoga filozofa *Platona* koji je smislio Atlantidu, ubicirali tehnološki i društveno nadmoćnu civilizaciju na (imaginarni) otok.

Međutim, vizionari su još zanimljiviji. Oni projiciraju ustroj vlastite zajednice u neko buduće vrijeme, zamišljajući najčešće mračan društveni razvoj. Na primjer, *George Orwell* zamislio je tridesetih godina 20. stoljeća kako će izgledati svijet 1984. godine. Radnju svojih romana u buduću su vrijeme smjestili i *Jules Verne*, *Arthur Clarke*, *Isaac Asimov* pa i mnogi hrvatski književnici. U neku ruku, prvi je europski futurist *Dante Alighieri*. Geografiju zagrobnoga života (Raj, Pakao i Čistilište) smjestio je u 1308. godinu, a pisao ju je oko 1300. godine. U neprimjerene dijelove Zagrobnoga Svijeta spakirao je i neke suvremenike, na primjer, papu, koji se zbog toga uvrijedio.

NOSTRADAMUS: Budućnost je, svjesni smo, nemoguće prognozirati. Utoliko je čudnije pročitati *Nostradamusova* proročanstva. Nisam stručnjak za rano-novo-vjeke okultne pseudo-znanosti, no mnoga bi se »proročanstva«, pa i Nostradamusova, lakše protumačila običnim onovremenim stilskim figurama nastalim po svim principima logičkih pogrešaka, koje je još u antici rastumačio *Aristotel*, a renesansni Europljani ih upravo čitali poput bestsele

ra. Svim je logičkim pogreškama Nostradamus suvereno vladao, no njih ne prepoznaju njegovi komentatori a naši suvremenici. Nostradamusov je stil poetičan i patetičan, himnički intoniran, što daje za pravo komentatorima da uopćene konstatacije vrlo proizvoljno tumače kao predskazanja nekih događaja. Nostradamus je predvidio,

što i nije neka velika mudrost, da će vlastodršci bazirati moć na kontroli tehnologije, koja se neće istom brzinom prihvaćati na svim dijelovima Planeta. Sukladno tomu, konflikti moćnika bit će sve razorniji što će motivirati izumitelje da prave još razornija sredstva za ubijanja.

MORGAN ROBERTSON: Mene fascinira novela »Futility« američkoga pripovjedača *Morgana Robertsona* objavljena 1898. godine. Ukratko, u noveli je Robertson ispričao tragičan slučaj divovskoga broda koji se na prvoj plovidbi nasukao na santu te potonuo na sred oceana. Brod se zvao »Titan«, bio je dugačak 275 metara, a kao i druge dimenzije broda, spadao je u fantastiku, koju brodovi s konca 19. stoljeća nisu mogli dosegnuti. Uglavnom, ras-

silo se svega trinaest putnika. Naradit će se svatko tko traži sličnosti između sadržaja Robertsonove novele i potonuća broda »Titanik« 1912. godine. Autor je cijeli incident ispričao u tančine (broj žrtava, razmještaj paluba, nedovoljan broj čamaca za spašavanje, panika među putnicima) i potonuću »Titanika« neodoljivo podsjeća na već viđenu epizodu. E, da – Robertson je jako pogriješio; godine 1912. potonuo je »Titanik«, a ne »Titan«, kako je autor novele nazvao brod.

GOSPODAR SVIJETA: Roman »Gospodar svijeta« Roberta Hugh Bensaona već 90 godina kruži hrvatskim intelektualnim krugovima, pretežito katolički orijentiranim. Roman je preveden prije 90 godina, a njegovo prvo cjelovito izdanje na hrvatskome jeziku objavljeno je prošle godine (»Verbum«, Split) – naglašavam, najproročanskijega romana svjetske književnosti. Doslovce, zapanjuje točnost kojom je predvidio Benson početkom 20. stoljeća kako će izgledati brak početkom 21. stoljeća kada masonerija zavlada svijetom i zatirući kršćanstvo pripremi teren Antikristu. Nestat će mnoge monarhije, ujedinjit će se Europa. Globalizacija će se nametnuti tradicijskom životu, ozakonit će se eutanazija te mnoga zla koje su kritizirali katolički intelektualci početkom 20. stoljeća. Ljudi 21. stoljeća, piše Benson, jest će genetski modificirane organizme, putovati letjelicama i vozit se podzemnim željeznicama. Promijenit će se klima, koristit će klimatizacijski uređaji te ulični elektronski oglašivači. Fabula, koja je početkom 20. stoljeća zanosila mlade katolike, današnjim je čitateljima banalna, premda su likovi plošno opisani i vrlo životni. Oliver Brand je teoretičar novoga društvenoga sustava i ujedno vodeći političar, koji je u vezi s Mabel, koja nazire mračnu stranu novoga poretka. Percy Franklin je svećenik. U krizi vjere umalo se priklonio Julianu Felsenburghu, gospodarskom magnatu i vrlo pohlepnom moćniku, no svećenik je nakon krize učvrstio vjeru i postao nositelj pozitivnih etičkih kategorija, a čitateljima ostaje prosudba o navedenim djelima. ■

Adaptacija prostorija za Hrvatsku čitaonicu

Apel za pomoć

Za dovršetak kuće profesora Bele Gabrića potrebni još podovi, rasvjeta, uredski namještaj i ograda

Prošle godine, u mjesecu travnju, Hrvatska čitaonica iz Su-
botice započela je adaptaciju kuće pokojnog profesora Be-
le Gabrića. Kako su radovi odmicali, naziralo se useljenje u
kuću u Ulici Bele Gabrića 21. čime bi se riješio prostor za Hrvat-
sku čitaonicu, kao i za Hrvatsko društvo za pomoć učenicima
»Bela Gabrić«.

Adaptacija u tijeku

Ravnateljica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković nadala se prošle godine da će radovi biti završeni do jeseni, čime bi zaživio tako važan prostor u kući koju je svojoj zajednici darovao profesor Gabrić, ali zbog nedostatka novca adaptacija kuće nije završena.

NEOPHODNA SREDSTVA ZA NASTAVAK ADAPTACIJE:

»Iako smo prošle godine uz pomoć Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost 'Ivan Antunović', te uz pomoć nekih dragovoljnih priloga uspjeli doći skoro do samog dovršetka adaptacije kuće profesora Bele Gabrića, najavljeno otvorenje kuće ipak nije bilo. Naime, uspjeli smo tek keramičke podne obloge staviti, a nismo imali dovoljno sredstava za podove u dvije sobe, u čitaonici i budućem uredu Hrvatskoga društva za pomoć učenicima »Bela Gabrić«. Kraj godine je i u vremenskim uvjetima specifičan, te se neki radovi nisu mogli uraditi. Stoga, evo opet pokrećemo akciju i molimo za pomoć širi krug ljudi preko tjednika 'Hrvatska riječ'. U ovom trenutku najvažnije je prikupiti sredstva za 50 metara kvadratnih parketa, trebaju nam lusteri za čitaonicu, cement i pijesak za ogradu, a naravno i ljudi koji znaju to uraditi. Budući da se mnogi ljudi interesiraju kada će ova kuća biti otvorena, a poneki nude i svoj rad ili nešto novca, uspjeli smo prikupiti sredstva za rasvjetu i cement. Imamo električare i farbare, ali nam nedostaje majstor za parket. Zahvaljujem 'Hrvatskoj riječi' na ovoj mogućnosti da se obratim i čitateljima za pomoć, a ako

netko želi pomoći svojim radom, ili možda ima nešto od materijala ili namještaja, molim da se javi na mobtel 064 211 31 86«, kazala je Katarina Čeliković upućujući apel za pomoć.

Pokraj pomoći Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i dragovoljnih priloga, prošlogodišnja radna akcija čišćenja dvorišta u kolovozu, pokazala je veliku spremnost ljudi da pomognu svojim radom pri adaptaciji kuće profesora Gabrića.

ULAGANJE U BUDUĆNOST: »Svaka je pomoć dobrodošla, a prošle su se godine mnogi odazvali i pomogli u čišćenju dvorišta. Bilo je i onih koji su pomogli manjim novčanim priložima, jer su željeli sudjelovati u jednom od najljepših projekata u našoj zajednici. Poznato je da su ovakve zaostavštine rijetke i da će ova kuća biti na korist upravo našega naroda. Imamo obećanje da ćemo moći primati tisak iz Hrvatske, imamo i kompjutor, fotokopir aparat, vjerujem da ćemo uskoro dobiti i telefonski priključak. Dakle, ne treba puno, pa da se možemo sastajati, razgovarati, čitati, komunicirati internetom. Studenti će moći također ispuniti svoje vrijeme u adaptiranim prostorijama, a taj prostor dobro će doći i umirovljenicima. Ako makar nešto novca prikupimo, a najvažnije je nabaviti parket, odmah krećemo s radom u kući. S uređenjem dvorišta i zidanjem ograde krećemo u travnju i to će se raditi uglavnom subotama. Prva veća radna akcija će biti u subotu 16. travnja s početkom u 8 sati. Tada ćemo početi sa zidanjem i popravkom ograde. Također molim one koji imaju sjeme trave da nam pomognu kako bi dvorište ozelenjelo. Mislim da će svima biti drago što su i sami pridonijeli da u ovu kuću uđe život. Ovim

Bit će ljepše na ljeto

putem upućujem apal i našim gospodarstvenicima da pomognu koliko mogu, jer njihova pomoć neće biti zaboravljena. Sve će biti uloženo u budućnost i sigurno će se vratiti preko naše djece. Unaprijed zahvaljujem na svakoj pomoći«, kazala je Katarina Čeliković, izražavajući optimizam na koncu razgovora da će se adaptacija kuće završiti ove godine, čime će se ispuniti želja pokojnog profesora Gabrića da se u njegovoj kući ljudi okupljaju, kao i da se u njegovoj kući čita i čuva knjiga.

Z. S.

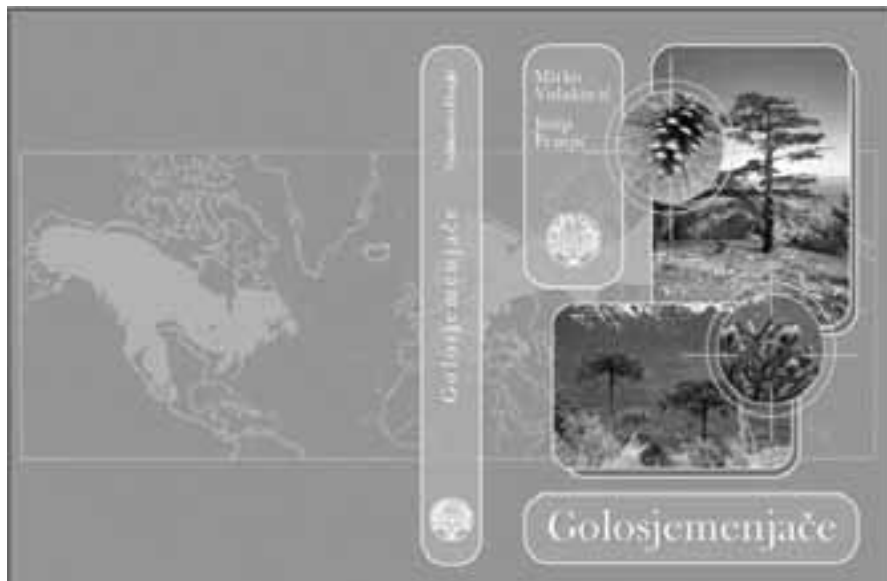
24000 Subotica, Beogradski put 52
tel. +381 24 554-896;
tel. /fax: 381 24 551-036
mobtel: +381 64 211 31 86
e-mail: kikicel@tippnet. co. yu

Promocija knjige »Golosjemenjače« akademika Mirka Vidakovića

Doprinos sistematici biljaka

U četvrtak, 24. ožujka Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatske Šume d. o. o. Zagreb su u Hrvatskom šumarskom društvu u Zagrebu predstavile knjigu »Golosjemenjače« autora akademika *Mirka Vidakovića* i *prof. dr. sc. Josipa Franjića*.

O knjizi su govorili: autor *prof. dr. sc. Josip Franjić*, dekan Šumarskog fakulteta *prof. dr. sc. Mladen Figurić*, predsjednik Akademije šumarskih znanosti, akademik *Slavko Matić*, direktor Hrvatskih šuma d. o. o. *mr. sc. Darko Beuk* te recenzenti *prof. dr. sc. Ivo Trinajstić* i *doc. dr. sc. Marilena Idzajtć*.

Knjiga je četvrto izdanje, koje je u odnosu na prethodna tri izdanja prošireno, modernizirano i prilagođeno najnovijim spoznajama u sistematici biljaka. Prethodna tri izdanja čiji je autor također Vidaković su knjige »Četinjače«, »Morfolologija« i »Varijabilnost«, i to dva na hrvatskom i jednog na engleskom jeziku. Ovo četvrto izdanje zbog njegove smrti dovršio je njegov učenik i nasljednik na katedri za šumarsku genetiku i dendrologiju Šumarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu *prof. dr. sc. Josip Franjić*. Knjiga ima 823 stranice, a sadrži i 511 fotografija.

Autor knjige akademik Mirko Vidaković je bački Hrvat, od čuvene loze Vidakovića koji su predvodili Bunjevce u Bačku. Rođen je u Lemešu (Svetozaru Miletiću), 29. listopada 1924., a umro je u Zagrebu, 15. kolovoza 2002. Časopis za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni« je pisao o Mirku Vidakoviću u broju 5 – 6 / 2002. str. 75 – 81.

Marin Mandić (1943.-2005.)

Nakon dulje i teške bolesti u Budimpešti je 29. ožujka 2005. godine umro *Marin Mandić*, jedan od najpoznatijih kulturnih i prosvjetnih djelatnika Hrvata u Mađarskoj. Rođen je u Santovu 1943. godine. Bio je dugogodišnji tajnik Demokratskog saveza južnih Slavena u Mađarskoj, urednik lista »Naše novine«, te ravnatelj Hrvatskog srednjoškolskog đlačkog doma u Budimpešti. Autor je većeg broja članaka i knjiga o kulturnim i prosvjetnim prilikama Hrvata u Mađarskoj. Bio je suradnik »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«.

Iz knjige »Lira naiva 2004«

Ivan Vilov

CVRČAK

U jesen u jedno sumorno veče
Starica Starcu na uho reče:
Čuješ malo Stari moj
Na ognjištu našem cvrčkov poj.

Pusti me Stara, ostavi me
Nekad sam čuo a sada ne.
Oh ništa, ništa, oprosti Stari
Prošle su davno sve naše čari.

Bili smo mladi ljubavi puni
I slušali cvrčke u zelenoj šumi.
Ostaše samo uspomena lipa
Prošla su naša najlipča lita.

Sad ostadosmo sami
Kao dva panja
Svaki se od sada
Od nas sklanja.

Ivan Vilov je rođen na Bikovu kraj Su-
botice 1935. godine. Završio je srednju
upravnu školu i upisao izvanredni stu-
dij prava koji ipak nije dovršio. Od
1994. godine je u mirovini. Tijekom ra-
da pisao je za tvornički list, za beograd-
ski časopis »TV reviju«. Bavi se ama-
terski i snimanjem filmova o životu se-
la. Sudjelovao je kao kino amater na
saveznom festivalu u Bitolju 1982. go-
dine i osvojio zlatnu plaketu. Kraće
priče objavljene su mu u kalendaru
»Subotička Danica«.

Mando Diao – »Hurricane Bar«

EMI, 2005.

Naslijede pop kulture, a u ovom slučaju glazbe, ostavilo je toliko priznatih i nepriznatih bisera, da svaka glazbena kritika s početka trećeg milenija (izuzev techna i srodnih elektronskih produkata), predstavlja, neizbježni niz povijesnih referiranja. Nekreativnost? Mogućno. Slučaj Mando Diao nas pokreće u istom smjeru – unazad.

Klasična rock storija odlika je i ove skupine – 1997. godine u švedskom gradiću Borlangu, *Gustaf Noren* i *Björn Dixgard* osnivaju srednjoškolski rokenrol bend Butler, uskoro preimenovan u Mando Diao. Danas, nekoliko godina kasnije ovi dečki su vlasnici internacionalnog uspjeha kao još jedan švedski izvozni brand, pokraj The Hives, The Hellacopters, Soudtrack Of Our Lives, The International Noise Conspiracy, koji često nalazi mjesta pri vrhu svjetskih glazbenih top ljestvica.

»Hurricane Bar« jest drugi album ove skupine koji zajedno s prvijencem »Bring 'Em In«, i ovoga puta uspješno spaja zvuke brit-rocka 60-ih, punka 70-ih, te brit-popa 90-ih. Da konkretiziramo – The Clash, The Jam, The Beatles, The Who, The Kinks, te novija estradna glazbena vizura Oasis ili Libertinesa, lako se iščitavaju iz tonova autorskog Mando Diao repertoara. Kroz album se »demokratski« smjenjuju dva pjevača, dva lidera – Noren, s grubljim, punk modeliranim vokalom te sofisticiranija varijanta interpretacije bliža pop glazbi Dixgarda. Predvidiva struktura pjesama, obilje gitara, poletan ritam, pretežito

ljubavni tekstovi, aranžmani stilizirani u retro »fazonu«, klasični su dijelovi njihove artistske vodilje, ali ono što njihovu glazbu šalje daleko u svijet jeste nedvojbeno razvijen osjećaj za sklapanje pop melodija. Dejstvom ovakvih vibracijskih kodova, (a dijelom i medijskom podrškom), Mando Diao su lako zaposjeli playere tinejdžerske

prokrčile prostor ovim Šveđanima, u velikoj konkurenciji sličnih bendova iz anglosaksonskog svijeta. To ipak nije nekakvo čudo, jer švedski pop još od vremena Abbe, predstavlja nezaobilaznu estradnu pojavu.

Sve u svemu, nove »zvjezdice« su rođene. Koliko ćemo ih pamtiti, vrijeme će

populacije. Čak 14 pjesama i dva bonusa (»Your Lover's Nerve« i »Jeanette«), predvođene singlovima »Down In The Past« i »You Can't Steal My Love« uraganski su

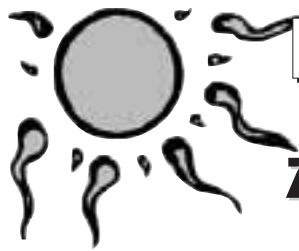
pokazati. Za sada, album »Hurricane Bar« se čini kao zadovoljenje apetita s malo šmeka »starog dobrog rock 'n' rolla« i ništa više od toga. ■

Dimitrije Bašičević (1921. -1987.)

Dimitrije Bašičević, povjesničar umjetnosti i slikar rođen je u Šidu 14. ožujka 1921. a preminuo u Zagrebu 2. prosinca 1987. godine. Sin slikara naivca *Ilije Bašičevića Bosilja*. Studirao je povijest umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (diplomirao 1949., a doktorirao tezom »Sava Šumanović« 1956. godine). Radio je u Modernoj galeriji JAZU i Gradskoj galeriji Zagreba (upravitelj Galerije primitivne umjetnosti). Bio je član AICA (Association internationale des critiques d'art), organizacijskog odbora međunarodne izložbe »Nove tendencije« te uredništva revije »Bit«.

Bavio se slikarstvom u grupi »Gorgona«. Izlagao je samostalno na: a no 6 – No Story (Zagreb 1964.), Katolička porta (Novi Sad 1972.), Atelje TD – manifesti (Zagreb 1978.), Energija, Galerija Dubrava (Zagreb 1979.), Prošireni mediji, retrospektiva (Zagreb 1981), te na više skupnih izložbi u zemlji i inozemstvu. Pisao je eseje, likovne prikaze i kritike, pretežito o suvremenoj umjetnosti i umjetnicima, često pod pseudonimom *Mangelos*. Tekstove je objavljivao u listovima »Kolo« (1952.), »Naprijed« (1952., 1953.), »Krugovi« (1953., 1954., 1956.), »Vjesnik« (1953., 1955.), »Čovjek i prostor« (1954.), »Borba« (1955.), »Kulturni radnik« (1956.), »Oko« (1973.), »Studentski list« (1980.). Autor je i brojnih kataloga za izložbe. Djela: »Mirko Virius« (Zagreb, 1959.), »Sava Šumanović« (Zagreb, 1960.), »Ivan Generalić« (Zagreb, 1962.), »Ivan Generalić« (suautori A. Jackowsky i B. Kelemen), (Zagreb, 1973.).

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO DOLAZI DO OLUJE?

Kada je toplo vrijeme u višim slojevima atmosfere, koji su hladniji, dolazi do naglog zgušnjavanja vodene pare. Tako se stvaraju oblaci koji donose nepogode. Olujni oblaci sadrže u sebi znatnu količinu električne energije uslijed trenja vodenih kapi od kojih se stvara električni naboj do čijeg pražnjenja dolazi kada se dodirnu dva oblaka, ili oblak i tlo, pa tada udari grom – divovska električna iskra.

ZAŠTO LOVAČKI PAS NJUŠKA ZEMLJU?

Većina lovačkih pasa, a i neke druge rase, imaju istančano čulo mirisa. Da bi se ta prirodna osobina psa usavršila onako kako je nama potrebno, obavlja se i posebna dresura. Dobro obučen pas u stanju je da omiriše djelić nekog čovjeka i da vođen samo njuhom, po tragu mirisa dopre do tražene osobe. Na taj način su uhićeni mnogi kradljivci i zločinci.

ZAŠTO SE DRVEĆE OREZUJE?

Redovito i pravilno orezivanje voćaka od velikog je značaja za njihov razvoj i dobijanje dobrih plodova. neorezana voćka je prepuna sitnih i nedovoljno sočnih plodova, kojih je najviše na vrhovima grana pa se one tada lome. Orezana grana postaje jača i omogućuje da se stvori sočan plod. Drveće i ukrasno šibljje po parkovima i vrtovima da se orezuje da bi im dali lijep oblik.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

Petra Mutnjaković, III. a
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

PROLJEĆE

Stiglo nam je proljeće,
prva ptica dolijeće.
Svako dijete žuri van,
jer vani je divan dan.
Proljeće je svima drago,
svima nam je razigrano.

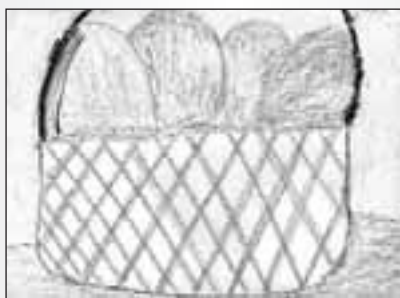
Nastasja Marjanović, III. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Katarina Budimčević, III. b
OŠ »22. oktobar«, Bački Monoštor

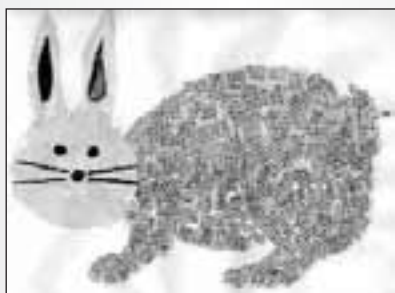
Marga Stantić, I. d
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

Kristina Rožnaji, II.
OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Nikola Kačmarac, IV. b
OŠ »Matija Gubec«, Gornji Tavankut

Marko Stantić, I. b
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

Dario Dudaš, III.
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

Učenici I. e
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Deja Zec, I.
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

I. Upiši u prazna polja
brojeve od 1-10 i zbroj da
okomito i vodoravno bude 16:

Pripremio:
D. Runje

4	4	8
	7	
6	5	

II. Izbaci uljeza:

- a) Zvonimir a) lastavica
b) Trpimir b) jelen
c) Branimir c) pas
d) Murat d) konj

Pripremio: Z. Samaržija

III. Ova jednakost napisana rimskim brojevima po-
moću žigica nije točna:

Pomakni jednu žigicu da dobiješ točnu jednakost.

S prvim toplijim danima stiže nam dječja, i ne samo dječja, poslastica

Povratak sladoleda

Jedan od prvih poznatijih degustatora i konzumenata ove slastice bio je rimski imperator Neron, koji je uz pomoć leda dopremanog s planinskih visina pripremao neku vrstu voćnog sladoleda načinjenog od voćnih sokova i ledene baze

Piše: Dražen Prčić

Otkako se toplije vrijeme ustalilo u vremenskoj prognozi naše svakodnevce svjedoci smo (i degustatori) sve veće potrošnje najomiljenije dječje (i ne samo dječje!) poslastice, Njegovog slatkog veličanstva – Sladoleda.

Po kulturi trošenja ove ledene slastice daleko zaostajemo za svijetom, isključivo zbog uvriježene predrasude kako se ovaj mliječno-voćni zamrznuti proizvod jede samo kada je toplo. Nasuprot tome, u mnogim dijelovima svijeta u kojima se sladoled konzumira bez obzira na vremenske uvjete i vanjske temperature, dolazak proljeća uvijek je prilika da se obilato nadoknade propušteni »hladni« mjeseci prinudne apstinencije.

KRATKA POVIJEST SLADOLEDA: Čini se da je u dalekoj prošlosti naše civilizacije i sladoleda skupa s njom, jedan od prvih poznatijih degustatora i konzumenata bio rimski imperator *Neron*, koji je uz pomoć leda dopremanog s planinskih visina pripremao neku vrstu voćnog sladoleda načinjenog od voćnih sokova i ledene baze. Povjesničari onoga vremena bilježe praksu miješanja snijega s medom i usitnjenim dijelovima voća, što bi se također moglo podvesti pod pra oblik današnjeg sladoleda.

U Aziji, koja se s pravom smatra izvornom postojbinom ovog ledenog specijaliteta, kineski kralj *Tang od Shanga* još davno je

miješao led i mlijeko, a postojanje ledene kreme Europljanima je prvi otkrio i u njihovo ime prvi kušao glasoviti svjetski putnik Korčulanin *Marko Polo*, opisujući svoj gurmanski doživljaj u dje-lu »Milijun«. Svoj prvi sladoled je kušao na dvoru *Kublaj-kana*, ali su tek Arapi, osvajajući Siciliju donijeli recept tajne smrzavanja ohlađene kreme i omogućili talijanskim predstavnicima europske populacije da počnu uživati u proizvodu koji se danas, zahvaljujući tradiciji dugoj više od pola milenija, najčešće vezuje uz njihovo ime.

Od početka 16. stoljeća, kada je serviran na svadbi *Katarine Medici* i francuskog kralja *Henryja II.* »talijanski« sladoled započinje svoju europsku povijest. U Engleskoj se sladoled pojavio tek u 17. stoljeću, dok su ga Amerikanci upoznali još kasnije (druga polovica 18. stoljeća), a 1774. godine izvjesni londonski ugostitelj je oglasio u njujorškim novinama kako prodaje slasticu pod imenom ice cream (engl. naziv za sladoled).

Nancy Johnson je 1846. godine izumila stroj za pravljenje sladoleda koji se i danas može vidjeti u starijim slastičarnama, 1851. godine krenula je prva masovna proizvodnja (Baltimore, SAD), a prvi usavršeni zamrzivač za sladoled pojavio se 1926. godine. Izum jestivog korneta iz kojeg se jede sladoled pripisuje se *Italo Marchioniju*, Amerikancu talijanskoga podrijetla, koji se dosjetio da smjesu od vafla modelira u obliku kupa. Patent je prvi puta pokazan na sajmu u St. Louisu 1904. godine. Prvi sladoled na štapiću pojavio se 1920. godine, a osmislio ga je *Chris Nelson* iz Lowe, SAD, dok se čokoladirani sladoledni štapić pojavio 1934. godine.

Pazite na fleke

Zadovoljstvo uživanja u omiljenoj slastici može pokvariti slučajna fleka na odjevnom predmetu, koja često zna biti plod topljenja sladoleda.

SLADOLED NAŠ DANAŠNJI: Ukoliko ste, čitajući ovu malu povijest omiljene smrznute slastice, poželjeli zasladiti dan, na raspolaganju vam je veliki broj najraznovrsnijih vrsta suvremenih sladoleda. Najatraktivniji i jamačno najpopularniji je svjež sladoled iz aparata ili na kuglice, služen u slatkom, hrskavom kornetu. Ovisno od ukusa i afiniteta, ljubitelji ukusne ohlađene kreme mogu birati u voćnoj ili mliječnoj varijanti i raznim maštovitim kreacijama današnjih majstora »sladoledne tajne«. S druge strane, ljubitelji tzv. industrijskog sladoleda na raspolaganju imaju »more« raznovrsnih sladolednih delicija raznih domaćih i inozemnih proizvođača. U kornetu ili na štapiću, domaći (svjež) ili tvornički, zbilja je svejedno, jer sladoled se ponovno vratio na vlast, i vladat će sve do prvih naznaka sljedeće zime.

Dobar tek!

Ivan Pešut, DJ (disc jokej)

Glazbena »miks« improvizacija

Da bi se jedan DJ probio na veliko tržište potrebno je prije svega uložiti puno truda i rada, uz određeni talent i osjećaj za glazbu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Za razliku od nekih prošlih disco vremena kad su disc jokeji samo puštali naizmjenično ploče, današnji DJ-evi imaju daleko zahtjevniji »posao« komunikiranja s publikom za koju rade. Moderni glazbeni trendovi stvorili su posve nova usmjerenja bazirana na disc korijenima popularnog melosa koji je nastao u sedamdesetim godinama prošloga stoljeća i jokeji današnjice reprodukcijom glazbenih materijala ujedno i stvaraju posve novi, jedinstveni zvuk.

Jedan od predstavnika nove generacije DJ-a je jamačno i *Ivan Pešut*, koji je za samo nekoliko godina svog glazbenog angažmana stvorio respektabilno ime ne samo na našim, već i na inozemnim prostorima.

► **Otkada je počela vaša DJ karijera?**

DJ-ingom sam se počeo aktivno baviti 2000. godine na nagovor pokojnog DJ *Miguela*, kada sam iz publike prešao za DJ pult. Svoj prvi nastup sam imao u klubu »Lifka«, skupa s dva mađarska DJ-a, iste godine. Danas pripadam grupaciji »Underground grove« u kojoj ima 8 disc jokeja.

► **Kakvu vrstu glazbe puštate za vrijeme nastupa?**

Puštam »house« glazbu, sve pravce, ali prvenstveno forsiram i miksam progresive house.

► **Gdje ste sve nastupali?**

Dj nastupe imao sam, osim na našim prostorima, u klubovima po Hrvatskoj, BiH, Mađarskoj, Rumunjskoj, Češkoj...

► **Koliko traje jedan Vaš glazbeni set?**

Jedan osnovni set traje oko dva sata, ali to je ponekad prekratko vrijeme da bi se obuhvatila jedna zamišljena cjelina i često puta miksam glazbu i mnogo duže. Kako je moje najdraže usmjerenje progresive house, već sama riječ govori kako nastojim ubrzavati tempo tijekom svog nastupa.

► **Što sve spada u glazbeni opremu jednog DJ-a današnjice?**

Ispred mene se nalazi radna površina, tzv. DJ pult, na kojemu je mikseta, dva ili tri gramofona i CD plejera, lap top (računar) i monitor.

Gostovanje DJ-a iz L. A.

Nedavno je u Subotici u klubu »Lifka« gostovao glasoviti DJ *Jay Tripwire* iz Los Angelesa, a DJ Pešut je bio jedan od support (podrška) disc jokeja. Amerikanac je bio iznimno zadovoljan prijamom i najavio je ponovni dolazak u Bačku.

► **Ploče ili CD-i?**

Više volim raditi s gramofonskim pločama, ali na žalost postoje glazbeni materijali kojih nema na vinilu i primorani smo koristiti zapise na compact discovima. Također u posljednje vrijeme radim posebnu vrstu scratcha uz pomoć računala s kojeg se prenosi živi signal na dvije prazne ploče i tako se dobiva specijalni zvuk.

► **Hoćemo li u blizjoj budućnosti biti u mogućnosti poslušati i neko izdanje vašeg DJ rada?**

U ovom momentu ne postoji realna financijska konstrukcija za izdavanje nekog vida glazbene produkcije, jer za tako nešto je potrebno dosta novca. Za sada ne, ali u budućnosti – tko zna.

► **Kakve su šanse da se netko iz manje sredine probije na svjetsko tržište?**

Postoje svjetska natjecanja najboljih DJ-ova, ali i za odlazak na jedno takvo veliko okupljanje potreban je veći novčani iznos. Da bi se jedan DJ probio na veliko tržište potrebno je prije svega uložiti puno truda i

rada, uz određeni talent i osjećaj za glazbu.

► **Što za Vas predstavlja osjećaj zadovoljstva prilikom rada za miks pultom?**

Najveći osjećaj zadovoljstva je kada vidim izraze zadovoljnih lica u publici, a dvije ploče su zamiksane u pultu. Povrh toga uzvici podržavanja i vriska ponesene mase.

► **Pripremate li se za Vaše nastupe ili su oni plod spontanosti?**

Program koji miksam tijekom seta u kojemu sam za pultom nema nikakvu prethodnu pripremu i plod je čiste inspiracije i osobnog osjećanja u tom trenutku. Ipak, ovisno o dijelu programa u kojem nastupam, je li u pitanju otvaranje, sredina ili završetak partija, koncipiram glazbenu podlogu.

Punjeni janjeći kotleti

Specijalitet slavonske kuhinje

Sastojci:

za 4 osobe:

1,2 kg janječeg kotleta

0,1 kg maslaca, 0,2 kg teletine bez kosti, 2 žumanjka, 0,2 kg brašna, 0,1 l mlijeka

0,03 kg peršinova lista, 0,2 kg svježih šampinjona, 0,6 kg krumpira, 0,4 kg svježih rajčica, 0,1 kg svježe crvene paprike

0,45 kg mrkve, 0,4 kg celera, 0,3 l vrhnja za

kuhanje, 0,02 kg bosiljka, 0,02 kg majčine

dušice, 0,2 kg kelja

0,15 kg poriluka, 0,1 kg slanine, sol, papar i

vegeta po ukusu

Opis:

U janječim kotletima napravimo otvor i napunimo ga nadjevom od telećeg mesa kojeg smo prethodno skuhali, sitno samljeli i napravili nadjev kojeg smo začiniili solju, paprom, vegetom i povezali žumanjkom.

Gotovim nadjevom napunimo kotlete i

ispečemo ih na žaru. Mrkvu, peršin, celer,

svježe crvene paprike narežemo na tanke

rezance i sotiramo na malo maslaca.

Pospemo s malo brašna i podlijemo s malo

goveđeg temeljca. Pri kraju dodamo vrhnje

za kuhanje, te dotjeramo ukus.

Poslužimo s porilukom, rajčicom pečenom na

žaru i bačvicama od krumpira.

Kao podlogu koristimo blanširani kelj.

Salata od govedine

Specijalitet slavonske kuhinje

Sastojci:

glavica crvene salate

glavica zelene salate

400 g mladog krumpira

350 g tankog goveđeg odreska (kao za carpaccio)

100 g sira Gouda

rajčice

150 g gljiva u ulju

peršin

maslinovo ulje

Opis:

Oguljeni krumpir skuhaite i ohladite. Očistite salatu, odvojite listove, operite rajčice. Naglo ispecite odreske na žlici ulja (minutu sa svake strane). Narežite govedinu na rezance, sir i rajčice na kockice, krumpir na ploške pa crvenom salatam prekriti dno i rubove zdjele za posluživanje. Posložite zelenu salatu i sve ostale sastojke. Začinite uljem, soli i sjeckanim peršinom. Poslužite s umakom od naranča i šljiva.

Uvjerljiva pobjeda protiv Islandana

Odlična najava

Piše: Dražen Prčić

U prvom susretu nastavka kvalifikacija za Svjetsko prvenstvo u Njemačkoj 2006. godine, hrvatska nogometna reprezentacija je u Zagrebu sigurnom igrom izborila uvjerljivu pobjedu od 4:0 nad selekcijom Islanda i s nova tri osvojena boda uspješno »zakoračila« prema željenom cilju.

Izbornik *Zlatko Kranjčar* izveo je najbolju jedanaesticu, s izuzetkom kažnjenih *Babića* i *Roberta Kovača* (parni kartoni), nagovijestivši ofenzivu od prve minute. No, kako to obično biva protiv nešto slabijih momčadi, kakva je Island (samo jedan osvojeni bod iz četiri utakmice), najteže je »probiti led« i otvoriti protivnički gol. U takvom scenariju je proteklo gotovo cijelo prvo poluvrijeme, kada je konačno u samoj završnici prvoga dijela (39.

Junak utakmice: Niko Kovač

minuta) kapetan *Niko Kovač* uspio zatresti mrežu, dotad solidnog vratara *Arasona*.

Goodyear liga

27. kolo, 26. ožujka

Split – Hemofarm 74:79
Slovan – Šibenka 100:76
Laško – Zadar 73:83
Olimpija – Zagreb 75:82
Cibona – Domžale 96:66
C. zvezda – Bosna 89:67
Budućnost – Reflex 67:86
Široki – Partizan 73:84

Tablica: Hemofarm 47, Reflex 46, Olimpija 45, Partizan 45, C. zvezda 44, Zadar 44, Bosna 43, Cibona 42 (-1), Laško 42, Slovan 40, Zagreb 37, Šibenka 36, Budućnost 36, Široki 34, Domžale 32, Split 31 (-1)

Hrvatska – Malta

S ovim vodećim zгодitkom se otišlo na odmor, a u nastavku je »islandski bunker« posve »razoren« s dodatna tri pogotka *Josipa Šimunića* (71'), ponovno *Kovača* (75') i na koncu *Dade Prše* (90') i najljepšeg gola u posljednjim trenucima ovog susreta.

Pokraj strijelaca koji su svojim učinkom opravdali autoritet i status Hrvatske kao favorita u ovoj utakmici, *Darijo Srna* je ipak, po mnogima, zaslužio epitet najboljeg igrača susreta. Svojim probijanjima po boku i direktnim asistencijama kod prvih pogodaka, koji su pali nakon njegovih centar šutova, još jednom se pokazao kao trenutačno najzahvalniji i najkorisniji hrvatski nogometaš u ovim kvalifikacijama.

S obzirom da je pomalo neočekivano Švedska pobijedila Bugarsku u Sofiji (0:3), situacija se u 8. skupini dodatno zakomplicirala i najvjerojatnije »izbacila« Bugare iz borbe za prvo mjesto.

Prema aktualnoj situaciji u skupini, najveći rival za prvo mjesto bit će selekcija Švedske i direktan duel protiv »vikinga« na domaćem terenu odlučit će pobjednika 8. kvalifikacijske skupine i izravnog sudionika Svjetskog prvenstva.

Hrvatska: Butina, Srna, Tomas, Tudor, Šimunić, N. Kovač, Kranjčar, I. Leko (J. Šerić (Bošnjak), Pršo, Klasnić (Olić) Leko).

HNL

Zbog odigravanja kvalifikacijskih susreta Hrvatske nogometne reprezentacije za SP u Njemačkoj 2006. godine prvenstvo se nastavlja 2. travnja susretima doigravanja u Ligi za prvaka i Ligi za ostanak.

Sport gotovo nepoznat u nas

Badminton

Piše: Dražen Prčić

S dolaskom proljeća, uz kontinuitet lijepog i toplog vremena, u brojnim parkovima, urbanim šumama i najobičnijim zelenim površinama mogu se vidjeti brojni igrači rekreativnog badmintona kako se dobacuju plastičnim ili pernatim lopticama. Zbog jeftinoće najjednostavnijeg osnovnog seta za ovu igru, koji sadrži dva odgovarajuća reketi i nekoliko loptica, vjerojatno je minimalan broj osoba koje bi za sebe mogle reći da baš nikada nisu probale udariti koji udarac, pa makar to bilo i na plaži tijekom ljetnog odmora. Ali ovaj interesantni sport, koji je nadmoćnošću velikih i marketinški isplativijih sportova, u našim krajevima gotovo nepoznat široj javnosti, u Aziji primjerice bilježi desetine tisuća gledatelja i predstavlja jedan od masovnijih oblika bavljenja sportskom aktivnošću. Na našem europskom kontinentu, koji konačno predstavlja i njegovu originalnu postojbinu, badminton danas spada u red manjih sportova, ali je i dalje popularan u »svojoj« Engleskoj preko čije je kolonijalne politike dospio do brojnih udaljenih dijelova svijeta.

POVIJEST BADMINTONA: Kada se točno prvi puta zaigrao ovaj sport ili pak neka njegova »divlja« verzija, ne može se precizno ustvrditi, ali je zato poznat točan datum kada je osnovana prva organizirana asocijacija s čvrstim i preciznim pravilima kojima se regulira ova igra. Davne 1893. godine u Engleskoj je formirana Badminton'ska Asocijacija Engleske (BAE) i utvrđena jedinstvena pravila su se počela primjenjivati na svim natjecanjima.

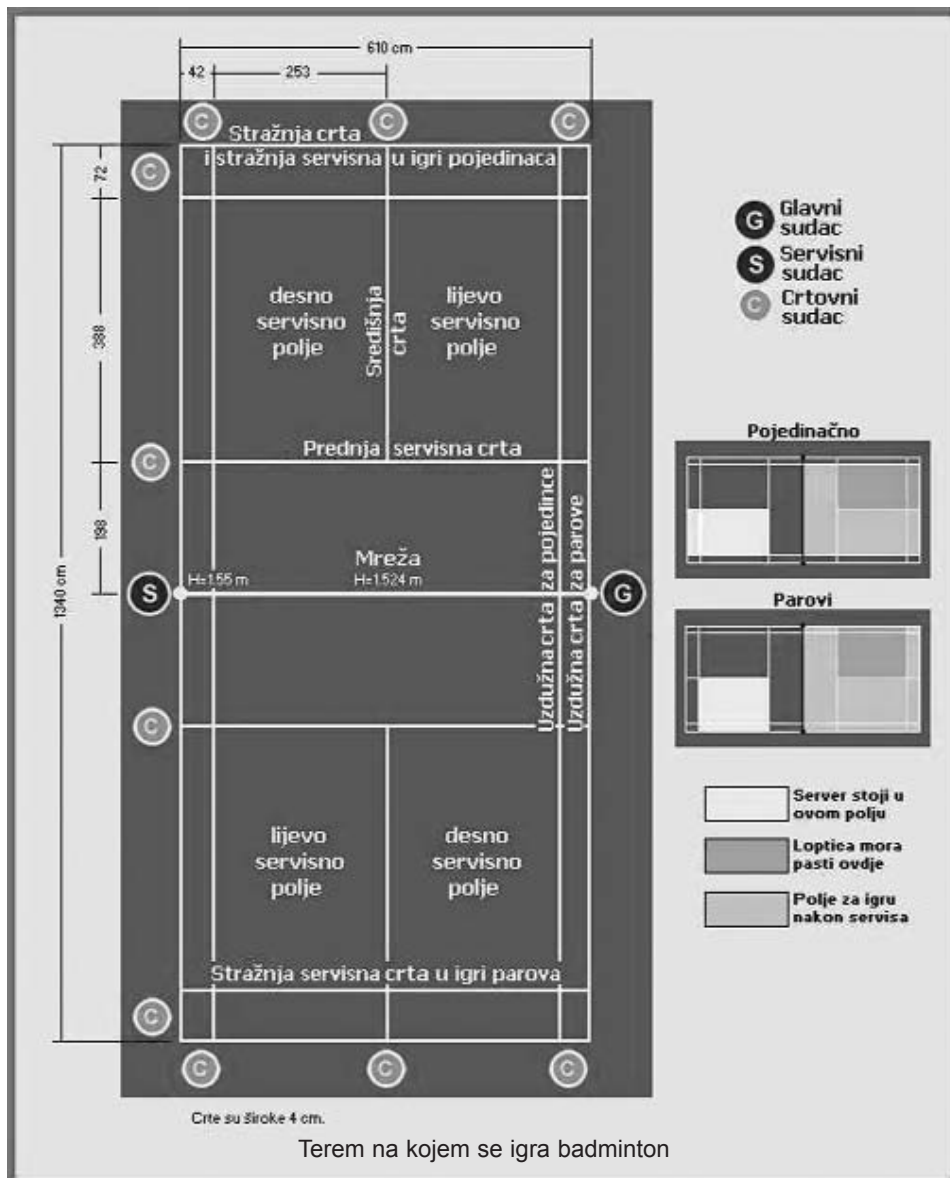
OSNOVNA PRAVILA BADMINTONA: Za sve one koji bi možda poželjeli odigrati jedan pravi badminton meč, prema pravilima koja egzistiraju već više od jednog stoljeća, evo kratkog presjeka osnovnih pravila igre:

TEREN: Badminton se igra na posebno označenom terenu precizno utvrđenih dimenzija prema pravilima. (vidi sliku)

MREŽA: koja razdvaja dvije polovice badminton terena postavljena je na visinu od 155 cm.

REKETI: Za igru se koriste badminton reketi od sintetičkih materijala (mogu biti čak i drveni) koji imaju strogo propisane dimenzije dužine i širine »glave«, koja je zategnuta odgovarajućom žicom sintetičkih ili prirodnih vlakana.

LOPTICE: Mogu se koristiti loptice na-

pravljene od sintetičkih materijala, ali su za pravi badminton najbolje one od prirodnog, ptičjeg perja.

BODOVANJE: Badminton se igra slično pravilima starog odbojkaškog načina bodovanja osvojenih poena tj. poen se osvaja samo na svoj servis. U slučaju gubitka servisa ne gubi se automatski i poen, već protivnik pokušava osvojiti poen na svoj servis. Za razliku od brojnih drugih sportova, u kojima se jednako broji u obje konkurencije, u badmintonu žene u pojedinačnoj konkurenciji igraju do 11 osvojenih poena, s izuzetkom da, kada je rezultat 10-10, osoba koja je prva došla do 10 može, ali ne mora, odlučiti hoće li se igrati do 11 ili do 13. U muškom singl-badmintonu igra se

do 15 osvojenih poena, uz pravilo da kod 14-14 osoba, koja je prva došla do 14, bira hoće li igru produžiti do 17 poena ili će se igrati do 15. U igrama parova u svim konkurencijama igra se do 15 osvojenih poena. Pobjedu u meču odnosi osoba ili par koji prvi osvoji dva seta.

JOŠ PONEŠTO: Ukoliko ste se odlučili zaigrati pravi natjecateljski badminton, prema svim pravilima, potreban vam je i odgovarajući zatvoreni prostor, s obzirom da vjetar nepovoljno utječe i smeta normalnom letu loptice. Istina, ukoliko su vani idealni uvjeti, bez daška vjetra (što je veoma rijetko), može se igrati i na otvorenom, ali je ipak najbolje ovaj sport prakticirati u zatvorenom prostoru. ■

Sanja Vuković, odbojkašica »Spartaka« iz Subotice

Odbojka je pobijedila tenis

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Iako je do svoje osamnaeste godine igrala tenis, *Sanja Vuković* (1983.) je, zakoračivši u punoljetstvo, ostavila reket i promijenila sport. Tenisku mrežu zamijenila je odbojkaškom i započela s treniranjem posve drugačije igre. Danas, nepu-

stručnjaci iz »Spartaka« i ubrzo sam prešla u drugu ekipu ovog renomiranog subotičkog odbojkaškog kluba.

► **Kada ste postali članica prve momčadi?**

Poslije izvjesnog vremena u drugoj ekipi,

način, dosta slična u pojedinim segmentima igre. Zajednički su im servis i smeč, igra se preko mreže, a umjesto forhenda i bekhenda u odbojci ima prijema, podizanja i ostalih elemenata u organizaciji igre.

► **Na kojoj poziciji igrate u timu i tko je odredio Vaše mjesto?**

Igram na poziciji primača servisa, što je trener odlučio prilikom koncipiranja mjesta u timu, dok sam na jednom susretu igrala i na poziciji libera.

► **Kako biste opisali završenu odbojkašku sezonu, u kojoj ste zabilježili solidan uspjeh na međunarodnoj sceni?**

Osvajanjem četvrtog mjesta u prošlom prvenstvu stekli smo pravo učešća u Kupu CEV i na kvalifikacijskom turniru u Ukrajini smo uspjeli pobijediti sve protivnice i izboriti prolaz u osminu finala ovog europskog natjecanja. Sljedeći protivnik nam je bila ekipa Senica iz Slovačke, protiv koje smo pomalo nesretno ispali iz daljnjeg natjecanja. U gostima smo vodili 2:0 u setovima, ali je u užarenoj navijačkoj atmosferi njihove dvorane domaćin uspio preokrenuti rezultat i pobijediti. U revanšu na našem subotičkom parketu smo, pak, izgubili s 1:3.

► **Kvalitetni rezultati iziskuju i mukotran svakodnevni rad. Koliko često trenirate?**

Treniram dva puta na dan, prije podne i navečer. Prijepodnevni treninzi su mnogo teži i često puta podrazumijevaju i rad u teretani. Navečer je na programu uigravanje ekipe kroz igru.

► **Kakvi su planovi odbojkaške budućnosti?**

Zasad su planovi vezani samo uz igru u »Spartaku«. Možda kada bi se stvorili neki uvjeti za odlazak u Ameriku i igranje kroz studiranje na nekom koledžu, ali je u ovom trenutku sve bazirano na treniranju i igranju u matičnom klubu.

► **Na koncu, da su mogući idealni uvjeti, koji bi sport prevagnuo – odbojka ili tenis?**

Prevagnula bi odbojka, ipak je to kolektivni sport u kojemu sam potpuno pronašla sebe među prijateljicama iz ekipe. Svi rezultati su proizvod timskog rada i radost pobjeda je zajednička.

nih pet godina kasnije, članica je prve ženske ekipe »Spartaka« iz Subotice, kluba koji se uspješno natječe u prvoj saveznoj ligi i za kojim je uspješna »euro« sezona.

► **Zbog čega ste poprilično kasno započeli odbojkašku karijeru?**

Od svoje šeste pa sve do osamnaeste godine sam trenirala tenis, a odbojka mi je uvijek bila neka »druga ljubav«. Spletom okolnosti i nedostatkom financijskih mogućnosti za nastavak teniske karijere, napustila sam »bijeli sport« i počela aktivno trenirati odbojku.

► **Koji je bio Vaš prvi klub?**

Prvo sam počela u klubu »Volleyball 2000« i njihovoj školi odbojke, ali su me zapazili

2003. godine, prešla sam u prvu ekipu čiji sam i danas član.

► **Ipak, za Vaš streloviti napredak u drugom sportu je zaslužno i višegodišnje druženje s odbojkom kroz školske aktivnosti?**

Istina je da sam za vrijeme školskih godina uvijek voljela igrati odbojku, kako na nastavi tjelesnog odgoja tako i izvan obveznih satova. To mi je u mnogome pomoglo kada sam odlučila promijeniti sport i ozbiljnije se počela baviti odbojkom.

► **Koliko su po vašem mišljenju tenis i odbojka slični, s obzirom da ste oba sporta odlično svladali?**

Mislim da su ova dva sporta, na određeni

Rusi prodali Aljasku

Priredio: Zdenko Samaržija

26. ožujka 1827. godine umro je *Ludwig van Beethoven*, njemački kompozitor. Rođen je 17. prosinca 1770. godine u Bonnu. U ljeto 1818. godine je oglušio. Napisao je 9 simfonija, 5 klavirskih koncerata i mno- ga druga djela.

26. ožujka 1923. godine umrla je *Henriette Rosine Bernard*, francuska filmska glumica, poznati- ja pod imenom *Sarah Bernard*.

26. ožujka 1999. godine počeo je udar NATO-pakta na vojne ciljeve u Srbiji i Crnoj Gori.

27. ožujka 1845. rođen je *Wilhelm Conrad Roentgen*, njemački fizičar, koji je otkrio x-zrake (8. studenoga 1895. godine). Umro je 10. veljače 1923. godine u Münchenu.

27. ožujka 1935. godine umro je u Zagrebu *Rudolf Lubinski*, hrvatski arhitekt. Projektirao je zgradu Nacionalne i sveučilišne knjižnice, danas zgrada Državnoga arhiva, na Marulićevom tr- gu u Zagrebu. Rođen je 31. listopada 1873. godine u Zagrebu.

27. ožujka 1943. godine ubijen je *Ivo Lozica*, hrvatski kipar. Rođen je 10. srpnja 1910. u Lumbardi na otoku Korčuli. Klesar- sku školu završio je na Korčuli, a Likovnu akademiju u Zagre- bu. Učio je kod Meštrovića i Kršinića. Radio je u terakoti, bron- ci, drvu i mramoru. Najvažniji radovi su Poslije kupanja, Pro- ljeće i Ženski torzo.

28. ožujka 1865. godine rođen je *Maksim Gorki*, ruski dramtičar i književnik. Naj- važnija djela su *Mati* i *Na dnu*. Umro je 18. lipnja 1936. godine.

28. ožujka 1941. godinen ubila se *Virginia Woolf*, američka književnica.

28. ožujka 1985. godine umro je *Marc Chagall*, francuski slikar židovskoga podrijetla.

28. ožujka 1749. godine u Beaumont-en-Auge, Normandija, Francuska rođen je *Pierre Simon de Laplace*, francuski astro- nom koji je iznio teoriju nastanka Sunčeva sustava iz pramate- rije prasunca. Umro je 5. ožujka 1827. godine u Parizu.

28. ožujka 1483. godine rođen je *Rafaelo Santi*, talijanski rene- sansni slikar. Umro je 6. travnja 1520. godine u 37. godini. Na- slikao je Helesnku školu, fresku, te piramidalne konstrukcije sliku Madona sa češljugarom. Bavio se i scenografijom, a bio je i glavni konzervator u Rimu.

28. ožujka 1994. godine umro je u Parizu *Eugene Ionesco*, francuski književnik rumunjskoga podrijetla. Rođen je 26. stu- denoga 1909. godine. Najvažnija djela su Čelava pjevačica, No- sorog i Stolice.

29. ožujka 1973. godine zadnji su američki vojnici napustili Vi- jetnam.

21. ožujka 1895. godine rodio se u Zagrebu *Zlatko Baloković*, hrvatski violinist.

30. ožujka 1853. godine rodio se u Brabantu *Vincent Van*

Gogh, nizozemski slikar i grafičar.

30. ožujka 1746. rodio se *Francisco Jose de Goya*, španjolski slikar. Najpoznatije djelo je Gola Maja.

30. ožujka 1867. godine kupile su SAD od Rusije Aljasku za 7,2 milijuna dolara.

30. ožujka 1945. godine američke su snage oslobodile Dachau, nacistički koncentracijski logor.

31. ožujka 1732. godine rođen je *Joseph Haydn*, austrijski skla- datelj. Umro je 31. svibanja 1809. godine.

31. ožujka 1912. godine umro je *Karl May*, njemački književnik, autor serije romana o Winnetou, indijanskom poglavici. Rodio se 25. veljače 1842. godine.

31. ožujka 1980.

godine rođen je *Jesse Owens*, zvi- jezda Olimpijskih igara 1936. godi- ne u Berlinu na

kojima je osvojio četiri zlatne medalje. Igre su trebala pokazati superiornost bije- laca.

31. ožujka 1991. godine raspušten je Varšavski pakt. Nakon za- vršetka Drugoga svjetskog rata nove su svjetske sile počele međusobni sukob. Taj je sukob nazvan Hladnim ratom. U nje- mu se velesile nikada nisu međusobno vojno sukobile, ali su po- državale zaraćene strane u regionalnim sukobima. Sukobi su ta- kođer izbijali na političkom, gospodarskom i ideološkom pod- ručju. Hladni su rat predvodili SAD, koje su promicale demo- kratski svjetonazor i slobodno tržište i SSSR, koji je nastojao proširiti socijalizam u ostatak svijeta. Uskoro su oko tih država nastali vojnopolitički savezi, NATO (North Atlantic Treaty Or- ganisation) i Varšavski ugovor. Nakon njihove je uspostave uslijedila bjesomučna utrka u naoružavanja, koja je svijetu za- prijetila nuklearnim ratom.

31. ožujka 1991. godine poginuo je *Josip Jović*. Srpski su vođe otvoreno zagovarali odcjepljenje od Hrvatske područja većinom naseljenih srpskim stanov- ništvom, a Srbija *Slobodana Mi- loševića* i Jugoslavenska narodna armi- ja u tome su ih podržavale. Jugoslaven- ska je armija još 1990. godine povukla oružje hrvatske Teritorijalne obrane u svoje vojarne da bi tijekom 1991. godi- ne to oružje podijelila pobunjenim Sr- bima. Na Uskrs 1991. godine Plitvička su jezera okupirale paravojne srpske postrojbe. U borbi hrvatskih snaga s pobunjenim Srbima poginuo je Josip Jović, prva žrtva velikosrpske agresije u Hrvatskoj.

BASTARDOVA (SUKAL)	LEGENDARNI TRALJ ROCK AND ROLLA	ŽENE IZ DALMA- CIJE	LOVAČKI PSI	ČIKALU ITALIJI	ADALBERN (DOLMIJA)	ITALIJAN- SKA NOVINSKA AGENCIJA	AMERIČKA GLUMICA (ANGELINA "PRVI GRUPE")	SVADJELIVA NEKADA- TOVA ŽENA	ŠKOTSKA VARTIS- TALJA	
VOĐEĆI HRVATSKI BALKANSKI GLAZBENIK (BOKA 2)										
BEZBRIZ- NOST										
MUŠKO IME										
PISAC (DIN)					AMERICAN INSTITUTE OF NUTRI- TION STAVITI ČEP				SKOJAŠICA JELUSIĆ	
SVJETSKI PRVAK U RELJU CARLOS						ČRČKO SI ČVOKO ALTIJSKA PACAČKA NAPRILJA				
"PLATINUM"			"ARMY AIR DEFENSE" POMIČAN BROJ KOSTIJU				"INTEL" VOĐAKOJA KAPITIJI SA STROPA SPILJE			
"TRAFIK- INDUS TRIA ZAGREB"				PTICA IZ KONA LAŠTAVICI POSUDA ZA KUHANJE						
DOMOVINA DRAVLA (DOKIJAMA)									CORDAN GRUČEK JF ...	
PREKIDAČ ELEKTRIC- NE STRUJE								GLAZBENA PRIREDBA (GLUMAC RISTOVSKI)		
TAL. KIPAR LEONE						VELIKA HRVATSKA TILKA IVANA NOBILO			MJERA ZA BRZINU AVIONA DUELO S SUDETE	
"ŠPANIOL- SKA"		RAZBLJAČ KOJE KIDNAPUJE BATINU "DOLGIJA"						III. JINI RODITELJ PORODICE GLAVOČKA UKRAŠENI KAMEN		
VILH BRYNNER			IRONIČNA LJESKOSTI					HRVATSKI SLIKAR, LJUVIČKI SUFROTNJ VEZNIK		
									"EAST" DRUGO IME TROJE	
									GLUMICA CARRERE DIO FOTELJE	
									LUKA TRČONIĆ STANIČJE	
								MUŠKAR IMJE PNESTIČI BUBULJICE		
							MAJESTO "KAMAJA"			
							AMERIČKI GLUMAC KEVIN "IMOTSKI"			
									2. VOKAL "ŠVELUSKA"	

RJEŠENJE IZ PROŠLOGA BROJA:

ULAN BATOR, SINERGIJA, KRSTAVAC, RITT, MAKI, SK, ANET, N, ALBUM, OE, S, PISNIK, ATAL, OPNA, NV, NONŠALANCIJA, SAMOS, ARISTOTEL, KRASNO, AMI, MUHE, R, STOKA, ESLA, OG, TAL, VALENTINOVO, MIRA, ALTIMETAR, JANICA, BARICA, I, ULAZ, UGACATI, KJ, ŽT, MITU, INJA, ZLA, NJEMAK, SVJETINA, AJA, ARA, KAPI, KATARAKT, BROKAT.

PETAK 1. 4. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Putovanje oko svijeta
 11.05 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 11.20 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.55 – Znanstvena petica
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Snow Dogs, američko-njemački film

21.50 – Dnevnik
 22.00 – Vijesti iz kulture
 22.05 – Bioprogrnoza
 22.10 – Inspektor Linley 2., serija
 23.40 – Zlikavci, zabavni program
 23.50 – Večernja škola – povratak upisanih
 00.20 – Whoopi, humoristična serija
 00.45 – U uredu 2., humoristična serija
 01.15 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 01.40 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 02.25 – Zapadno krilo 5., serija
 03.05 – Cirkus, serija
 03.50 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.05 – Putovanje oko svijeta
 04.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.10 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 05.40 – Maja, talk-show

HRT 2

06.15 – Zrela ljubav, serija
 07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.20 – Gulliverova putovanja, crtani film
 10.10 – Inspektor Maska, crtani film
 10.20 – Patuljkove priče, crtani film
 10.30 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Res publica: Među nama
 14.45 – Res publica: Iz jezične riznice
 15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade
 17.05 – Laura, serija za mlade
 17.35 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Savršeni svijet
 19.20 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 19.35 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 20.05 – Večernja škola – povratak upisanih
 20.40 – Cirkus, serija
 21.25 – Vijesti na Drugom
 21.35 – Promet danas
 21.40 – Zlikavci, zabavni program
 21.50 – U uredu 2., humoristična serija
 22.20 – Zona sumraka, serija
 23.05 – If... Dog... Rabbit, američki film
 00.35 – Savršeni svijet

07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj Shamana
 Harvey Toons
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj Shamana
 09.40 Rubi, serija
 10.30 Zatočenica, serija
 11.20 Ciganke, serija
 12.10 Po ure torture, zabavna emisija
 12.55 Laku noć, Hrvatska, serija
 13.20 Lovac na krokodile, dokumentarna serija
 14.15 Dream Team, serija

14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija
 16.25 Ciganke, serija
 17.15 Vijesti
 17.20 Zatočenica, serija
 18.10 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Mr. Bean, crtana serija
 20.30 Drugo lice – Petar Vlahov show
 21.30 Totalna zbrka, igrani film
 23.05 Zakon u New Yorku, serija
 23.55 V. I. P., serija
 00.45 Na rubu zakona, serija
 01.35 Vrijeme sutra

06.40 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 07.25 Anastasia, sapunica (R)
 08.10 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 09.05 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.30 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.55 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.20 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.50 Dadilja, humoristična serija (R)
 11.10 Spretni za igru, igrani film, komedija
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Eksploziv, magazin (R)
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Evo noći! Evo ludila! Nema krize srednjih godina!, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Najtraženiji, igrani film, akcijski triler
 22.00 Sfera, igrani film, znanstveno-fantastični
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Razarač, igrani film, akcijska komedija
 02.05 Smrtonosni pogodak, igrani film, akcijski

SUBOTA

HRT 1

07.05 – TV kalendar
 07.15 – Vijesti
 07.20 – Once in a Blue Moon, kanadski film za djecu
 08.55 – Parlaonica
 09.50 – Vijesti
 10.00 – Promet danas
 10.05 – Briljanteen
 10.55 – Kad zvonit?, serija za mlade
 11.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 11.55 – Burzovno izvješće
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Veliki snježni izazov, kanadsko-britanski film
 15.00 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.15 – Vijesti
 15.20 – Hrvatska kulturna baština
 15.50 – Reporteri
 16.50 – Vijesti
 17.00 – Promet danas
 17.05 – Inspektor Rex 6., serija
 17.50 – Divlja Australoazija: Novi svjetovi, dokumentarna serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Studio 10, show program
 21.30 – Žal, američki film

23.25 – Burzovno izvješće
 23.30 – Dnevnik
 23.40 – Vijesti iz kulture
 23.50 – Zatočenica ljubavi, američki film
 01.20 – Murjaci generacije y, hongkonški film
 02.50 – Newyorški plavci 11., serija
 03.35 – Bez oduševljenja, molim 2. – humoristična serija
 04.05 – Inspektor Rex 6., serija
 04.50 – Simpsoni 12., humoristična serija
 05.15 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.30 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 06.00 – Studio 10, show program
 07.20 – Zrela ljubav, serija

2. 4. 2005.

- 08.00 – TV vodič
08.20 – Villa Maria, serija
10.30 – Kušnji ljubimci
11.00 – Film
11.35 – Korijeni
13.00 – Duhovni izazovi
13.15 – Prizma – multinacionalni magazin
14.15 – Krugovi – sigurnost u cestovnom prometu
14.35 – Vijesti iz kulture
15.10 – Filmska klasika – filmovi Billyja Wildera: Svjedok optužbe, američki film
17.05 – Vijesti iz kulture
17.10 – Bez oduševljenja, molim 2. – humoristična serija
17.40 – HNL: Hajduk – Zagreb, prijenos
19.35 – Simpsoni 12., humoristična serija
20.05 – Newyorški plavci 11., serija
20.50 – Zakon i red: Odjel za žrtve 4., serija
21.35 – Vijesti na Drugom
21.50 – Hrvatska nogometna liga – emisija
22.50 – Promet danas
22.55 – Monk, serija
23.40 – Sport danas
23.55 – Obavještajci 2., serija
00.45 – Reporter
01.45 – Divlja Australoazija: Novi svjetovi, dokumentarna serija
02.35 – National Geographic: Burmanski morski cigani

07.00 NOVA KIDS TV
Digimoni

- Supercure
08.00 Hlapičeva televizija, emisija za djecu
08.35 Svi psi idu u raj, crtani film
10.10 Dinotopija, serija
11.00 Smallville, serija
11.50 Moja slavna sestra, serija
12.20 Futurama, crtana serija
12.50 Mr. Bean, crtana serija
13.20 Automotiv, auto-moto magazin
13.55 Goodyear liga – sažeci
14.25 VH 1 Put do slave: Weird Al
15.15 Totalna zbrka, igrani film
16.50 Vijesti
16.55 Košarka Goodyear liga: Partizan-Split, prijenos
19.00 24 sata
19.35 Sport
19.40 Nova scena
19.45 Vrijeme
19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
20.00 Ona ili on, kviz
21.00 Kum, igrani film
00.05 Mentor, serija
00.55 Firefly, serija
01.45 Na rubu zakona, serija
02.35 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
02.45 Vrijeme sutra

- 06.55 Beyblade, crtana serija
08.05 Moja cura je zvijezda, humoristična serija
08.30 Rock Me Baby, humoristična serija
08.50 Lud za tobom, humoristična serija
09.15 Zabranjena ljubav, sapunica maraton (pet tjednih epizoda)
11.45 Svjetlo u tami, dramska mini serija, prvi dio
13.25 Od Zemlje do Mjeseca, dramska serija
14.30 Cijena savjesti, dramska serija
15.15 Pravi poziv, akcijsko-fantastična serija
16.05 Najtraženiji, igrani film, akcijski triler
17.50 Zvijezde Ekstra: Pamela Anderson i Carmen Electra ljubavni lanac, zabavna misija
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv vikend, magazin
20.15 U potrazi za Forresterom, igrani film, drama
22.35 Razotkrivanje, igrani film, triler
00.50 Playboy: Tajne jedne sobarice, igrani film, erotski
02.30 Sfera, igrani film, znanstveno-fantastični (R)

NEDJELJA 3. 4. 2005.

- 08.20 – TV kalendar
08.30 – Vijesti
08.35 – Teletubbies, lutkarska serija
09.00 – Vikendica
09.50 – Aladdin, crtana serija
10.10 – Timon i Pumbaa, crtana serija
10.35 – Promet danas
10.40 – Ciklus Columbo: A Case of Immunity, američki TV film
11.55 – Burzovno izvješće
11.57 – Dietpharmova nagradna pitalica
12.00 – Dnevnik
12.15 – TV kalendar
12.25 – Mali savjeti za poljoprivrednike
12.30 – Plodovi zemlje
13.20 – Rijeka: More
14.00 – Nedjeljom u dva
15.05 – Vijesti
15.15 – Promet danas
15.20 – Domovnica: Đurđevac
16.05 – Neobičan par 2., američki film
17.40 – Kad zvoni?, serija za mlade
18.10 – Dietpharmova nagradna pitalica
18.15 – Piramida, zabavni program
19.30 – Dnevnik
20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.05 – Duga mračna noć, dramska serija

- 22.00 – Shpitza, zabavna emisija
22.55 – Dnevnik
23.05 – Vijesti iz kulture
23.15 – Evergreen: Sin Pinka Panthera, američko-talijanski film
00.45 – Nedjeljom u dva
01.45 – Foyleov rat 2., mini-serija
03.15 – Simpsoni 12., humoristična serija
03.40 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
03.50 – Neobičan par 2., američki film
05.30 – Domovnica: Đurđevac (2/2)

- 06.55 – Prava talijanska kuhinja Giorgija Locatellija
07.25 – Radoznali vrtlari 2., dokumentarna serija
07.55 – Villa Maria, serija
09.25 – Manam: Kvalifikacijski trening F1 za Veliku nagradu Bahraina, prijenos
10.30 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
10.50 – Biblija
11.00 – Koprivnica: Sveta misa, prijenos
12.05 – Opera Box
12.50 – Inside Grand Prix
13.20 – Manam: F1 za Veliku nagradu Bahraina, prijenos
15.35 – Mir i dobro
16.00 – Vijesti iz kulture
16.10 – Foyleov rat 2., mini-serija
17.40 – Tennis Istarska rivijera, reportaža
17.55 – Rukometni Kup kupova: Vardar – Zagreb, prijenos
19.35 – Simpsoni 12., humoristična serija
20.05 – Pet plus – sportski program
21.15 – Vijesti na Drugom
21.25 – Pet plus – sportski program
23.40 – Promet danas
23.45 – Nogomet: Magazin Lige prvaka
00.15 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
01.00 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
01.45 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
02.30 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
03.15 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija

- 07.00 NOVA KIDS TV
Digimoni
Kralj šamana
08.30 Hlapičeva televizija, emisija za djecu
09.00 Hlapičeve nove zgode, crtana serija
09.25 Roker iz kokošinca, crtani film
10.40 Moja slavna sestra, serija
11.10 Buffy – ubojica vampira, serija
12.00 Angel, serija

NEDJELJA

12.50 Automotiv, auto-moto magazin
 13.25 Tajne veze, serija
 13.55 Sve je relativno, serija
 14.25 Ona ili on, kviz
 15.25 Pet minuta slave, zabavna emisija
 16.25 U sedmom nebu, serija
 17.15 Vijesti
 17.20 Raj je tamo gdje si ti, igrani film
 19.00 24 sata
 19.20 Sport
 19.25 Nova scena
 19.30 Vrijeme
 19.35 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Zona smrti, serija
 20.50 Red Carpet, zabavna emisija
 21.50 Danielle Steel: Obitelj, igrani film
 23.30 Na rubu zakona, serija
 00.20 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 00.45 Vrijeme sutra

06.50 Astro Boy, crtana serija
 07.15 Dexterov laboratorij, crtana serija
 07.40 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
 08.00 Johnny Bravo, crtana serija
 08.25 Beyblade, crtana serija (2 epizode)
 09.15 Moja cura je zvijezda, humoristična serija (R)
 09.35 Rock Me Baby, humoristična serija (R)
 10.00 Crni ljepotan, igrani film, obiteljski/pustolovni
 11.30 Svjetlo u tami, dramska mini serija, drugi dio
 13.05 U potrazi za Forresterom, igrani film, drama (R)
 15.30 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija (R)
 16.25 Mijenjam ženu – hrvatska verzija, dokumentarna sapunica
 17.35 Salto, zabavna emisija
 18.15 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv vikend, magazin
 20.15 Ledina, igrani film, drama
 21.40 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
 22.35 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
 23.35 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija
 00.10 Playboy: Tajne jedne sobarice, igrani film, erotski (R)

PONEDJELJAK 4. 4. 2005.

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 12., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Putovanje oko svijeta: Zimbabve i Zambija
 11.05 – Oprah Show
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.25 – Dietpharmova nagradna pitalica,
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.25 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – iVot uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.52 – Dietpharmova nagradna pitalica,
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Latinica
 21.50 – Konstruiranje nemogućeg: dokumentarna serija
 22.40 – Bioproгноza
 23.40 – Dnevnik
 23.50 – Vijesti iz kulture
 00.00 – Dobro ugođena večer – Zagrebački solisti: Hommage a Janigro
 01.10 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 01.35 – Latinica
 03.05 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 03.15 – Matrix, američki film
 05.25 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.20 – NULTI SAT
 10.25 – Otje, serija za djecu
 10.45 – Superman, crtana serija
 11.10 – Direkt
 11.40 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 12.00 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija

12.45 – Res publica: Religijski program
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – NULTI SAT
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.10 – TV raspored
 15.15 – Ciklus Columbo: A Case of Immunity, američki TV film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade
 17.05 – Laurino ljeto, serija za mlade
 17.35 – Odjel za pljačke i ubojstva serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Internacional, vanjskopolitički magazin
 19.35 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 20.05 – Whoopi
 20.25 – Matrix, američki film

22.35 – Vijesti na Drugom
 22.45 – Promet danas
 22.50 – Bez traga, serija
 23.30 – Oz 4., serija
 00.25 – Engel i Joe, njemački film
 02.00 – Odjel za pljačke i ubojstva
 02.45 – Zapadno krilo 5., serija
 03.30 – Whoopi, humoristična serija
 03.50 – Bez traga, serija

07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 09.35 Rubi, serija
 10.25 Zatočenica, serija
 11.15 Ciganke, serija
 12.05 Red Carpet, zabavna emisija
 13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.10 TV prodaja
 13.20 Lovac na krokodile, dokumentarna serija
 14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija

15.25 Nauči me voljeti, serija
 16.25 Ciganke, serija
 17.15 Vijesti
 17.20 Zatočenica, serija
 18.10 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Jedan na jedan – talk show Alke Vuice
 21.00 Prvi u tjednu: Tajna podmornice K-19, igrani film
 23.25 Nova noć: Šesto čulo, igrani film

01.15 Vrijeme sutra
 06.25 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 08.45 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.35 Roseanne,
 10.05 Bračne vode,
 10.30 Dadilja, humoristična serija (R)
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Kakva je idealna žena?, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Super nanny, dokumentarna sapunica
 21.10 CSI: New York, kriminalistička serija
 22.00 Putnik 57, igrani film, akcijski triler
 23.30 Vijesti, informativna emisija
 23.45 Ledina igrani film, drama (R)
 01.10 FBI: Istraga, dokumentarno-

UTORAK 5. 4. 2005.

HRT 1

06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 Mali savjeti za poljoprivrenike
 09.15 – Lugarnica 12., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Brod, dokumentarna serija
 11.05 – Oprah Show
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.52 – Dietpharmova nagradna pitalica
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Globalno sijelo
 20.45 – 100% ja, zabavno-glazbena emisija
 21.40 – Svete planine svijeta: Sveti vrhovi Amerike, putopisna serija
 22.10 – Bioproгноza
 22.15 – Otvoreno
 23.10 – Dnevnik
 23.20 – Vijesti iz kulture
 23.30 – Brod, dokumentarna serija
 00.20 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 00.45 – Globalno sijelo
 01.15 – 100% ja, zabavno-glazbena emisija
 02.05 – Maja, talk-show
 02.40 – Svete planine svijeta: Sveti vrhovi Amerike, putopisna serija
 03.10 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 03.25 – Kozmetičarka i zvijer, američki film
 05.10 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.25 – Zrela ljubav, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies,

lutkarska serija
 10.25 – Otje, serija za djecu
 10.45 – Superman, crtana serija
 11.10 – Internacional, vanjskopolitički magazin
 11.55 – TV raspored
 12.00 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
 12.45 – Res publica: Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom

13.35 – Glazbena TV
 14.00 – NULTI SAT
 14.45 – Kozmetičarka i zvijer, američki film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade
 17.05 – Laurino ljeto, serija za mlade
 17.35 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Dokumentarna emisija
 19.35 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 20.00 – Emisija uoči utakmice
 20.35 – 1. poluvrijeme
 21.45 – 2. poluvrijeme
 22.45 – Nogometna Liga prvaka – emisija i sažeci
 23.30 – Oz 4., serija
 00.25 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 01.10 – Zapadno krilo 5., serija

07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 09.35 Rubi, serija
 10.25 Zatočenica, serija
 11.15 Ciganke, serija
 12.05 Jedan na jedan – talk show Alke Vuice
 13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile, serija
 14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija

16.25 Ciganke, serija
 17.15 Vijesti
 17.20 Zatočenica, serija
 18.10 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Po ure torture, zabavna emisija
 21.30 Izgubljeni, serija
 22.30 Svi vole Raymonda, serija
 23.00 Nova noć: Bojno polje Zemlja, igrani film
 01.00 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi
 08.45 Simpsoni, humoristična
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.35 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.05 Bračne vode,
 10.30 Dadilja, humoristična serija (R)
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Kad si sam, treba ti..., talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Srololovka, zabavna emisija
 21.15 Opasna anatomija, igrani film, horor/triler
 22.55 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 23.55 Vijesti, informativna emisija
 00.10 Super nanny, dokumentarna sapunica (R)
 01.05 CSI: New York, kriminalistička serija (R)
 01.45 Putnik 57, igrani film, akcijski triler (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 12., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Čuvari šume, dokumentarna serija
 10.35 – Gospodari životinja, dokumentarna serija
 11.00 – Govorimo o zdravlju
 11.55 – Burzovno izvješće
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica,
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.45 – Promet danas
 17.47 – Dietpharmova nagradna pitalica,
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.30 – Villa Maria, serija

19.30 – Dnevnik
 20.05 – Bitange i princeze, serija
 20.40 – Prave zvijeri, britansko-američki film
 22.15 – Poslovni klub
 22.45 – Bioproгноza
 22.50 – Otvoreno
 23.45 – Dnevnik
 23.55 – Vijesti iz kulture
 00.05 – Transfer
 00.50 – Čuvari šume, dokumentarna serija
 01.15 – Gospodari životinja, dokumentarna serija
 01.40 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 02.05 – Dokumentarna emisija
 02.50 – Transfer

SRIJEDA 6. 4. 2005.

03.35 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 03.50 – Prave zvijeri, britansko-američki film
 05.20 – Zrela ljubav, serija
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 10.30 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Res publica: Trenutak spoznaje
 14.45 – Res publica: Heureka
 15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade
 17.05 – Laurino ljeto, serija za mlade
 17.30 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – 200, dokumentarna emisija
 19.35 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 20.00 – Emisija uoči utakmice
 21.45 – 2. poluvrijeme
 22.45 – Nogometna Liga prvaka – emisija i sažeci
 23.30 – Oz 4., serija
 00.25 – Velika frka, američki film
 02.05 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 02.50 – Zapadno krilo 5., serija

19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Krimi: Okrutna pravda, igrani film
 21.30 U sridu – talk show
 22.30 Svjetske zavjere, dokumentarni film
 23.00 Nova noć: Spaljeno nebo, igrani film
 00.50 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 08.45 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.35 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.05 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.30 Dadilja, humoristična serija (R)
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Kako da budem kavalir, gospon Fulir?, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija
 21.10 Nestali, kriminalistička serija
 22.00 Tragovi zločina, kriminalistička serija
 22.55 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 23.50 Vijesti, informativna emisija
 00.05 Srčolovka, zabavna emisija
 00.55 Opasna anatomija, igrani film, horor/triler

07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 09.35 Rubi, serija
 10.25 Zatočenica, serija
 11.15 Ciganke, serija
 12.05 Naša mala klinika, serija
 13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile, serija
 14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija
 16.25 Ciganke, serija
 17.15 Vijesti
 17.20 Zatočenica, serija
 18.10 Rubi, serija
 19.00 24 sata

ČETVRTAK

06.15 – TV raspored
 06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 12., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Brod, dokumentarna serija
 11.00 – Small Town Gardens, dokumentarna serija
 11.30 – Prava talijanska kuhinja
 Giorgija Locatellija, dokumentarna serija
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica,
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.52 – Dietpharmova nagradna pitalica,
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 – Brisani prostor
 22.05 – Pola ure kulture
 22.35 – Bioproгноza
 22.40 – Otvoreno
 23.35 – Dnevnik
 23.45 – Vijesti iz kulture
 23.55 – Espinazo del diablo, španjolsko-meksički film
 01.40 – Brod, dokumentarna serija
 02.30 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 02.55 – Brisani prostor
 03.45 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 03.55 – 36 Hours to Die, kanadsko-američki film
 05.25 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.20 – NULTI SAT
 10.30 – Sjednica Hrvatskog

sabora, prijenos
 13.30 – TV raspored
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Res publica: Meta, emisija za branitelje
 15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade
 17.05 – Laurino ljeto, serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Burza, dokumentarna emisija
 19.20 – Europa i mi
 19.35 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 20.05 – 36 Hours to Die, kanadsko-američki film
 21.40 – Vijesti na Drugom
 21.50 – Promet danas
 21.55 – Oz 4., serija
 22.55 – Na rubu znanosti: Tajna piramidalnih struktura

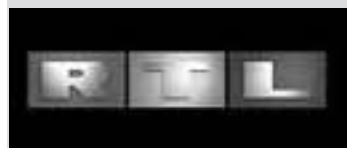
23.55 – Glavni grad 3., serija
 00.40 – Zapadno krilo 5., serija
 15.00 Perry Mason Returns: The Case of the Lost Love, američki film

07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 09.35 Rubi, serija
 10.25 Zatočenica, serija
 11.15 Ciganke, serija
 12.05 U sridu – talk show
 13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile, dokumentarna serija
 14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija
 16.25 Ciganke, serija
 17.15 Vijesti

7. 4. 2005.

17.20 Zatočenica, serija
 18.10 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Pet minuta slave, zabavna emisija
 21.00 Kućanice, serija
 22.00 Kevin Hill, serija
 23.00 Nova noć: Početak kraja, igrani film
 01.05 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 08.45 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.35 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.05 Bračne vode,
 0.30 Dadilja, humoristična serija (R)
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Pravo vrijeme za... prvi seks, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Mijenjam ženu – hrvatska verzija, dokumentarna sapunica
 21.25 Istraga, igrani film, triler
 22.55 Cobra 11– specijalci a autoputa, kriminalistička serija
 23.50 Vijest
 00.05 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija (R)

FILM TJEDNA

Ponedjeljak »TV NOVA« 23.25

ŠESTO ČULO

Film je nominiran za Oscara u kategorijama najboljeg filma, redatelja, scenarija, glavnih glumaca i montaže, te za BAFTA-u i Zlatni globus, a osvojio je pregršt drugih nagrada.

(Sixth Sense), 1999., SAD, triler

Redatelj i scenarist: M. Night Shyamalan

Glume: Bruce Willis, Haley Joel Osment, Toni Collette, Olivia Williams, Mischa Barton, Donnie Wahlberg

U ovom psihološkom trileru osmogodišnjeg dječaka Coela Seara (Haley Joel Osment) progoni mračna tajna. Pohode ga duhovi. Cole se kao bespomoćan posrednik boji opasnih posjetilaca s neriješenim problemima koji izranjaju iz sjena. Zbunjen svojim paranormalnim moćima, Cole je premlad da shvati svoju svrhu i previše prestrašen da bi i s kim razgovarao o svojim mukama osim s dječjim psihologom dr. Malcolmom Croweom (Bruce Willis). Kada dr. Crowe pokuša otkriti kobnu istinu o Coleovim nadnaravnim sposobnostima, i za pacijenta i za terapeuta nastupa užas, pa obojica postaju svjesni nečega mučnog i neobjašnjivog.

Nije rješenje u strujama

Štovano Uredništvo

Čitajući uvodnik Hrvatske riječi pred sjednicu HNV-a održanu 19. ožujka vidio sam da se u Vijeću događa nešto što nije dobro, ali ne razumijem se dovoljno u politiku, pa pomislih da su sve to normalna dešavanja u političkim institucijama.

Kad sam došao do nekih informacija (internet, Hrvatska riječ i razgovor s nekim od sudionika) nekoliko dana poslije, shvativh da je to puno ozbiljnije (jesu li to shvatili i vijećnici HNV-a?) od normalnih dešavanja u krovnoj instituciji jednog naroda u SiCG. Poslije Elektorske skupštine (prve i jedine) osjetila se podijeljenost po listama gdje je važnije bilo tko je na kojoj listi i tko će dobiti više mandata, nego suština zbog koje je bilo potrebno formirati Vijeće. Nakon formiranja i raspodjele funkcija očekivalo se da će Vijeće užurbano početi rješavati probleme hrvatske zajednice u Srbiji. Ubrzo po ujedinjenju dvije političke stanke u jednu – DSHV – pomislih kako su prvi ljudi u Hrvata na ovim prostorima došli do političke zrelosti. Ne znam što se dešavalo na sastancima Vijeća i Izvršnog odbora, i o čemu se raspravljalo, ali primijetih da zajednica nije osjetila pomicanje k statusu koji imaju druge nacionalne zajednice u SiCG. Nakon ukidanja jedine TV emisije na hrvatskom jeziku, podizanja tužbi protiv hrvatskih novinara, stalnog prebrojavanja na Hrvate i Bunjevce, nastave na hrvatskom jeziku, još je problema po lokalnim udrugama.

Umjesto hvatanja u koštac s gorućim problemima od interesa za cijelu zajednicu, neodgovornim ponašanjem stvaraju se dodatni problemi koji nekom odgovaraju. Ako je netko stavio svoj interes iznad interesa zajednice i postoje argumenti za to, o tome ne bi trebalo biti zbora (to valjda znaju vijećnici), ili ako ne prođe prijedlog određene skupine, nije rješenje u ostavkama i stvaranju struja. Možda ne bi bilo loše pogledati oko sebe i ugledati se na djelatnike Hrvatske riječi, koji se (možda i jedini) bore za bolji status svoga naroda.

Očekivao sam u ovo vrijeme od HNV-a uskršnju čestitku puno ljepšu od ove. Prevarih se kad se ponadah političkoj zrelosti, ali nije moje da ocjenjujem i iznosim samo svoje osobno reagiranje na sva događanja u posljednje vrijeme.

Ivan Radoš, Golubinci

BAŠ SVE ZA POLJOPRIVREDU

24000 Subotica, Segedinski put 90. (zgrada bivšeg Aurometalca)
 Tel/Fax: (024) 548-241 - www.skalgreen.co.yu, E-mail: office@skalgreen.co.yu

SUPERMARKET ZA VAŠU FARMU, BAŠTU I DVORIŠTE

MALOPRODAJA I VELEPRODAJA

- NAVODNJAVANJE	- MREŽE I DŽAKOVI	- SIJALICE
- SEMENA	- KANAPI I VEZIVA	- HTZ OPREMA
- ĐUBRIVA	- "TESA" TRAKE	- RUČNI I ELEKTRIČNI
- SUBSTRATI	- PLASTIČNI KONTEJNERI	PROFESIONALNI ALATI
- ZAŠTITNA SREDSTVA	- BOJE I LAKOVI	- ŠRAFOVI I EKSERI
- FOLIJE	- ELEKTRO MATERIJAL	- VODOVODNI MATERIJAL

SUBOTICA-TRANS obavlja cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.728 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.420 din., a u jednom pravcu 1.920 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

RADIO SUBOTICA
 24000 Subotica
 Put Jovana Mikića 12
 Tel: 024/55-22-00
 Fax: 024/55-19-02
 email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

- 19,00 h**
- Najava programa
 - Večernji dnevnik
 - Agencijske vijesti iz zemlje
 - Agencijske vijesti iz RH
 - Jezični savjetnik
- 19,30 h**
- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
 - »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
 - »Na izravnoj vezi« (utorkom)
 - »Otvoreni studio« (srijedom)

- »Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
 - »U društvu s mladima« (petkom)
- 20,00 h**
- »Aktualije« (ponedjeljkom)
 - »Iz hrvatske povijesti« (utorkom)
 - »Putokazi« (srijedom)
 - »Rock vremeplov« (četvrtkom)
- Vjerska emisija (petkom)
- 20,30 h**
- Vijesti dana
 - Pripovijetka Balinta Vujkova
 - Hitovi hrvatskih izvođača
 - Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

